

MASTEROPPGAVE

Emnekode: LED5009 - Masteroppgave

Navn: Morten Engen Jacobsen og Stig Håkon Hansen

Innsatsleders beslutningstaking ved lang utrykningsvei under PLIVO-hendelser

Dato: 24.05.23

Totalt antall sider: 123

SAMMENDRAG

Terrorangrepet i Oslo og på Utøya 22. juli 2011, forandret Norge og norsk politi. Som et direkte resultat av angrepet, ble det utarbeidet en felles prosedyre for nødetatene, som beskriver samhandling dem imellom ved de mest alvorlige hendelsene, hvor det pågår livstruende vold. I kjølvannet av 22. juli ble det også gjennomført en omfattende omorganisering i politiet, som ifølge forskning i enkelte sammenhenger har ført til sentralisert politi og lengre utrykningsvei.

Denne masteravhandlingen tar for seg politiets beslutningstaking i utrykningsfasen under en PLIVO-hendelse, hvor det er lang utrykningsvei og tar tid å komme frem til stedet.

Perspektivet er satt til politiets innsatsleder, hvor hensikten har vært å se på hvilken betydning lengden på utrykningsveien har for innsatsleders beslutninger.

Begge masterkandidatene jobber som taktiske ledere i politiet ute i distriktet, og med det som bakteppe, har formålet for vår masteravhandling vært å få en større innsikt, kunnskap og forståelse for hvordan stor avstand og lang utrykningstid påvirker beslutningstakingen.

Problemstillingen ble som følger;

Hvordan kan beslutningstakingen til politiets innsatsleder påvirkes når det er stor avstand og lang utrykningsvei under en PLIVO-hendelse?»

Fremgangsmåten har vært kvalitativ metode, hvor data i all hovedsak er innsamlet gjennom semistrukturerte dybdeintervju. Vi har tatt for oss tre spesifikke hendelser av ulik karakter; *PLIVO-hendelsen i Numedal i 2022, Knivstikking i Bø i Vesterålen i 2021 og drapene på Valdresekspressen i 2013*, hvor vi har intervjuet de som var innsatsleder i initialfasen av oppdraget.

Dataene fra intervjuene har blitt analysert, hvor essensen relevant for vår problemstilling har blitt trukket ut og deretter drøftet opp mot teori innen emnene; *beslutningstaking, situasjonsforståelse og kommunikasjon*.

Konklusjonen etter vi har drøftet empiri opp mot teori, er at det er flere funn som har relevans for vår problemstilling og våre forskningsspørsmål. De mest sentrale funnene var;

- Beslutningstakingen til innsatsleder under en PLIVO-hendelse vil kunne bli påvirket i negativ retning dersom Nødnett og telefon ikke har dekning. Når innsatsleder er langt

unna hendelsen, må teknologien fungere for at kommunikasjon for felles situasjonsforståelse, samvirke og god beslutningstaking skal fungere.

- Når utrykningsveien er lang og det tar tid å komme frem til en PLIVO-hendelse, kan innsatsleders rolle som beslutningsstøtte for de øvrige enhetene styrkes. God tid kan gi innsatsleder kapasitet til mental forberedelse og planlegging, som igjen kan føre til bedre støtte, koordinering og beslutningstaking i utrykningsfasen på oppdraget.
- I distriktsområder med kun en patrulje på vakt, kan stor avstand og lang utrykningstid under PLIVO-hendelser, gi innsatsleder mer rom og tid til å fungere som leder og ta beslutninger. Ved bare en patrulje vil den fort bli spist opp av arbeidsoppgaver, hvor innsatsleder også vil måtte gå direkte inn i aksjon. I utrykningsfasen kan innsatsleder dermed få tid til å være leder og ta beslutninger for både egne enheter og mannskapene fra de øvrige nødetatene.
- Innsatsleder bør ha makker og ikke kjøre alene på patrulje. Under en PLIVO-hendelse og lang utrykningsvei, vil faktorer som utrykningskjøring, navigering, betjening av samband og telefon, samt mangelen på en makker å spille på, kunne medføre mindre kapasitet til beslutningstaking.
- Innsatsleder bør ha utdanning og trening på PLIVO-prosedyren, samt lang og bred erfaring i politiet. Under en PLIVO-hendelse med lang utrykningsvei, vil mangelen på trening og erfaring kunne medføre dårligere beslutninger, som igjen kan ha innvirkning på utfallet i hendelsen.
- I en PLIVO-hendelse er det naturlig å kjenne på stress og dette kan igjen påvirke beslutningstakingen til innsatsleder. Avstanden kan både være med på å fremme og dempe stress. Man har bedre tid til å redusere stresset, men stresset kan også øke ved at man er langt unna stedet.
- Dersom man isolert sett ser på innsatsleders beslutningstaking under en PLIVO hendelse, kan også lang avstand påvirke beslutningstakingen i positiv retning ved at det blir mer tid og rom til å gjennomføre analytiske beslutninger. Det er samtidig et

paradoks siden lang utrykningsvei kan føre til større skade ved at det tar lang tid før politiresurser er på stedet.

- Det er ikke nødvendigvis tid og avstand som påvirker innsatsleders beslutningstaking mest under PLIVO-hendelser, men det at innsatsleder har en oppdatert og god situasjonsforståelse hele veien i oppdraget.
- Det at man har en fastsatt PLIVO-prosedyre og at man trener på denne sammen med andre nødetater årlig, fremmer god kommunikasjon og felles situasjonsforståelse. Det igjen kan gjøre det enklere for innsatsleder å ta gode beslutninger selv med lang utrykningsvei.
- PLIVO-prosedyren gjør det enklere for innsatsledere uten mye erfaring å ta gode beslutninger på vei til stedet da denne utvikler en forståelse av situasjon, handlingsmønster og prioriteringer. Dette kan frigjøre kapasitet for innsatsleder til å foreta bedre beslutninger i utrykningsfasen.

ABSTRACT

The terrorist attack in Oslo and on Utøya on 22 July 2011, changed Norway and the Norwegian police. As a direct result of the attack, a joint procedure was drawn up for the emergency services, which describes interaction between them in the most serious incidents, where life-threatening violence is ongoing. In the wake of 22 July, a comprehensive reorganization of the police was also carried out, which according to research in some contexts has led to centralized police and longer emergency routes.

This master's thesis deals with the police's decision-making in the call-out phase during a PLIVO incident, where there is a long call-out route, and it takes time to arrive at the scene. The perspective is set for the police's incident commander, where the purpose has been to look at the significance of the length of the emergency route for the incident commander's decisions.

Both master's candidates work as tactical leaders in the police in the outer districts in Norway, and with that as a backdrop, the purpose of our master's thesis has been to gain greater insight, knowledge and understanding of how great distances and long call-out times affect decision-making. The thesis statement was as follows;

How can the decision-making of the police incident leader be affected when there is a great distance and a long emergency route during a PLIVO incident?"

The procedure has been a qualitative method, where data is mainly collected through semi-structured in-depth interviews. We have considered three specific incidents of different nature; *The PLIVO incident in Numedal in 2022, the stabbing in Bø in Vesterålen in 2021 and the murders on the Valdresekspressen in 2013*, where we have interviewed those who were incident commanders in the initial phase of the mission.

The data from the interviews has been analyzed, where the essence relevant to our thesis statement has been extracted and then discussed against theory within the subjects; *decision-making, situational awareness and communication*.

The conclusion, after we have discussed empirical evidence versus theory, is that there are several findings that are relevant to our thesis statement and our research questions. The most central findings were;

- The decision-making of the incident commander during a PLIVO incident could be negatively affected if “Nødnett” and telephone do not have coverage. When the

incident commander is far away from the incident, the technology must work so that communication for joint understanding of the situation, cooperation and good decision-making can work.

- When the call-out route is long and it takes time to arrive at a PLIVO incident, incident commanders can act as decision support for the other units' forces. Plenty of time can give the incident commander the capacity for mental preparation and planning, which in turn can lead to better support, coordination, and decision-making in the call-out phase of the mission.
- In district areas with only one patrol on duty, large distances and long call-out times during PLIVO incidents can give the incident commander more space and time to act as a leader and make decisions. With just one patrol, it will quickly be eaten up by work tasks, where the task leader would also have to go directly into the action. In the call-out phase, the emergency manager can thus have time to be a leader and make decisions for both his own units and the crews from the other emergency services.
- The incident commander should have a partner and not drive alone on patrol. During a PLIVO incident and a long emergency route, factors such as emergency driving, navigation, operating communications and telephones, as well as the lack of a partner to rely on, could lead to less capacity for decision-making.
- The incident commander should have education and training in the PLIVO procedure, as well as long and broad experience in the police. During a PLIVO incident with a long emergency route, the lack of training and experience could lead to poorer decisions, which in turn could have an impact on the outcome of the incident.
- In a PLIVO incident, it is natural to feel stress and this can in turn influence the decision-making of the incident commander. The distance can both help promote and reduce stress. You have more time to reduce stress, but stress can also increase when you are far away from the place.
- If one looks in isolation at the decision-making process of a PLIVO incident, a long distance can also influence decision-making in a positive direction by allowing more time and space to carry out analytical decisions. It is also a paradox since a long

emergency route can lead to greater damage as it takes a long time for police resources to arrive at the scene.

- It is not necessarily time and distance that influence the incident commander's decision-making most during PLIVO incidents, but the fact that the incident commander has an up-to-date and good understanding of the situation throughout the assignment.
- The fact that you have a fixed PLIVO procedure and that you train on this together with other emergency agencies annually, promotes good communication and common understanding of the situation. This in turn can make it easier for the incident commander to make good decisions even with a long emergency route.
- The PLIVO procedure makes it easier for incident commander without much experience to make good decisions on the way to the site, as this develops an understanding of the situation, pattern of action and priorities. This can free up capacity for the incident commander to make better decisions in the call-out phase.

FORORD

Denne masteravhandlingen markerer avslutningen på vårt erfaringsbaserte masterstudium i Beredskap og kriseledelse ved Nord universitet i Bodø. Det er en fantastisk følelse å endelig komme i mål og nå levere fra oss et produkt vi er stolt av.

Det har vært et studium som har vært interessant og lærerikt, men som samtidig har vært preget av Korona-pandemien og de restriksjonene den innebar. Dette har medført at mye av den fysiske undervisningen vi skulle ha deltatt på ble gjort digitalt og at øvelser vi skulle få være en del av ble avlyst. Selv om dette har vært uheldig, har vi stor forståelse for at ting ble som de ble med den krisen Norge gjennomgikk mens pandemien herjet.

I tillegg har det ikke vært enkelt å balansere familieliv og full turnusjobb ved siden av studiene, så der må vi rette en ekstra stor takk til våre familier som har stått i det sammen med oss og tatt ekstra belastning på hjemmebane for at vi skulle komme gjennom studiet.

Videre vil vi først og fremst takke våre respondenter for deres bidrag som dannet grunnlag for hele masteravhandlingen. Uten deres deltakelse, med deres tanker, refleksjoner og erfaringer, ville det ikke vært mulig for oss å oppnå like god empiri og resultat på studiet. Vi vil her også takke Politidirektoratet for deres bidrag og vår veileder Bjørn Tallak Bakken for hans råd og veiledning.

Før øvrig vil vi også rette en takk til vår kollega Ine som har gitt oss mange gode råd underveis i studiet og ikke minst vil vi rette en takk til «seks-og-femti Bringaker» for at han motiverte og engasjerte oss til å søke studiet som han selv ikke kom inn på.

Sortland mai 2023

Morten Engen Jacobsen og Stig Håkon Hansen

Oversikt over tabeller

Tabell 1 – Begrepsordliste utarbeidet av masterkandidatene.....	x
Tabell 2 – Tabell utarbeidet av masterkandidatene basert på informasjon hentet fra politiet sine nettsider (Politiet, 2022).	5

Oversikt over figurer

Figur 1 – Kart over PLIVO-hendelser fra 2016 til 2021 (Inderhaug & Aarseth, 2021).	2
Figur 2 – Norges politidistrikt (Wikipedia, 2023).....	6
Figur 3 – Oversikt over politiets ledelsesnivåer (Politihøgskolen, 2022).	7
Figur 4 – Modell for beslutningstaking i en operativ kontekst (Henriksen, Brenden, Hoel, Kruke, & Myhrer, 2022)	12
Figur 5 – Modell som viser sammenhengen mellom situasjonsforståelse og beslutningstaking (Crichton & Flin, 2017).....	21
Figur 6 - Eksempel på analyse av data	38

Oversikt over vedlegg

Vedlegg 1 - vurdering fra NSD	100
Vedlegg 2 - Korrespondanse med POD	102
Vedlegg 3 – Informasjonsskriv med samtykkeerklæring.....	106
Vedlegg 4 - Intervjuguide.....	110

Begrepsordliste

<i>Begrep</i>	<i>Forklaring</i>	<i>Kilde</i>
<i>AMK</i>	Akuttmedisinsk kommunikasjonssentral – helsevesenets nødsentral.	(Wikipedia, 2022)
<i>BAPS</i>	Brann Akuttmedisinsk Politi Samvirke – felles talegruppe på Nødnett for nødetatene.	(DSB Nødnett, 2023)
<i>Debrief</i>	Samtale om et hendelsesforløp.	(Weisæth, 2019)
<i>GDE</i>	Geografisk Driftsenhet – et avgrenset geografisk område i et politidistrikt.	Forfatters egen definisjon.
<i>Krise</i>	Uønsket hendelse med høy grad av usikkerhet og potensielt betydelige konsekvenser.	(Renå, 2022)
<i>Innsatsleder</i>	Politiets øverste taktiske leder.	(Politidirektoratet, 2020)
<i>Initialfasen</i>	Første fase, begynnelsen på et oppdrag.	(Wordify, 2023)
<i>IP-godkjent</i>	Godkjenning av politiets innsatspersonell gjennom obligatorisk årlig trening med skytegodkjenning på begge våpen.	(Politihøgskolen, 2022)
<i>OPS</i>	Politiet operasjonssentral – nødsentral for politiet.	(Politidirektoratet, 2020)

<i>Makker</i>	Kollegaen polititjenestepersonen kjører patrulje sammen med.	Forfatters egen definisjon.
<i>Medlytt</i>	Det å lytte på en samtale uten selv å delta.	(NAOB, 2023)
<i>Nødnett</i>	Felles nasjonalt digitalt samband for beredskapsaktørene.	(DSB Nødnett, 2023)
<i>PLIVO</i>	Prosedyre for håndtering av Pågående Livstruende Vold.	(POD, DSB, Helsedirektoratet, 2015)
<i>POD</i>	Politidirektoratet.	(Wikipedia, 2023)
<i>Samvirke</i>	Samhandling og samarbeid mellom nødetatene på eller på tur til et skadested.	(Politiforum, 2015)
<i>Taktisk nivå</i>	Omfatter innsatspersonell hos politiet og de øvrige nødetatene.	(Politidirektoratet, 2020)
<i>Taktisk leder</i>	Politiets operative leder ute på stedet.	(Politidirektoratet, 2020)
<i>UEH</i>	Politiets utrykningsenhet.	(Politihøgskolen, 2022)
<i>Utrykningsfase</i>	Fasen fra politiets patrulje mottar meldingen til de er fremme på stedet.	(POD, DSB, Helsedirektoratet, 2015)

Tabell 1 – Begrepsordliste utarbeidet av masterkandidatene.

1. INNLEDNING

I dette kapitlet vil vi først aktualisere vår oppgave, gjennom presentasjon av PLIVO-prosedyren i en historisk kontekst, samt gjennomgang av politiets krav til responstid, organisering og en redegjørelse av Nødnett.

Videre vil vi presentere de aktuelle hendelsene vi har tatt for oss i forskningen vår, før vi vil redegjøre for problemstillingen vår og forskningsspørsmålene vi har utarbeidet. Vi vil også begrunne valg av tema, samt si litt om de avgrensingene vi har gjort og redegjøre for dette.

Avslutningsvis vil vi redegjøre for sentrale begreper som vil bli benyttet i senere kapitler.

1.1 Aktualisering – fra terror til PLIVO

Den 22.juli 2011 kl. 15.25, sprenges en nesten ett tonn tung bombe i regjeringskvartalet i Oslo. 8 mennesker mister livet, mange blir skadet og de materielle skadene er enorme. Omtrent to timer etterpå mottar politiet meldinger om skyting på Utøya. Den neste timen blir 69 mennesker drept og flere titalls påført livstruende eller alvorlige skader. Totalt 77 mennesker mister livet i de to terrorangrepene, som er de verste terrorhandlingene i Norge etter 2. verdenskrig (Heir, et al., 2021).

Etter 22. juli fikk en rekke statlige myndigheter sterk kritikk for mangelen på beredskap i forkant av angrepene, samt for selve håndteringen av aksjonen på Utøya. 22-julikommisjonen ble nedsatt som en uavhengig instans som skulle evaluere og gå gjennom terrorangrepene, for å trekke lærdom slik at samfunnet skulle være best mulig rustet til å avverge og håndtere eventuelle fremtidige angrep (Heir, et al., 2021).

I kommisjonens rapport ble det rettet kraftig kritikk mot politiet og statlige myndigheter på flere områder. Et av hovedfunnene var at; *«myndighetenes evne til å beskytte menneskene på Utøya sviktet. En raskere politiaksjon var reelt mulig. Gjerningsmannen kunne vært stanset tidligere 22/7»* (Zondag, et al., 2012).

I kjølvannet av angrepene og 22.juli-kommisjonens rapport, ble det etablert en rekke oppfølgingstiltak som skulle styrke den nasjonale beredskapen for å håndtere hendelser der det utøves livstruende vold mot flere personer. Et av disse oppfølgingstiltakene var utarbeidelsen av en felles prosedyre for nødetatenes samvirke ifb. med hendelser med *pågående livstruende vold*, heretter omtalt som PLIVO. Prosedyren inneholder en beskrivelse av grunnleggende prinsipper på taktisk og operasjonelt nivå, for hvordan slike hendelser skal håndteres med mål om at nødetatene i fellesskap skal redde liv og begrense skade, noe som vil

bli omhandlet ytterligere senere i denne oppgaven (Helsedirektoratet, Politidirektoratet, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, 2015).

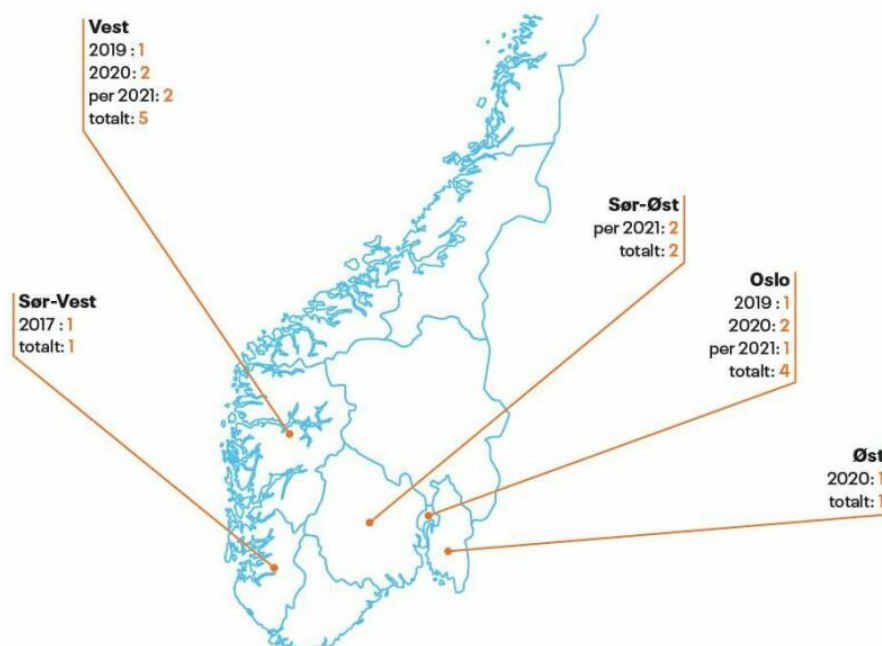
1.2 PLIVO – hvor ofte skjer det?

Søk på Google viser at det ikke foreligger noen spesifikk offentlig informasjon eller oversikt over antallet PLIVO- eller PLIVO-liknende hendelser som har vært i Norge siden 22. juli. Dog er det gjort en undersøkelse i forbindelse med rapporten etter Kongsberg-hendelsen, hvor fem personer ble drept av en mann bevæpnet med kniv, samt pil og bue (Politihøgskolen, 2022).

I rapporten fremgår det at politidistriktene i Norge har håndtert 15 PLIVO-hendelser siden prosedyren trådte i kraft i 2015, hvorav 7 av 15 politidistrikt ikke har noen erfaring med slike hendelser. Av politidistriktene som har erfaring med PLIVO, har tre av dem to eller færre hendelser, mens de øvrige har fem hendelser hver. I denne sammenhengen regnes alle hendelser som er lest ut som PLIVO over samband, men som ikke nødvendigvis viste seg å være reelle PLIVO-hendelser (Politihøgskolen, 2022).

En undersøkelse utført av Politiforum i 2021 viste at det fra 2016 frem til oktober 2021 var blitt utløst minst 13 meldinger om PLIVO-hendelser i Norge (Inderhaug & Aarseth, 2021).

Plivo-meldinger i Norge siden 2016

Figur 1 – Kart over PLIVO-hendelser fra 2016 til 2021 (Inderhaug & Aarseth, 2021).

Det siste året har det vært flere hendelser som ble definert og håndtert som PLIVO. Herunder eksempelvis masseskytingen i Oslo 25. juni hvor to personer ble drept og minst 21 skadet (Wikipedia, 2022) og knivstikkingen i Numedal den 20. mai hvor tre personer ble skadet (Five, Dale, Drægni, Mellingen, & Fossheim, 2022).

Statistikk vi har innhentet via egne kanaler fra Politidirektoratet, viser at det per mars 2023 er registrert 22 oppdrag i Norge, som ble loggført som PLIVO. Det ble i den forbindelse bemerket fra POD sin side at dette omfattet alle hendelser som på et eller annet tidspunkt var blitt omhandlet som PLIVO, men ikke nødvendigvis var reelle PLIVO-hendelser. Politiet og Politidirektoratet har ingen ensartet måte å føre statistikk på denne typen oppdrag, noe som betyr at det overnevnte tallet ikke nødvendigvis gir et fullstendig korrekt bilde av virkeligheten (Knutsen & Andersen, 2023).

1.3 Aktuelle hendelser

Som nevnt over finnes det kun oversikt over hendelser som har blitt definert som PLIVO, men ikke de hendelsene som kunne vært definert som det eller som skjedde før PLIVO-prosedyren ble implementert. I vår masteravhandling har vi plukket ut tre hendelser som faller inn under kategoriene; hendelse definert som PLIVO, hendelse som kunne vært definert som PLIVO, men kunne vært det og hendelse som skjedde før PLIVO-prosedyren ble innført, men som ville blitt definert som det i dag. Vi har valgt ut hendelser fra de tre ulike kategoriene, for enda tydeligere kunne finne forskjeller og for å få fram større nyanser i forskningen vår. Under vil disse hendelsene bli presentert kort, før de vil bli ytterligere omhandlet i empirikapitlet hvor de blir presentert ut fra intervjuobjektene egne opplevelser.

1.3.1 Knivdrapene på Valdresekspressen i 2013 – før PLIVO

Den 4. november 2013 ble tre personer knivdrept på en buss tilhørende Valdresekspressen. Gjerningspersonen var en mannlig asylsøker som hadde fått avslag på asylsøknaden og skulle returneres dagen etter denne hendelsen. De tre som ble drept var bussjåføren og de to passasjerene på bussen. Mannen ble pågrepet av brannvesen på stedet og overlevert til politiet da politiet ankom stedet (Flaaten, 2014). Vårt ene intervjuobjekt var i første patruljen som ankom stedet. Han var eldstemann på patruljen og var taktisk leder på oppdraget i innledningsfasen.

1.3.2 Knivstikking i Bø i Vesterålen i 2021 – ikke definert som PLIVO

Natt til søndag 31. januar 2021 ble en person skallet ned, samt knivstukket i en hånd og i mageregionen på en privatadresse i Bø kommune i Nordland. Både den skadde og

gjerningspersonen forsøkte og/eller tok seg inn på naboadresser etter knivstikkingen. Den skadde ble tatt hånd om av helsepersonell og fløyet til Universitetssykehuset i Tromsø med alvorlige, men ikke livstruende skader. Politiet rykket ut fra Sortland, hvor respondent Bravo var innsatsleder, og pågrep gjerningspersonen etter omtrent en times tid (Andersen, 2021).

Gjerningspersonen ble varetektsfengslet etter hendelsen og ble i oktober 2021 dømt til 2 års fengsel, samt erstatningsansvar. Den skadde fikk kompliserte skader som krevde mye behandling i ettetid, men overlevde hendelsen (Aune, 2021).

1.3.3 Knivstikking i Nore i Numedal i 2022 – definert som PLIVO

Fredag 20.05.22 kl. 08:47 fikk politiet melding om knivstikking ved en Joker butikk i Nore i Numedal. Meldingen gikk ut på at flere personer var knivstukket og den ble derfor definert som en PLIVO-hendelse av politiet. Gjerningspersonen ble pågrepet av sivile sammen med brannvesen på stedet før politiet ankom stedet. Tre personer ble skadd i hendelsen hvorav en var kritisk (Fosse, Ighoubah, Lepperød, & Ertesvåg, 2022). Charlie var på jobb som innsatsleder denne dagen og var den som taktisk ledet dette PLIVO-opdraget.

1.4 Politiets utrykningstid – kritikk fra media

I etterkant av knivstikkingen i Numedal fikk politiet kritikk i en rekke kanaler for tiden det tok fra alarmen gikk til første politipatrulje var fremme på stedet. Samme dag som hendelsen fant sted skrev Aftenposten en artikkel hvor det ble gjort et poeng av at brannvesenet sammen med privatpersoner måtte gripe inn for å få kontroll på situasjon, i fraværet av politiet. I samme artikkel ble det rettet fokus på at politiet brukte 48 minutter på å ankomme stedet, hvor de sammenlignet dette opp mot de nasjonale kravene til politiets responstid (Stolt-Nielsen, Foss, Olsen, Mauren, & Espedal, 2022).

På politiet sine egne nettsider redegjøres det for at politiets responstid er tiden det tar fra politiets operasjonssentral mottar meldingen, til første patrulje er fremme på stedet. Krav til responstid gjelder for såkalte hasteoppdrag, hvor det er påkrevd med politiets umiddelbare respons. Det stilles ulike krav til responstid alt etter hvor mange innbyggere et tettsted har, hvor det i sentrale byområder kreves kortere utrykningstid enn i griskrendte strøk (Politiet, 2022). Dette er synliggjort med tabellen på neste side;

Kategori	< 20000 innbyggere	19999 – 2000 innbyggere	> 2000 innbyggere
Krav til responstid (i minimum 80 prosent av tilfellene)	11 minutter	19 minutter	30 minutter

Tabell 2 – Tabell utarbeidet av masterkandidatene basert på informasjon hentet fra politiet sine nettsider (Politiet, 2022).

Problemstillingen med at politiet kommer sist frem er ikke ny og skaper stadig lokale og nasjonale nyhetsoverskrifter. Dette gjelder ikke bare for PLIVO-oppdrag, men også for andre alvorlige hendelser hvor de ulike nødetatene utkalles, som psykiatri, voldshendelser, branner, trafikkulykker, redningsoppdrag m.m. Et eksempel her er en hendelse fra Finnmark i 2019 hvor en person ble skutt og drept. Ambulansepersonellet ventet da i 40 minutter på politiet, før de kunne iverksette livreddende førstehjelp (Nordvåg & Føleide, 2019).

Hendelser som nevnt over har ført til at både lokalsamfunn, media og politikere har vært kritiske til «nærpolitireformen», som ble innført i politi- og lensmannsetaten i 2016 med mål om å effektivisere norsk politi, fremheve arbeidet med kultur og ledelse, samt innføre krav til responstid (Wikipedia, 2022). Blant annet gikk stortingsrepresentant Wilfred Nordlund ut i et leserinnlegg i Vesterålens avis i 2020, hvor han kritiserte konsekvensene av «nærpolitireformen ved at politiet var blitt mer sentralisert og hadde mindre tilstedeværelse ute i lokalsamfunnene, deriblant at de ofte kom sist til stedet ved alvorlige hendelser (Nordlund, 2020).

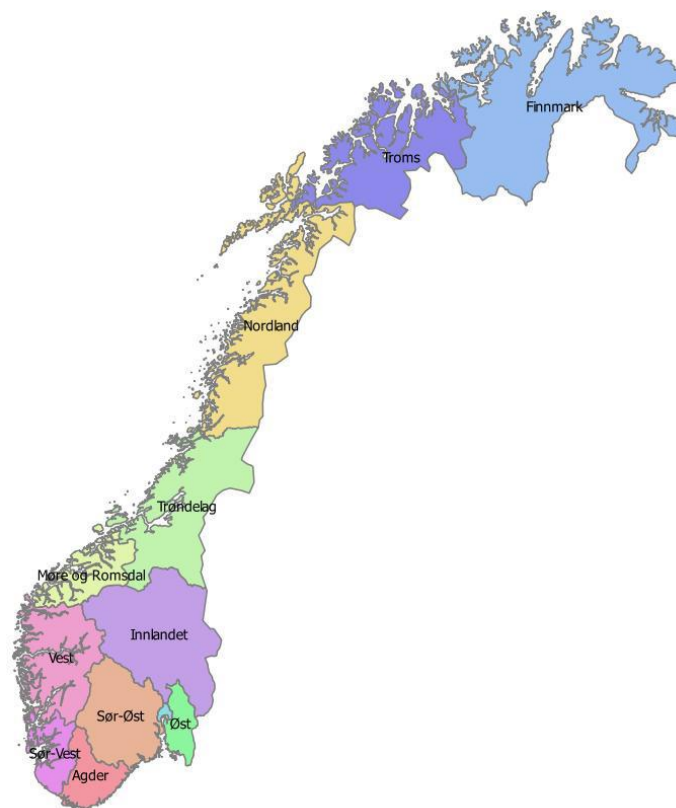
1.5 Politiets organisering og forskning på reform

For å sette politiets responstid i perspektiv, kan man se litt nærmere på måten politiet er organisert på.

Politiets organisering fikk en betydelig endring som følge av politireformen på folkemunne kalt «nærpolitireformen». Forskning som Politihøgskolen har gjort på reformen har i ettertid pekt på at resultatet ble et mer toppstyrt og sentralisert politi, noe som ifølge forskningen ikke var i tråd med intensjonen. Det har videre blitt større geografiske avstander, hvor eksempelvis responstiden har økt, tilliten til politiet har blitt lavere og færre innbyggere mener at politiet er synlig i deres nærmiljø. Samtidig har politiet blitt mer profesjonalisert, med nytt og bedre

utstyr, samt økt bruk av teknologi. Fagmiljøene har blitt mer robuste og kvaliteten på politiets arbeid har økt markant (Stranden, 2020).

I dag består etaten av 12 regionale politidistrikt, politidirektoratet, PST, fem nasjonale særorganer, samt politiets fellestjenester og politiets IT-tjenester. Politidistriktene er oppdelt i geografiske driftsenheter, som igjen har tjenestesteder i form av politistasjoner og politikontorer. I tillegg har alle politidistriktene ulike fellesfunksjoner for hele distriktet som politimester og dens stab, operasjonssentral, felles straffesaksinntak med mer (Wikipedia, 2023).

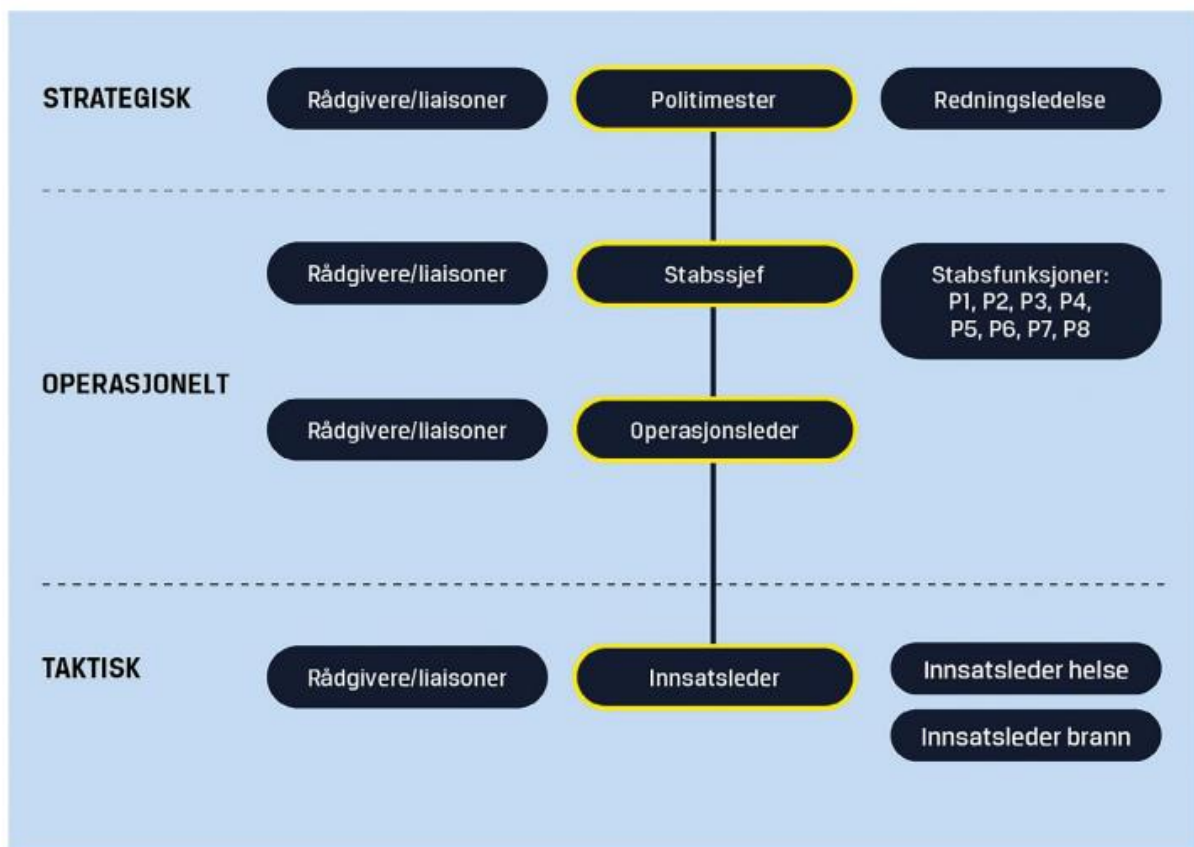
Figur 2 – Norges politidistrikt (Wikipedia, 2023).

1.6 Politiets ledelsesnivå

Ledelsesnivåene i politiet har ikke vært gjenstand for like mye reformering og er i dag i all hovedsak lik slik de var før politireformen. Ledelsesnivåene gjør seg gjeldende ved håndtering av ekstraordinære hendelser og kriser er inndelt i nivåene; politisk – regjering, strategisk – justis- og beredskapsdepartementet, operasjonelt – politidirektoratet og taktisk – politidistriktene. Videre ledes politiets operative innsats på tre nivå, strategisk, operasjonelt og

taktisk. Strategisk omfatter politimesteren, hvor strategien for politiets oppdragsløsning ved ekstraordinære hendelser og kriser utarbeides (Politihøgskolen, 2022).

Operasjonelt nivå ledes av stabssjef når stab er satt, utover det ledes dette nivået av operasjonsleder. Dette nivået innebærer planlegging og koordinering av politiets innsats for å nå målene strategisk nivå har satt. Taktisk nivå omfatter politiets innsatspersonell som er i direkte innsats på stedet. Politiets innsatsleder er øverste leder på taktisk nivå og har ordremyndighet over innsatspersonellet i konkrete oppdrag (Politihøgskolen, 2022).

Figur 3 – Oversikt over politiets ledelsesnivåer (Politihøgskolen, 2022).

1.7 Nasjonalt Nødnett – sikker kommunikasjon internt og eksternt

Parallelt med endringer i politiet i form av reform og organisasjonsendringer, har det blitt etablert et nytt felles nasjonalt samband mellom beredskapsorganisasjonene. Ved ekstraordinære hendelser og kriser er sikre kanaler for intern og eksternt kommunikasjon mellom ledelsesnivåene og de taktiske ressursene viktig. Før 2015 var nødnetten i store deler av Norge avhengig av telefon for kommunikasjon på tvers av etater, da de kun hadde interne analoge samband for radiokommunikasjon (DSB Nødnett, 2023). Ved hendelser som ulykker,

branner og skarpe oppdrag, der flere av nødetatene rykket ut samtidig, var det vanskelig å kommunisere på tvers av etatene på vei til stedet.

Allerede på midten av 90-tallet tok Statens helsetilsyn initiativ overfor daværende Justis- og politidepartementet om et fellesprosjekt for utskifting radiosystemene i nød- og beredskapsetatene. Prosjektet tok svært mange år å gjennomføre, men i slutten av 2015 ble utbyggingen av *Nødnett* ferdigstilt og den offisielle åpningen fant sted i Kirkenes i desember 2015 (DSB Nødnett, 2023).

Nødnett kan beskrives som et nasjonalt digitalt samband som benyttes av ulike beredskapsaktører, hvor nødetatene er kjernebrukerne. Det er et verktøy for kommunikasjon og samhandling i det daglige, under øvelse og ved ekstraordinære hendelser, og ved hjelp av *Nødnett* kan samfunnets «hjelpere» finne hverandre og etablere felles situasjonsforståelse, noe som kalles for *Nødnetteffekten* (DSB Nødnett, 2023).

Nødnett dekker 86 % av fastlands-Norge og har tilnærmet 100 % befolkningsdekning. I dag består radionettet av ca. 2100 basestasjoner, som er fordelt rundt om i landet (DSB Nødnett, 2023).

1.8 Bakgrunn for valg av tema for masteravhandling og problemstilling

Begge master-kandidatene har i flere år jobbet som taktiske ledere i politiet, hvor vi har vært med på håndteringen av større og mindre hendelser av ulik alvorlighetsgrad. Vi bor og jobber ute i distriktet i Nord-Norge, hvor det er store avstander mellom tettstedene og man ofte har lang utrykningsvei ved alvorlige hendelser. Dette har vi erfart at i mange sammenhenger medfører utfordringer ift. samvirke, koordinering og ledelse, hvor andre nødetater ofte er fremme på stedet før oss og vi må bedrive fjernledelse og ta beslutninger på vei til stedet.

Med bakgrunn i aktualiseringen innledningsvis, hvor vi omtaler PLIVO-prosedyren og kritikken mot at politiet ofte kommer sist frem, samt vårt utgangspunkt som politiansatte med ansvar for taktisk ledelse, har vi funnet det interessant å se på fjernledelsen, koordineringen og samhandlingen fra politiets ståsted ved de mest alvorlige hendelsene. Herunder også hvilke eventuelle endringer som har skjedd siden PLIVO-prosedyren ble etablert og om de har vært til det bedre.

Vi har gjennom vårt masterstudium vært innom en rekke emner som berører tematikken som presenteres over. Herunder har et av fagfeltene vært *beslutningstaking*, som vil være primærfeltet vi ønsker å bidra med forskning til. Da spesifikt på beslutningstakingen under

den taktiske ledelsen i utrykningsfasen og hvilke faktorer som virker inn under utrykning til så krevende oppdrag, hvor avstanden er stor. Inn under temaet beslutningstaking vil vi også ta for oss tema som *kommunikasjon* og *situasjonsforståelse*, noe som vil bli utdypet senere i denne masteravhandlingen.

1.9 Formål for oppgaven og tidligere forskning på området

Målet vårt for denne oppgaven er om mulig å søke ny innsikt og kunnskap om beslutningstakingen til politiets innsatsleder, i utrykningsfasen under en PLIVO-hendelse. Med større forståelse for fenomenet, vil vår forskning kanskje kunne medvirke til at innsatsledere står sterkere rustet til å ta gode og riktige beslutninger i initialfasen av en PLIVO-hendelse.

Samtidig vil vi med vår begrensede datainnsamling ikke ha datagrunnlag nok til å trekke bastante konklusjoner, men kanskje vil våre funn danne grunnlag for ny forskning som kan forklare fenomenet bredere og skape ytterligere forståelse og kunnskap om innsatsleders beslutningstaking i de mest alvorlige skarpe oppdragene.

I forhold til tidligere forskning, foreligger det en rekke forskningsprosjekter på PLIVO-prosedyren med ulike vinklinger og tilnærminger. Samtidig har vi sett gjennom søk på *Google*, *Google Scholar* og *Researchgate*, at det ikke foreligger så mye forskning som går på beslutningstakingen under PLIVO-hendelser, og konkret på innsatsleders rolle i utrykningsfasen har vi ikke funnet noen relevant forskning. Herunder avstandsproblematikken og hvilke konsekvenser den har for beslutningstakingen.

Ved søk på Google finner vi to masteroppgaver som omhandler PLIVO og beslutningstaking, hvor den første fra universitetet i Stavanger fokuserer på beslutningstaking i team og hvordan man kan oppnå en god og effektiv innsats (Walden, 2016). I den andre oppgaven, som er fra Nord universitet, fokuseres det på PLIVO i en maritim kontekst (Skeie & Breivoll, 2021).

1.10 Problemstilling og forskningsspørsmål

Med bakgrunn i introduksjonen, aktualiseringen over og vårt formål for masteravhandlingen, har vi kommet frem til følgende problemstilling for vår oppgave;

«Hvordan kan beslutningstakingen til politiets innsatsleder påvirkes når det er stor avstand og lang utrykningsvei under en PLIVO-hendelse?»

Videre har vi valgt å utarbeide flere forskningsspørsmål som vi vil benytte oss av i utforskningen av problemstillingen;

- *Har PLIVO-prosedyren medført at det er enklere å ta beslutninger enn det var før den ble introdusert?*
- *Medfører innsatsleders manglende fysiske tilstedeværelse i initialfasen dårligere beslutningstaking*

Hensikten med problemstillingen er å forske på hvilken eventuell påvirkning stor avstand og lang utrykningsvei har på innsatsleders beslutningstaking i utrykningsfasen under PLIVO-hendelser. Målet er å skape en større forståelse og bevissthet rundt den eventuelle påvirkningen, for at innsatsledere skal ha muligheten til å stå sterkere rustet til å ta de gode, riktige beslutningene på vei mot åstedet.

I forhold til begrepsavklaring i problemstillingen menes det med *innsatsleder* som er det nivået med personell som gjennomfører oppdragene som politiets operasjonssentral eller politimesterens stab gir (Politiet, 2020). I forhold til *gode beslutninger*, velger vi å bruke definisjonen som; «*gjennomtenkte bevisste beslutninger, som vurderer og hensyntar alle relevante faktorer, er tro mot beslutningstakerens verdier og er forståelig for de involverte partene*» (Dholakia, 2017). Med *krisesituasjon* menes en situasjon som truer viktige verdier og/eller svekker ens evne til å utføre viktige funksjoner (Sander, studie.no, 2021).

1.11 Avgrensning og begrunnelse

I vår oppgave vil vi gjøre avgrensninger for på best mulig måte besvare problemstillingen og de forskningsspørsmålene vi stiller. Dette innebærer at vi kun vil ta for oss politiets innsatsleder og vedkommende sin rolle i utrykningsfasen under PLIVO- eller PLIVO-liknende hendelser. Funnene vi gjør vil kanskje ikke gi oss eksakt ny vitenskap, men kan gi pekepinner eller sette lys på faktorer som vil kunne generere nye hypoteser og problemstillinger, noe som igjen kan danne grunnlaget for ny forskning.

Vi har gjort et bevisst valg om å avgrense antallet respondenter, samt å ikke involvere de øvrige nødetatene. Dette for at oppgaven ikke skulle bli for stor, men også fordi problemstillingen vår er snever og omfavner en gruppe mennesker og en kategori hendelser som sjeldent inntreffer. I tillegg har det vært vanskelig å finne hendelser som treffer vår konkrete problemstilling, samt å gjøre et relevant utvalg av respondenter som treffer vår forskning best mulig.

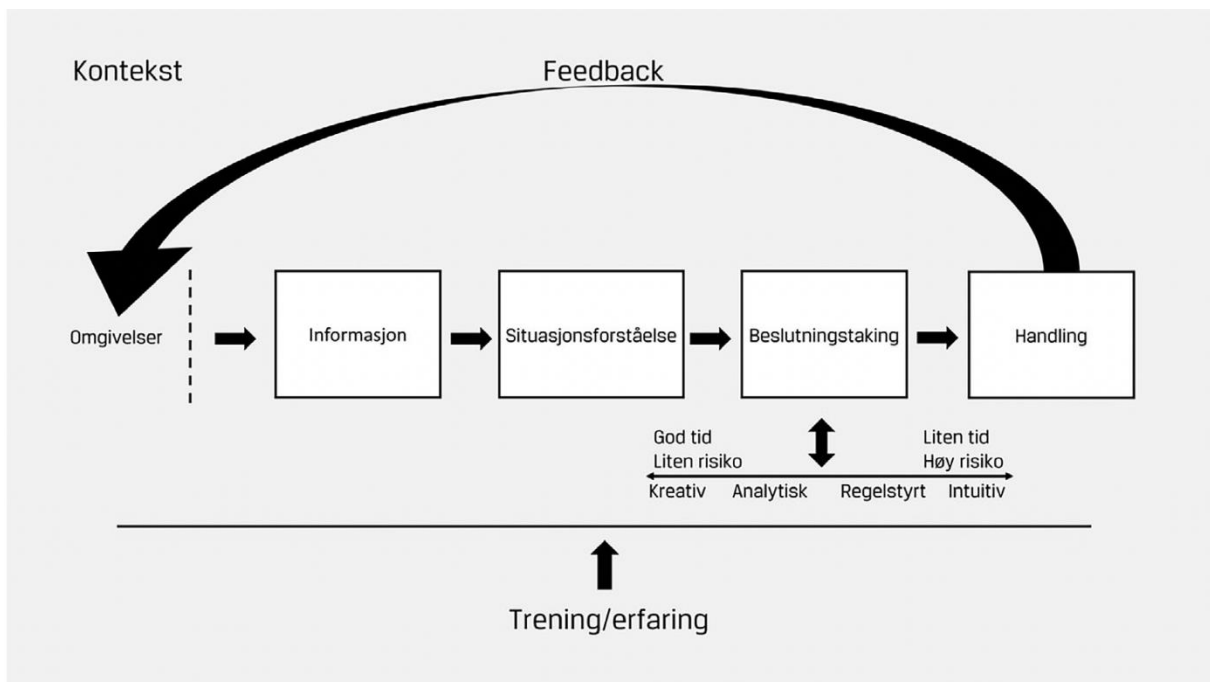
Samtidig som vi ser at vår masteravhandling kunne vært mer nyansert og vi kunne hatt et mer omfattende datamateriale, ved for eksempel å i større grad involvere evalueringsrapporter og annen empiri på området, samt å inkludere intervjuer av respondenter fra andre nødetater, er vår forskning så spisset inn mot innsatslederrollen at det var naturlig for oss å prioritere denne gruppen. For å øke sjansen for unike funn og ulike variabler, valgte vi derfor å kompensere det at vi hadde få intervjuobjekter. Dette gjorde vi som nevnt tidligere i innledningen ved å velge ut tre ulike hendelser, som alle kan relateres til PLIVO-prosedyren, men på ulike måter. Dette vil bli redegjort for ytterligere senere i masteravhandlingen.

1.12 Oppgavens videre innhold

Videre i denne oppgaven vil vi presentere sentrale begreper, samt den teorien vi har fokusert på innenfor emnene beslutningstaking, situasjonsforståelse og kommunikasjon. Vi vil deretter ha et kapittel hvor vi gjennomgår metoden vi har benyttet, samt presenterer hvordan vi har løst datainnsamlingen og analysen av denne. Etter dette vil våre funn bli presentert, hvor vi også gir en presentasjon av intervjuobjektene, samt hendelsene de var med på. Funnene vil deretter bli diskutert og drøftet opp mot teorien og våre forskningsspørsmål, før vi avslutningsvis vil forsøke å trekke en konklusjon ut fra drøftingskapittelet.

2. TEORI

I dette kapittelet vil vi ta for oss sentrale begreper, samt relevant teori som kan knyttes til vår problemstilling. Vi har valgt å sette søkelys på teorier innenfor beslutningstaking, situasjonsforståelse og kommunikasjon. For å svare ut vår problemstilling er det viktig å forstå hva som ligger bak beslutninger som tas. I sammenheng med dette er *situasjonsforståelse* og *kommunikasjon* viktige begreper for å kunne si noe om hvorfor og hvordan beslutninger tas.

Figur 4 – Modell for beslutningstaking i en operativ kontekst (Henriksen, Brenden, Hoel, Kruke, & Myhrer, 2022)

Modellen over er et eksempel på beslutningstaking i en operativ kontekst. Beslutningstaking foretas gjerne i en kontekst. Denne konteksten kan eksempelvis være en PLIVO-hendelse. Her vil omgivelser til beslutningstakeren påvirke hvordan man oppfatter og tar til seg informasjonen, som videre igjen danner grunnlaget for en situasjonsforståelse. Denne situasjonsforståelsen vil der igjen påvirke beslutningene som tas sammen med faktorene tid og risiko. Handlingene som da gjennomføres på bakgrunn av beslutningene påvirker igjen omgivelsene og prosessen kan da starte på nytt. Ut fra modellen ser vi at trening og erfaring også vil påvirke beslutningstakeren (Henriksen, Brenden, Hoel, Kruke, & Myhrer, 2022).

Ut fra modellen kan vi se at temaene vi har valgt å fokusere på i vår oppgave har direkte innvirkning på hverandre.

2.1 Begrepsavklaring

I masteravhandlingen presenterer vi en rekke begreper og uttrykk, som vil gå igjen gjennom hele oppgaven. Under presenteres de mest sentrale begrepene og de definisjonene vi har valgt å benytte oss av. Flere av begrepene vil bli ytterligere omhandlet videre i teorikapittelet.

2.1.1 Krise

Krise kommer av det gammelgreske ordet *krisis*. Dette igjen stammer fra begrepet *krinein* som omhandler det å beslutte eller skjære gjennom og ta en beslutning. En krise kan defineres som en vanskelig situasjon eller en plutselig forandring. Gjerne omhandler begrepet en

uønsket situasjon som har rammet noen. I teori som omhandler krisehåndtering er det gjerne tre kjennetegn som går igjen når det er snakk om kriser. Dette er trussel, knapphet av tid og usikkerhet (Renå, 2022).

Politiets beredskapsystem del 1 (2020) definerer krise som "en uønsket hendelse med høy grad av usikkerhet og potensielt betydelige konsekvenser for den som rammes enten det er enkeltpersoner, organisasjoner eller samfunnet". Krisehåndtering defineres følgende da som "summen av tiltak som iverksettes når krisen har inntruffet, for å begrense skade og bringe krisen til opphør.

2.1.2 PLIVO

PLIVO står for pågående livstruende vold og er en samhandlingsprosedyre for nødetatene som er utviklet i samarbeid mellom politi, brann og helse. Den er utviklet for å bedre beredskapen når det kommer til oppdrag der det utføres livstruende vold mot flere personer. Bakgrunnen for denne prosedyren er terrorangrepene mot regjeringskvartalet og Utøya i juli 2011. (POD, DSB, Helsedirektoratet, 2015).

PLIVO defineres i prosedyren (2015) som "en pågående situasjon hvor en eller flere gjerningspersoner utøver livstruende vold med våpen/farlige gjenstander mot flere uskyldige personer, og hvor politiet skal gå i direkte innsats for å nøytralisere gjerningspersonen(e) for å redde liv og begrense skade. Brann og helse skal aktivt bistå med livreddende tiltak."

Det er politiets operasjonsleder som definerer PLIVO og som er ansvarlig for at dette blir kommunisert ut til de andre nødsentralene. En PLIVO melding skal inneholde informasjon om oppmarsjområde for helse og brann, type våpen som benyttes, gjerningspersonen eller personene, skadeomfang, hvilken enhet som er først fremme og antatt risiko for involverte innsatspersonell (POD, DSB, Helsedirektoratet, 2015)

Prinsippene for PLIVO aksjoner skal være gjenkjennbare på tvers av etater og distrikter. De skal være uavhengig av ressurstilgang, men må kunne tilpasses hva man har av tilgjengelige ressurser, da spesielt med tanke på politiresursene. Prosedyren beskriver også hvordan personell fra brann og helse skal opptre i påvente av politiresurser (POD, DSB, Helsedirektoratet, 2015).

Målet med prosedyren er å redde flest mulig liv og begrense skade ved å gå i direkte innsats. Når det er skytevåpen involvert er det kun politiet som har verneutstyr og våpen til å håndtere slike situasjoner, men ved kniv eller andre lignende gjenstander er det meningen at brann og

helse kan gå i livreddende innsats før politiet ankommer. Trusselen må vurderes i hvert enkelt tilfelle.

Som nevnt tidligere har det siden 2015 blitt registret 19 PLIVO-hendelser i Norge. Det er med andre ord ikke ofte det skjer PLIVO hendelser i Norge. Hensikten med prosedyren er at nødetatene skal trene jevnlig slik at man har mest mulig lik situasjonsforståelse dersom man en dag må håndtere en PLIVO hendelse. Da er det også viktig at man kan kommunisere på tvers av etatene for å sikre felles situasjonsforståelse. Dette gjøres i dag ved bruk av Nødnett. Prosedyren tar for seg prinsipper på operasjonelt og taktisk nivå. I en PLIVO-aksjon er det politiets innsatsleder som er øverste leder på taktisk nivå. (POD, DSB, Helsedirektoratet, 2015)

Undersøkelser gjort av politiet i Oslo i etterkant av terrorangrepet mot Al-Noor moskeen i Bærum i august 2019 viser at de hadde kun lest ut en PLIVO-melding mellom 2015 og 2019. Det nevnte terrorangrepet ble ikke lest ut som en PLIVO-hendelse. Ansatte på OPS sa i etterkant at det var vanskelig å vurdere om hendelsen var en PLIVO eller ikke og det viste seg at selv om operative mannskaper på taktisk nivå hadde trent mye på hva som skal gjøres i en PLIVO-hendelse var det ikke øvet så mye på det å vurdere om en hendelse er PLIVO eller ikke. Dette viser at dersom prosedyren skal fungere som et tiltak, må det også øves på å vurdere når tiltaket skal iverksettes (Renå, 2022).

2.1.3 Innsatsleder

Når det oppstår oppdrag som krever en koordinerende ledelse skal den alltid ledes av en innsatsleder på taktisk nivå. Dersom det ikke er utpekt en fast innsatsleder skal operasjonsleder utpeke den som er mest egnet til å lede oppdraget. Innsatslederen er underlagt operasjonsleder noe som vil si at operasjonsleder har ordremyndighet over innsatslederen. Under ekstraordinære hendelser er det tett samarbeid mellom innsatsleder og operasjonsleder.

Innsatsledelse i større aksjoner kan være noe av det mest krevende politiet kan bli satt til. Det kan være hendelser der man skal redde liv, store materielle verdier eller viktige samfunnsinteresser, eksempelvis PLIVO aksjoner. Når flere etater samhandler ute på stedet er det politiet ved innsatsleder som leder innsatsen. Innsatslederen leder og koordinerer også arbeidet når mange politipatruljer skal samhandle. Innsatslederen bør være en erfaren tjenestemann/kvinne. Denne bør også ha erfaring med å lede innsats og inneha gode lederegenskaper. Innsatslederen skal lede, koordinere og kvalitetssikre, samt gi råd til politimesteren om hvordan oppdrag bør løses (Politidirektoratet, 2020).

Vi vil videre i teorikapittelet redegjøre for relevante teorier innen kommunikasjon, situasjonsforståelse og beslutningstaking.

2.2 Kommunikasjon

Store norske leksikon definerer kommunikasjon som "det å formidle og dele ideer og informasjon for eksempel ved hjelp av språk" videre defineres menneskelig kommunikasjon som "det og dele tanker med andre individer på en overlagt og uforbeholden måte" (Allot, 2023).

Kommunikasjon når det gjelder politiarbeid handler om kommunikasjon med egen etat, med andre etater og med publikum eller samfunnet for øvrig (Phelps, Singh, & Larsen, 2017).

En klassisk måte for mennesker å kommunisere på er å snakke. Når man snakker forsøker man å påvirke andre mennesker. Dette skjer gjennom å skape en virkelighetsoppfatning eller mening hos den du snakker til (Phelps, Singh, & Larsen, 2017).

I kommunikasjonsteori er det vanlig å skille mellom verbal og non-verbal kommunikasjon. Verbal kommunikasjon er, som det ligger i ordet, det man kommuniserer muntlig og skriftlig mens non-verbal kommunikasjon kan være for eksempel kroppsspråk. For eksempel blikk, bevegelser eller kroppsholdning for å nevne noe. Det kan også være for eksempel klær som kommuniserer, for eksempel en uniform. Latter og gråt kan også være eksempler på non-verbal kommunikasjon. Paraspråk er et annet eksempel. Paraspråk kan være stemmeleie, tonefall og lignende. Selv om verbal og non-verbal kommunikasjon ofte skilles i kommunikasjonsteori, ser man at de gjerne henger sammen med hverandre da muntlige budskap i all hovedsak inneholder begge. I noen tilfeller derimot kan de være motsigende. Ett eksempel på dette kan være at man sier at man ikke er nervøs samtidig som at man skjelver og svetter (Phelps, Singh, & Larsen, 2017).

Phelps, Singh og Larsen (2017) skriver videre at det er viktig at man både ytrer og lytter i en kommunikasjonsprosess. Dette for å skape seg en forståelse av budskapet. Når man ytrer formidler man et budskap, mens når man lytter tolker man de tegn og signaler som gis. De skiller også mellom frivillige og ufrivillige ytringer og lyttinger der de frivillige går ut på det man gjør bevisst, mens ufrivillige er det som man ubevisst kommuniserer enten ved å ytre eller å lytte.

Kommunikasjon kan sees på som en sosial prosess der to eller flere personer utveksler budskap med hverandre og slik sett samhandler. En kommunikasjonsprosess inneholder en

avsender som sender et budskap til en mottaker. Dette kan skje gjennom enveis- eller toveiskommunikasjon (Phelps, Singh, & Larsen, 2017). Enveiskommunikasjon kjennetegnes ved at avsenderen sender et budskap til mottakeren og mottakeren passivt mottar budskapet. I realiteten er det ofte en toveiskommunikasjon i de fleste tilfeller. Dette fordi relasjonen mellom de som kommuniserer påvirker budskapet og utvekslingen av disse. Kommunikasjon kan derfor sees på som en toveis prosess der man bytter på å være ytrer og lytter (Phelps, Singh, & Larsen, 2017).

Man kan også si at all kommunikasjon foregår i en eller annen form for kontekst. Phelps, Singh og Larsen (2017) nevner to typer kontekst som kommunikasjonen foregår i. Dette er den faktiske situasjonen og sosiokulturelle praksiser. Den faktiske situasjonen beskriver det som skjer her og nå. Den kjennetegnes av faktorene tid, sted og person. Der tid omhandler tidsaspektet i kommunikasjonskonteksten. Er det ett langt avhør eller en krise som må løses umiddelbart. Tidsaspektet har påvirkning på valgene aktørene tar i prosessen. Stedsaspektet sier noe om hvor kommunikasjonen foregår. Dette påvirker hvordan aktørene kommuniserer og om kommunikasjonen er vellykket.

Personaspektet sier noe om hvem det er som kommuniserer. Er de direkte (på stedet) eller indirekte (via telefon/samband) involvert i kommunikasjonen. Dette kan påvirke hvor godt eller hvordan kommunikasjonen foregår. Til slutt er støy en faktor som kan påvirke den faktiske situasjonen. Dette kan være fysisk støy ved at noe bråker eller det kan være andre faktorer som påvirker. For eksempel støy på samband ved at for mange snakker (Phelps, Singh, & Larsen, 2017).

Sosiokulturelle praksiser når, vi snakker om kommunikasjon, handler om noe som ligger bak det som faktisk skjer. Dette er da faktorer som ikke kontrolleres av sender eller mottaker. Det kan være kulturelt basert språkbruk, vaner eller forholdet mellom etater eller grupperinger (Phelps, Singh, & Larsen, 2017).

For å danne seg en felles situasjonsforståelse på tvers av etater og ledelsesnivåer samt få til koordinering og god beslutningstaking er det essensielt med kommunikasjon. I diverse studier av håndtering av kriser kommer det likevel ofte frem at kommunikasjon kan være utfordrende. Man kan si at deling av informasjon og hvordan man håndterer denne, både kan virke positivt og negativt. Når det er mye informasjon som utveksles kan det være vanskelig å trekke ut det som er mest relevant og tidskritisk. Det kan i tillegg være utfordrende med at personer med forskjellig bakgrunn, kompetanse og erfaring skal samsnakke og samhandle.

Mye informasjon inn og ut kan påvirke stressnivået og igjen føre til feiltolkninger og eventuelt at man ikke får med seg informasjonen man skal. (Renå, 2022).

Renå (2022) sier at kommunikasjon og informasjonsdeling i en krise er to eller flere personer som fortløpende oppdaterer sin situasjonsforståelse og tar beslutninger.

I litteraturen som omhandler krisekommunikasjon er det vanlig å skille mellom to ulike perspektiver. Dette er signalperspektivet som går ut på at signaler utveksles ved hjelp av teknologi. Dette perspektivet forstår kommunikasjon som en teknisk øvelse der meningene er satte. Det vil si at det er lite fokus på selve innholdet i kommunikasjonen. Det andre perspektivet kalles meningsdannelseperspektivet og i denne forstås kommunikasjonen som en sosial prosess mellom to eller flere. Hovedforskjellen blir da at meningen ikke er gitt, men skapes av kommunikasjonen (Renå, 2022). I vår oppgave vil vi ha mest fokus på meningsdannelseperspektivet.

I en krise er de vanligste formene for kommunikasjon muntlig. Enten ansikt til ansikt med den vi kommuniserer med eller via telefon og samband. Som nevnt over er det ikke uvanlig at noe informasjon faller bort når mye informasjon skal deles på kryss og tvers. Renå (2022) sier i sin bok at man må oppfylle tre betingelser for at man skal kunne si at man har tilegnet seg informasjon. Man må være oppmerksom på informasjonen som blir delt, man må fortolke informasjonen og man må vurdere innholdet, altså om man skal utføre handlinger eller ikke på bakgrunn av informasjonen som er gitt.

Siden det er snakk om mennesker som kommuniserer og siden informasjonen må tolkes av mottaker er det vanskelig å unngå at feiltolkninger skjer. I litteraturen nevnes det ulike måter å redusere risikoen for slike feiltolkninger. For å få og ha en felles situasjonsforståelse er det viktig at man forstå hverandre på tvers av erfaringer, etat og nivåer. En måte å bedre forståelsen av og for hverandre på er å innarbeide felles begreper og terminologi (Renå, 2022). Hvis vi bruker PLIVO-prosedyren som eksempel kan man si at det at man har en felles prosedyre med felles begreper kan være med på å redusere risikoen for feiltolkninger (POD, DSB, Helsedirektoratet, 2015).

En annen mulighet for å redusere risikoen for feiltolkninger kan være å ha en felles forståelse for kallesignaler. Dette for å vite hvem som snakker til hvem. Det er viktig å vite hvor informasjonen kommer fra og hvem det er ment for (Renå, 2022). Et eksempel på hvordan dette kan gjøres er ved bruk av felles sambandsreglement der det står definert hvordan de ulike etatene og enhetene skal presentere seg for hverandre (DSB, u.d.).

Man kan også gjenta det som blir kommunisert og på den måten bekrefte at man har mottatt og forstått, samt oppklare dersom noe er uklart (Helsedirektoratet, 2020).

Man blir som regel bedre på det man øver på. Derfor kan man gjennom øvelser trene på kommunikasjon og informasjonsdeling. Man kan også evaluere for å finne forbedringsområder (Renå, 2022). Et eksempel på dette er PLIVO-øvelsene som kjøres en gang i året (POD, DSB, Helsedirektoratet, 2015).

Teknologien er med på å gjøre at man kan kommunisere informasjon til de som ikke er i umiddelbar nærhet. For nødetatenes del gjøres dette via samband eller telefon. Det vil si at man må ha dette tilgjengelig og ha dekning for å kunne kommunisere. Slik sett vil teknologien bestemme om og hvordan man kan kommunisere. I en krise vil mengden kommunikasjon øke. Dette kan ha mange uønskede konsekvenser hva gjelder kommunikasjon. Man kan overbelaste teknologien og det kan være vanskelig å komme gjennom til sentrale lederfunksjoner. Dette gjør at informasjonsflyten blir mindre strukturert enn den er til vanlig. Det kan også være at viktig informasjon ikke blir fanget opp eller videreformidlet (Renå, 2022).

2.3 Situasjonsforståelse

I teoriene som omhandler situasjonsforståelse brukes ofte flere begreper som omhandler det samme. Begrepene *situasjonsbevissthet*, *situasjonsforståelse*, *situation assessment* og *situation awareness* brukes litt om hverandre av ulike teoretikere. I vår oppgave vil vi hovedsakelig benytte begrepet situasjonsforståelse når vi snakker om hvilken forståelse beslutningstakeren har i forkant av at beslutningene tas.

Situasjonsforståelse kan defineres som "persepsjonen av elementene i miljøet innenfor et volum av tid og rom, forståelsen av deres betydning og projeksjonen av deres status i nær framtid" (Henriksen, Brenden, Hoel, Kruke, & Myhrer, 2022, s. 59). Vi kan derfor si at situasjonsforståelse handler om hvordan bevissthet en beslutningstaker har rundt informasjonen som gjerne er dynamiske.

Man kan videre dele denne definisjonen i tre ulike nivåer. Persepsjonen eller oppfattelsen av det som skjer rundt oss i omgivelsene, sammensetningen av disse for å forstå situasjonen og om man kan forutse hva som vil skje videre i situasjonen. Videre kan man si at det er to faktorer som påvirker hvordan man oppfatter en situasjon, oppgave/system faktoren og den individuelle faktoren. Stress, hvor kompleks en situasjon er eller arbeidsmengde kan påvirke hvordan man oppfatter en situasjon. Høy grad av stress kan for eksempel påvirke kroppen

fysiologisk ved for eksempel tunnelsyn og redusert kapasitet. Dette vil igjen føre til at man ikke greier å registrere det som skjer i omgivelsene. Andre systemfaktorer kan være for eksempel samband. Dette er for eksempel egnet for korte beskjeder som igjen kan føre til bortfall av vesentlig informasjon som igjen vil påvirke situasjonsforståelsen. Den individuelle faktoren tar for seg forskjellen i individers evne til å tilegne seg informasjon. Faktorer som erfaring, trening eller rett og slett medfødte egenskaper kan være med på bestemme hva man henter ut av informasjon fra omgivelsene (Henriksen, Brenden, Hoel, Kruke, & Myhrer, 2022).

Forskning viser at mangelfull situasjonsforståelse er den største årsaken til menneskelige feil. Dette blant annet fordi de ikke oppfatter viktig informasjon fra omgivelsene, ikke oppfatter situasjonen riktig og manglende evne til å se fremover (Henriksen, Brenden, Hoel, Kruke, & Myhrer, 2022).

I politietaten og andre risikoyrker snakkes det ofte om det å ha en felles situasjonsforståelse. En definisjon av felles situasjonsforståelse er "teammедlemmers evne til å innhente og bruke informasjon for å utvikle en felles forståelse av arbeidsoppgavene og teammiljøet" (Henriksen, Brenden, Hoel, Kruke, & Myhrer, 2022, s. 60). Det kan være enda mer utfordrende for en gruppe eller et team og danne seg samme situasjonsforståelsen. Individer kan oppfatte en situasjon eller signaler i omgivelsene forskjellig basert på deres individuelle attributter. Siden situasjonsforståelse gjerne er dynamiske prosesser er det viktig å kommunisere og sette de samme målene (Henriksen, Brenden, Hoel, Kruke, & Myhrer, 2022).

2.4 Beslutningstaking

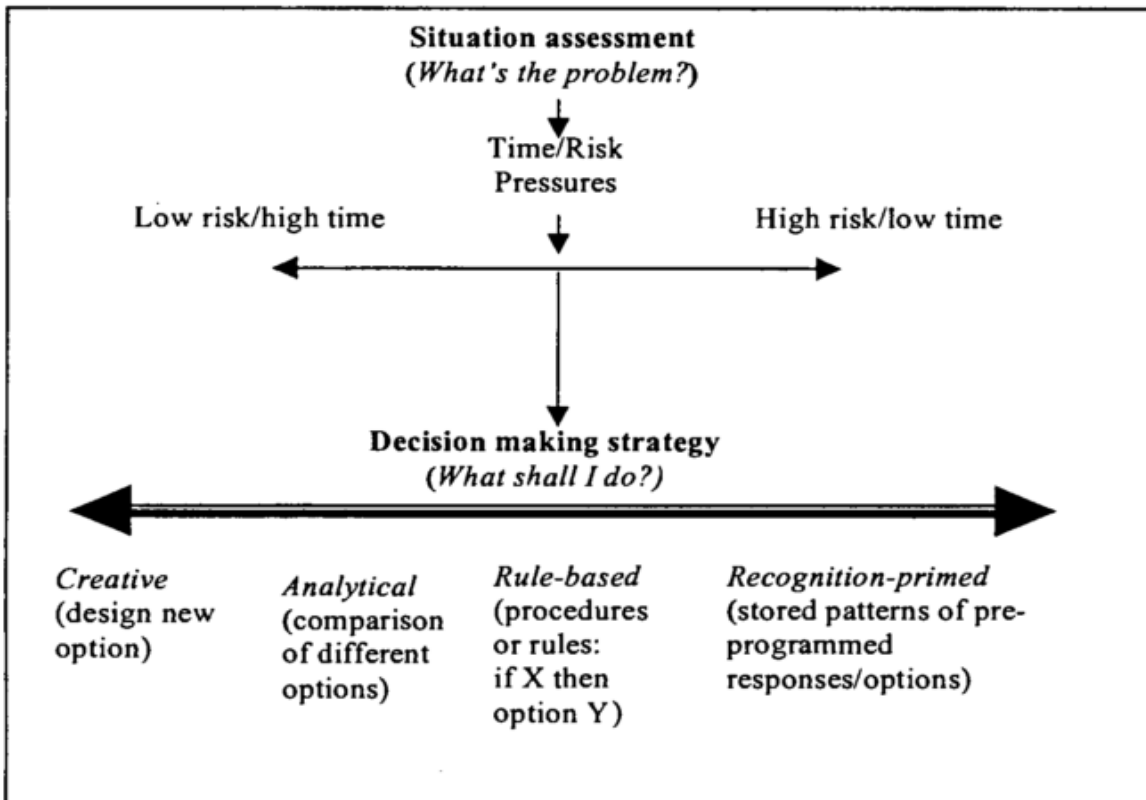
Man kan definere beslutningstaking som en prosess der man skal komme til en beslutning for å nå behovene i en gitt situasjon (Henriksen, Brenden, Hoel, Kruke, & Myhrer, 2022). I en krise som for eksempel en PLIVO situasjon må beslutningene gjerne tas i situasjoner der man har dårlig tid og lite grunnlag for å fatte beslutningene (Renå, 2022). En innsatsleder bør ha gode ferdigheter i beslutningstaking, noe som ofte kommer av erfaring. Iblant annet politiet handler taktisk ledelse om å utøve en autoritet. Herunder finner man elementer som det å styre og koordinere ressurser på en effektiv måte slik at man kan legge en plan videre (Crichton & Flin, 2017).

Steigenberger, Lübcke, Fiala, & Riebschläger (2017) skriver om den tidlige forskningen på beslutningstaking der det var stort fokus på å ta ideelle, optimale beslutninger og har i nyere forskning fått kritikk for å være urealistisk (Eget arbeid, 2020).

Nyere forskning på beslutningstaking er basert på ideen om at mennesker har to ulike beslutningsstrategier. Dette deles opp i analytisk og intuitiv tilnærming. Den analytiske beslutningstakingen er bevisst, mens den intuitive er mer automatisert og krever mindre kapasitet fra beslutningstakeren (Henriksen, Brenden, Hoel, Kruke, & Myhrer, 2022).

Å ta beslutninger i en operativ kontekst kan være utfordrende. Ferdighetene til beslutningstakeren vil kunne påvirke hvor godt oppdraget blir løst. Ferdighetene kan være blant annet kommunikasjon og situasjonsforståelse som vi vil fokusere på i vår oppgave. I verste fall kan det få konsekvenser som handler om liv og død. Naturalistisk beslutningstaking er et felt innenfor forskningen på beslutningstaking som tar for seg hvordan mennesker tar beslutninger i virkeligheten (Henriksen, Brenden, Hoel, Kruke, & Myhrer, 2022). Crichton og Flin (2017) s. 207 definerer naturalistisk beslutningstaking som "måten folk bruker sin erfaring for å ta beslutninger i felten" og "Hvordan erfarne personer som jobber individuelt eller i grupper i dynamiske, usikre og fartsfylte situasjoner, identifiserer og vurderer deres situasjon, tar beslutninger og agerer hvor konsekvensene er meningsfylte for dem og organisasjonen der de opererer".

Videre ser forskningen på sammenhengen mellom situasjonsforståelse og beslutningstaking. Disse henger tett sammen og vi vil fokusere på dette i vår oppgave. Figuren under er hentet fra Crichton og Flin (2017) s. 209. Den viser hvordan man kan si at situasjonsforståelse henger sammen med beslutningstaking. Den viser at situasjonsforståelsen sier noe om hva som er problemet, altså hvilken situasjon står man i. Situasjonsforståelsen har vi allerede redegjort for over og vi går ikke her nærmere inn på hva denne innebærer.

Figur 5 – Modell som viser sammenhengen mellom situasjonsforståelse og beslutningstaking (Crichton & Flin, 2017).

Modellen sier også noe om at risiko og tiden man har til rådighet er faktorer som kan påvirke beslutningstakingen. I for eksempel en PLIVO situasjon må man ta beslutninger selv om man kan ha dårlig tid og at risikoen er svært høy. Det kan være en fordel om beslutningstaker evner å skaffe seg tid og rom. Forskning innen luftfart har vist at de som evner å ha god beslutningstaking under press som oftest hadde blant annet bedre situasjonsforståelse. Dette viser igjen hvordan situasjonsforståelse virker inn på beslutningstakingen (Eget arbeid, 2020).

Crichton og Flin (2017) skriver videre om at man kan benytte dynamisk risikovurdering for å vurdere risiko i situasjonen man står i. En dynamisk risikovurdering foregår kontinuerlig da man vanligvis hele tiden vil motta nye signaler fra omgivelsene. Dersom man benytter en slik risikovurdering kan man minimere risikoen man utsetter seg og mannskapene for samt at man kan gi en beskyttelse som er akseptabel (Eget arbeid, 2020).

I modellen kan vi se videre at det skilles mellom fire ulike beslutningsstrategier. Disse påvirkes av hvor god tid man har og hvor stor risiko man utsettes for. Kreativ beslutningstaking (creative) kan brukes i situasjoner der man har tid til å komme opp med en løsning på et problem som man nødvendigvis ikke har erfaring med fra tidligere. Denne formen for beslutningstaking fordrer at man har god tid og at det foreligger liten risiko.

Den neste beslutningsstrategien er analytisk beslutningstaking (analytical). Det ligger i ordet at dette er beslutninger der man har tid til å komme opp med den mest egnede løsningen basert på erfaringer. Denne fordrer at man har tid nok til å vurdere handlingsalternativene.

Regelstyrte beslutninger (Rule-based) baserer seg på planverk, prosedyrer eller tiltakskort brukes som støtte for beslutningstakingen. Ved innlærte handlingsmønstre vil beslutningstakingen kunne gå raskere og i situasjoner der man utsettes for høyere risiko (Henriksen, Brenden, Hoel, Kruke, & Myhrer, 2022). En ulempe kan være at man blir så farget av prosedyren eller den innlærte metoden at man ikke evner å tilpasse dersom det blir en endring i situasjonen (Eget arbeid, 2020).

Til slutt har vi den intuitive beslutningsstrategien (Recognition primed). Denne kjennetegnes av at man har erfaringer fra situasjoner som den man står i og at man derfor kan basere beslutningene på handlingsmønstre som tidligere har vært vellykket i samme situasjon. Denne formen for beslutningstaking kan oppleves som automatisert. Denne beslutningsstrategien benyttes ofte i situasjoner med dårlig tid og hvor det er høy risiko (Henriksen, Brenden, Hoel, Kruke, & Myhrer, 2022).

Det er ikke uvanlig at det benyttes en kombinasjon av alle disse beslutningsstrategiene i ett og samme oppdrag avhengig av faktorene tid og risiko. Forskning på politiet blant annet har vist at det ofte er disse beslutningsstrategiene som benyttes. Hvilke beslutninger som brukes vil også påvirkes av erfaringen til beslutningstakeren (Eget arbeid, 2021).

Steigenberger, Lübcke, Fiala, & Riebschläger (2017) skriver også om intuitiv beslutningstaking. Teorien om intuitiv beslutningstaking vokste frem under forskning på erfarne beslutningstakere som ofte brukte sin intuisjon eller magefølelse når beslutninger skulle tas. Dette i situasjoner med høy risiko og dårlig tid (Eget arbeid, 2020).

Intuitiv beslutningstaking gjenkjennes av at den gjøres ubevisst uten at man nødvendigvis er klar over at man at det er den som danner grunnlaget for beslutningen man tar. En av fordelene med slik beslutningstaking er at man ikke bruker mye kapasitet da de er mer eller mindre automatiserte. Den kan oppfattes så naturlig at det fremstår som den eneste riktige løsningen (Eget arbeid, 2020).

Steigenberger et al. (2017) definerer intuisjon slik: "Intuisjon kjennetegnes av at den foregår i underbevisstheden, den produserer raske holistiske eller helhetlige assosiasjoner som igjen produserer affektivt ladet avgjørelser" Effektiviteten av slike beslutninger avhenger av beslutningstakerens erfaring. Bruker man lite kapasitet på disse beslutningene kan man ha

bedre kapasitet til andre ting eller se fremover i situasjonen. I blant annet polityrket er det en klar fordel at beslutningstaker evner å beslutte raskt og at man klarer å håndtere mye informasjon på kort tid der man ser helheten foran detaljene i situasjonen. Intuisjonsbasert beslutningstaking baseres på bruk av forhåndslærte skjema. Med erfaring vil man utvikle disse skjemaene og dersom beslutningstakeren har gode utviklede skjema er sjansen større for å ta gode beslutninger basert på intuisjon (Eget arbeid, 2020).

Steigenberger et al. (2017) skiller mellom moden og umoden intuisjon der moden intuisjon kjennetegner en erfaren beslutningstaker. Det er viktig at beslutningstakeren gjenkjenner signaler eller tegn og har forståelse hva disse betyr for å kunne ta gode beslutninger. Dersom man bruker eksempelet som Steigenberger et al. (2017) trekker frem i boken kan observasjonen av røyk i en båt bety helt forskjellige ting for folk med erfaring i motsetning til en som ikke har erfaring med brann. Farge på røyk, mengde røyk osv. kan være intetsigende for en uten erfaring, mens den kan si mye om brannens beskaffenhet for en med erfaring. Erfarne beslutningstakere kan ta intuitive beslutninger, men disse kan være basert på ren gjetning. Intuitiv beslutningstaking passer bedre for beslutningstakere med erfaring. (Eget arbeid, 2020).

2.5 Oppsummering av kapitlet

I dette kapitlet har vi presentert ulike teoretiske perspektiver innenfor emnene beslutningstaking, situasjonsforståelse og kommunikasjon. Denne teorien ligger som en rød tråd gjennom hele masteravhandlingen og vil senere bli diskutert opp mot funnene vi gjorde i intervjuene våre. I neste kapittel vil vi gå inn på valg av metode, samt redegjøre for hvordan forskningen vår har blitt gjennomført.

3. METODE

I dette kapitlet av masteravhandlingen vil vi argumentere og redegjøre for vårt valg av forskningsdesign, samt gjennomgå metodiske momenter. Vi vil kun sette søkelys på designet vi har valgt for vår masteroppgave og kommer ikke til å skissere alternative metoder. Dette for å avgrense oppgaven og for å spisse forskningen. Innledningsvis vil vi definere og beskrive metode som begrep, før vi videre vil presentere metodens innhold og de vurderinger og valg vi har tatt i vårt forskningsdesign. Her vil vi også redegjøre for innsamlingen av data, samt hvordan vi har analysert disse. I tillegg vil gå inn på etiske problemstillinger rundt forskningen vår, samt spørsmål rundt personvern, validitet og reliabilitet. Vi vil avslutningsvis reflektere over vår egen rolle som forsker, samt gå gjennom personvern og krav rundt dette.

Vi har valgt å benytte oss av store deler av materialet fra eksamensbesvarelsen i form av prosjektskissen vi innleverte i faget *Anvendt metode*, da det er mange likhetstrekk mellom eksamensbesvarelsen og denne masteravhandlingen. Herunder er problemstilling og forskningsspørsmål relativt lik, dog hvor den bakenforliggende konteksten er endret fra Korona-pandemien til PLIVO.

3.1 Definisjon av metode

I boka til Tranøy (2019) defineres begrepet *metode* som en planmessig fremgangsmåte som gjerne er grunnet på regler og prinsipper. På *estudie.no* (2019) fremgår det at om man ser på begrepet i en akademisk sammenheng, menes læren om de verktøy som kan benyttes for å samle inn empiri. I dette ligger det at man undersøker virkeligheten på en systematisk måte, hvor metoden er en fremgangsmåte for komme frem til ny kunnskap (Eget arbeid, 2021).

I og med at i vår forskning ønsker å få fram informasjon om fenomen hos politiet, som er en sentral offentlig etat i vårt samfunn, har vi valgt å anvende en samfunnsvitenskapelig metode i vårt forskningsdesign. Dette vil bli ytterligere utdypet videre i dette kapitlet.

3.2 Vitenskapsteoretisk perspektiv på oppgavens problemstilling

Innledningsvis presenterte vi følgende problemstilling;

«Hvordan kan beslutningstakingen til politiets innsatsleder påvirkes når det er stor avstand og lang utrykningsvei under en PLIVO-hendelse?»

Det først vi måtte se på når vi jobbet med utarbeidelsen av denne problemstillingen, var hvilket vitenskapssyn som skulle ligge til grunn for vår forskning. I boka til Brottveit og Del Busso (2018) står det at for å forstå hvordan vi tenker og handler i bestemte situasjoner, er kunnskapen om vitenskapsteoretiske retninger og teoretiske perspektiver viktig. I tillegg er denne kunnskapen sentral for forskningsprosessen (Eget arbeid, 2021).

I vår problemstilling, hvor begrepet forståelse står sentralt og temaet handler om fenomener i politiet, havnet vi dermed inn under den samfunnsvitenskapelige vitenskapen. I den vitenskapelige sammenhengen sier Brottveit og Del Busso (2018) at forståelse knyttes til studier av menneskelige handlinger, erfaringer og handlinger, og dette er relevant når vi ser etter svar på hvordan gode beslutninger tas i krevende situasjoner som en PLIVO-hendelse (Eget arbeid, 2021).

Videre fremgår det i Brottveit og Del Busso (2018) at de såkalte meningsfulle dataene som kommer gjennom liknende studier som vår, fortolkes og forstås i sin egen kontekst for å gi

mening. Her kommer det hermeneutiske vitenskapssynet inn, som Brottveit og Del Busso (2018) definerer som fortolkende vitenskap med mål om å forstå og tolke meningen i datamaterialet og ut fra det konstruere nye meningssammenhenger av det som studeres (Eget arbeid, 2021).

Vi kom tidlig fram til at målet for vår problemstilling skulle være å få ny forståelse og kunnskap om relativt kjente fenomener, men som da fikk en ny dimensjon i konteksten med lang uttrykningsvei under en PLIVO-hendelse. Selv om både beslutningstaking og PLIVO er temaer som det er forsket på, førstnevnte relativt mye, har søk på databasene *Reasearchgate* og *Google Scholar*, samt generelle søk på *Google*, vist at det ikke foreligger forskning som konkret ser på sammenhengen mellom beslutningstaking når det er dårlig tid og lang uttrykningsvei, i en PLIVO-kontekst. Det at det ikke forelå tidligere konkret forskning på denne sammensetningen av kontekst og forutsetning, ble en sentral motivasjonsfaktor for vår forskning på den aktuelle problemstillingen og informasjonen den søker.

3.3 Forskningsdesign – grunnleggende design

Et sentralt spørsmål i valget av forskningsdesign var hvordan vi skulle få svar på problemstillingen og forskningsspørsmålene våre. I tråd med det Brottveit og Del Busso (2018) skriver i sin bok, så vi dermed på temaet for masteroppgaven vår, problemstillingen og hvilken kunnskapsinteresse vi hadde for vår forskning. For vår del ble det avgjørende at vi valgte et design som var best mulig egnet for å fremskaffe empiri, noe Brottveit og Del Busso (2018) definerer som informasjon eller data, for å kaste best mulig lys over temaet for forskningen. At teorien vi fant var relevant var også viktig, slik at den ga mening til empirien og på den måten kunne bidra til forklaringer og ny forståelse på det undersøkte fenomenet, som i vårt tilfelle var beslutningstaking i uttrykningsfasen under en PLIVO-hendelse (Eget arbeid, 2021).

Når vi skulle velge forskningsdesign, så vi på de grunnleggende designene; kasual, eksplorerende og deskriptiv. Spørsmålet ble da om problemstillingen vår var forklarende, utforskende eller beskrivende, noe som førte til litt diskusjon oss imellom da vi mente at det kunne argumenteres for at problemstillingens formulering kunne defineres under flere av disse grunnleggende forskningsdesignene (Eget arbeid, 2021).

I sin bok *Forståelse, beskrivelse og forklaring* (2015) skriver Prof. Dag Ingvar Jacobsen at det ikke er et klart skille mellom den beskrivende og forklarende problemstillingen og at forklaring forutsetter beskrivelse. I denne delen av boken viser han også til et eksempel ved at

man gjennom et deskriptivt (beskrivende) studie gjerne kommer fram til størrelsen og omfanget av et problem. Prof. Jacobsen skriver at også at man etter et slikt studium kan gjennomføre et nytt studium basert på funnene, hvor man utarbeider en problemstilling og jobber frem hypoteser som søker å forstå hvorfor problemet er slik det er. Dette kalles da et kasuelt studie (Eget arbeid, 2021).

Vi kom dermed fram til at ved å bruke ordet *hvordan* innledningsvis i problemstillingen, i tillegg til å fokusere på beslutningstakingen til politiets innsatsleder i utrykningsfasen under en PLIVO-hendelse, skapte vi et eksplorerende eller utforskende utgangspunkt på et område hvor forskningen fra før er begrenset eller mangler. Disse eksplorerende problemstillingene beskrives av Prof. Jacobsen (2015) som problemstillinger som er preget av begrenset med kunnskap om fenomenet før man starter undersøkelsen. I slike undersøkelser er formålet ofte å avdekke eventuelle sammenhenger og få en dypere forståelse for et fenomen (Eget arbeid, 2021).

Problemstillinger lik den typen vi har valgt vil ofte kunne kreve åpne og fleksible metoder i den empiriske undersøkelsen. Ved å kun undersøke få enheter, som i vårt tilfelle ved å kun intervju et fåtall, vil vi kunne oppnå en økt detalj- og nyanseforståelse. Jacobsen (2015) skriver at man her gjerne vil gå til verks på en intensiv måte og ofte fører disse problemstillingene til helt eller delvis ny kunnskap, hvor man kan være med på å utvikle ny teori og nye hypoteser (Eget arbeid, 2021). Vi mener at disse beskrivelsene fra prof. Jacobsens bok treffer vår problemstilling ganske godt, da vi har som mål å forske på beslutningstaking i en ny kontekst, snevret inn på en gruppe i en organisasjon og i en setting hvor det foreligger lite eller ingen konkret forskning per i dag.

3.4 Kvalitativ metode – intensivt kvalitativt design

Etter man har utferdiget en problemstilling, finnes det ifølge prof. Jacobsen (2015) tre grunnleggende typer forskningsdesign; intensive og kvalitative, sekundærdata-studier, samt ekstensive og kvantitative. Med intensivt design går man i dybden for å få fram en mengde ulike nyanser og en helhetlig forståelse. Dette gjøres som regel gjennom studier av et fåtall enheter eller informanter. Kvalitative data defineres av Jacobsen (2015) som empiri i form av ord, herunder eksempelvis setninger og tekster, som formidler en mening (Eget arbeid, 2021).

Vi har tidligere argumentert for at vår problemstilling faller inn under et vitenskapsteoretisk perspektiv. Herunder har vi i vår forskning valgt å ta utgangspunkt i hermeneutikken. Ifølge Brottveit og Del Busso (2018) brukes kvalitativ metode ofte for å gå i dybden på et felt hvor

hensikten er å oppnå økt forståelse for den sosiale virkeligheten man lever i. Dette forskningsdesignet har en klar forankring i hermeneutikken (Eget arbeid, 2021).

Videre sier Brottveit og Del Busso (2018) at innhenting av kunnskap fra både individ- og gruppenivå omfattes av denne forskningen, hvor forskeren og deltakeren, som ofte kalles informanter eller enheter, begge deltar aktivt i intervjuene som ofte foregår som samtaler. For kunnskapsproduksjonen er denne felles deltakelsen og interaksjonen ofte vital og helt sentral, hvor målet er å søke dyptgående kunnskap om et bestemt fenomen eller tema (Eget arbeid, 2021).

Om grunnen til at det som regel er få informanter i kvalitativ forskning, sier Brottveit og Del Busso (2018) er fordi at hensikten er å skaffe detaljrik kunnskap og informasjon om helt bestemte fenomener. Disse kvalitative dataene som innhentes, omhandles gjerne som myke data, noe som er i tråd med hermeneutisk terminologi (Eget arbeid, 2021).

For vår del, når vi vurderte hvilken metode og virkemidler vi ville benytte ei vår forskning, var vi helt fra starten av bevisst på at utvalget av informanter ville være begrenset, da problemstillingen er spisset inn mot innsatsleders beslutningstaking under PLIVO-hendelser, som det har vært et fåtall av. Dette var også bevisst da vår motivasjon og interesse for forskningen, spisset seg inn mot informasjon og detaljer som vi best ville oppnå gjennom dybdeintervjuer av et fåtall.

Som nevnt i innledningen er det registrert 22 PLIVO-hendelser siden prosedyren trådte i kraft i 2015. Dermed var det mulige antallet respondenter, i og med at vi ønsket kun å konsentrere oss om politiets innsatsleder, i overkant av 20 stk. I tillegg ønsket vi å skape nyanser og se på forskjeller, hvor vi også la inn aspektet med at en av hendelsene vi skulle sette søkelys på var fra før PLIVO-prosedyren og en var ikke definert som PLIVO, men kunne vært det. PLIVO-hendelser fra før 2015 og hendelser som ikke har blitt definert som PLIVO, men kunne vært det, finnes det ingen statistikk eller oversikt over. Dermed snevret dette inn og begrenset utvalget informanter ytterligere.

Vi vurderte likevel alternativ metodikk, i tillegg til at vi så på muligheten for en kombinasjon av kvalitativ og kvantitativ metode, ved å for eksempel også gjennomføre spørreundersøkelser. Ifølge prof. Jacobsen (2015) kan en slik kombinasjon bli sett på som den ideelle metodikken hvor man får de sterke sidene fra begge forskningstilnærminger (Eget arbeid, 2021). Brottveit og Del Busso (2018) skriver i sin bok at kvalitativt forskningsdesign forutsetter fleksible metoder i den empiriske undersøkelsen, noe som er viktig under valg av

grunnleggende forskningsdesign. I denne sammenhengen vil det kunne være relevant med en kombinasjon av flere ulike kvalitative forskningsmetoder. Eksempler her er personintervjuer, ulike former for observasjon eller etnografiske studier, som ser på folk og gruppers levesett (Eget arbeid, 2021).

Ut fra en helhetsvurdering kom vi dog fram til at denne kombinasjonen av metodikk ville bli for tidkrevende og omfattende for oss, samt medføre såpass mye ekstra arbeid, at vi ikke anså det som hensiktsmessig. Vi fant dermed ut at vi ville ha størst sjanse for måloppnåelse for vårt forskningsprosjekt, gjennom dybdeintervjuer av få utvalgte. Herunder var det sentrale målet for vår undersøkelse å innhente forskningsdata som ville kunne gi oss ny kunnskap og innsikt om beslutningstakingen til innsatsleder i utrykningsfasen under PLIVO-hendelser.

Det vi håpet på gjennom valg av metodikk, var at resultatet av forskningen ville kunne øke vår egen forståelse og innsikt i vår beslutningstaking i liknende situasjoner som beskrevet i problemstillingen. I tillegg ønsket vi å fremskaffe delbare forskningsfunn, som våre kollegaer kunne nyttiggjøre seg av og at funnene på sikt kanskje kunne være med på å danne grunnlaget for at innsatsledere i enda større grad tar gode beslutninger i de mest krevende oppdragene som en PLIVO-hendelse er. Samtidig ser vi i ettertid at måten å kombinere forskningsmetoder på, gjennom en fleksibel tilnærming til forskningen, kanskje kunne ha åpnet for en dypere innsikt. I tillegg kunne vi ved å ha åpnet for alternative metoder for innhenting av data, kanskje fått enda bedre måloppnåelse (Eget arbeid, 2021).

Videre baserer det kvalitative forskningsdesignet vi har valgt seg også på et annet aspekt når vi ser på problemstillingen vår. Brottveit og Del Busso (2018) skriver at i rene kvalitative studier er problemstillingene det forskes på ofte komplekse og sammensatte. Flere ulike faktorer spiller inn, hvor temaene er omfattende og forskningsspørsmålene kan tematiseres og vinkles på mange ulike måter. Den etiske tilnærmingen og motivasjonen til forskeren vil også kunne spille en sentral rolle her (Eget arbeid, 2021). Mer om dette vil vi omhandle senere i metodekapitlet.

Om vi ser videre på vår problemstilling, kan det argumenteres for at flere ting taler for at et kvalitativt forskningsdesign er godt egnet. Med beslutningstaking som et sentralt hovedtema, et felt hvor det foreligger mye teori og forskning, mener vi at aspektet med kompleksitet gjør seg gjeldende. Temaet spisses for vår del inn mot hvordan beslutningstakingen kan påvirkes i gitte situasjoner, noe som etter vårt syn gir et vidt og noe diffust utgangspunkt. Ved å tillegge

dimensjonen med PLIVO og at det settes søkelys på beslutningene som tas av innsatsleder i utrykningsfasen ved slike hendelser, økes kompleksiteten etter vårt syn ytterligere.

3.5 Intensivt kvalitativt design – styrker og svakheter

Selv om vi kom fram til at kvalitativ metode egnet seg best for å belyse problemstillingen vår, var vi bevisst på at den alene hadde sine svakheter. I forhold til styrker ved denne formen for forskningsdesign, har det tidligere vært fremmet flere argumenter for hvorfor dette designet ville legge til rette for at vi ville oppnå målet for forskningen vår.

Jacobsen (2015) sier at en av disse styrkene som følger av intensivt kvalitativt design, er fleksibiliteten den gir gjennom en åpen tilnærming. Det gjør igjen at man kan justere problemstillingen og datainnsamlingsmetode underveis hvor prosessen blir interaktiv. Dataene ved intensivt design blir også svært nyanserte, hvor man får fram det unike og individuelle, i tillegg til at det muliggjør nærhet til informanten. Man vil dermed kunne få mulighet til å komme inn «under huden» på vedkommende gjennom intervjuer og observasjoner (Eget arbeid, 2021).

I vår forskning, ser vi på styrkene som sentrale, hvor ambisjonene og ønsket var dype og grundige beskrivelser fra informantene for å belyse og besvare problemstillingen på best mulig måte. Gjennom dybdeintervjuer av et avgrenset utvalg innsatsledere i politiet, ønsket vi å nå inn til kjernen i problemstilling, for en økt forståelse av hvordan beslutningstakingen påvirkes i krevende situasjoner.

Det finnes ifølge prof. Jacobsen (2015) også flere svakheter ved intensivt design, blant annet at forskningsmetodikken krever mye ressurser. Vi erkjente tidlig at dybdeintervjuene vi skulle gjennomføre sannsynligvis ville ta lang tid, hvor vi da måtte prioritere mange nyanser foran mange enheter. Vi kom fram til at dette kanskje ville føre til at vi vanskelig kunne si om de funnene vi gjorde ville gjøre seg gjeldende for alle innsatsledere i politiet, eller om det kun var individuelle opplevelser og forskjeller vi ville få fram (Eget arbeid, 2021).

Vi var også bevisst på at informasjonen vi ville få gjennom intervjuene, kunne ha mange nyanser i tillegg til å kanskje være komplekse. Ifølge prof. Jacobsen (2015) kan man på grunn av kompleksiteten miste oversikten og det er menneskers natur å sile ut informasjon. Vi hadde dermed ingen garanti for at vi ville få med det som var relevant for vår problemstilling (Eget arbeid, 2021).

Nærheten kan ifølge Jacobsen (2015) også bli et problem om man mister evnen til kritisk refleksjon. Denne svakheten ved intensivt kvalitativt forskningsdesign anså vi som høyst aktuell for vårt vedkommende. All den tid vi selv jobber som taktiske ledere i politiet og er en del av den gruppen vi skulle intervjuer, har vi vært bevisst på at vi kanskje ville føle oss nært knyttet til informantene og vegre oss fra å stille direkte og kritiske spørsmål. Prof. Jacobsen (2015) trekker dette frem som en ulempe ved å forske på egen organisasjon. Det at man kan miste evnen til kritisk tenkning, bli partisk, at man kan bli nødt å legge «bånd» på seg selv og at man kanskje kun oppsøker de uformelle strukturene i organisasjonen (Eget arbeid, 2021).

Prof. Jacobsen (2015) sier også at det å studere sin egen organisasjon samtidig kan gi mange fordeler. Herunder at man lettere har tilgang til informasjon og informanter og det at man kan oppnå mer tillitt og større åpenhet. I tillegg vil man ha kjennskap til organisasjonens historie, noe som forenkler innplassering av fortellinger og hendelser i en historisk kontekst. Man vil også ha kjennskap til språket og de uformelle strukturene som gjelder i organisasjonen (Eget arbeid, 2021).

Vi vurderte at fordelene ved å forske på egen organisasjon var større enn ulempene. Det å kunne dra fordeler av å være en del av kulturen i politiet, gjorde at prosessen med utvelgelse av informanter ble forenklet. Vi hadde intern kjennskap til hvem vi kunne intervjuer og hadde interne kommunikasjonskanaler hvor vi oppnådde kontakt og fikk dialog. Vi opplevde også i intervjuene at vi fikk dype og åpne samtaler, noe som kanskje var enklere for oss enn for noen utenfra organisasjonen. Blant annet fordi vi har mye av samme bakgrunnen til de vi intervjuet og hadde enn viss forståelse for opplevelsen de hadde vært gjennom. I tillegg opplevde vi at vår kjennskap og forståelse for egen organisasjon, samt dens historie og interne struktur, ga oss en fordel i vår tilnærming til datainnhenting.

3.6 Helhetlig metode – hva har vi valgt?

Sett i lys av det som vi har presentert over, kom vi frem til at vi ville ha en empiridrevet forskningsstudie, noe som Sander (2020) kaller en induktiv studie. Ved disse studiene går man fra empiri til teori, hvor man får kunnskap om områder der det finnes lite forhåndskunnskaper, gjennom å bruke et eksplorerende design (Eget arbeid, 2021).

Prof. Jacobsen (2015) skriver i sin bok at innsamling av kvalitative data ofte kalles for åpen metode. Man samler da inn data gjennom samtaler med mennesker eller andre former, der mennesker uttrykker seg muntlig eller skriftlig. Ved disse datainnsamlingene står språket sentralt, hvor språket anses som et svært nyansert uttrykk. Det egner seg derfor godt til å

fange opp variasjoner og nyanser. Undersøkeren, som vi som skal gjøre intervjuene blir kalt, unngår i størst mulig grad å legge føringer på den informasjonen som skal innsamles. På den måten får informantene uttrykt seg på sin egen måte og de får muligheten til å bruke sine egne ord. Man vil ved en slik tilnærming kunne sikre seg at man får fram informantens forståelse og mening (Eget arbeid, 2021).

Videre sier Jacobsen (2015) at når man samler inn data med færrest mulig føringer og så åpent som mulig, benytter man en induktiv tilnærming. Om man i tillegg unngår forutinntatthet ved å ha en klar oppfatning av hva man leter etter, vil de kvalitative dataene man innhenter egne seg godt til å utforskes. På denne måten vil man gå fra empiri til teori, noe som er idealet innen *Grounded theory*. Der går det ut på at gjennom de observasjonene man gjør, vil ny teori dannes, hvor empirien danner utgangspunkt for teorien (Eget arbeid, 2021).

I vår forskning har valgte vi å følge denne tilnærmingen, for på den måten å kunne sikre oss at de dataene vi samler inn er riktige og relevante. Et mulig resultat av dette var at de kvalitative dataene vi samlet inn kanskje ville kunne føre til at nye teorier kunne utvikles. Dette har vært et sentralt argument i vårt valg av helhetlig metode, hvor vi har ønsket å i best mulig grad besvare de spørsmålene som problemstillingen og forskningsspørsmålene setter søkelys på og på den måten om mulig å oppnå målet ved vår forskning. Vi var av den grunn svært bevisste på å gjøre gode forberedelser før innsamlingen av data, hvor vi fokuserte på å unngå forutinntatthet, tilstrebet å legge færrest mulig føringer for de vi intervjuet, samt at vi forsøkte å være mest mulig åpen i intervjusituasjonen (Eget arbeid, 2021).

3.7 Beslutningstaking hos politiets innsatsleder under PLIVO-hendelser

Som nevnt tidligere i avhandlingen har vi vært nødt til å gjøre avgrensninger i vårt forskningsdesign, hvor vi bestemte oss i en tidlig fase for å gå i dybden med et fåtall informanter. Innenfor intensive design, som er den kategorien forskningsdesign vi har valgt, deler prof. Jacobsen (2015) det inn i små-N-studier og case-studier. De skilles som to ulike typer, men ifølge prof. Jacobsen er linjene mellom dem ofte uklar og flytende og det går det ingen klar grense mellom dem (Eget arbeid, 2021).

Vi ønsket mest mulig rik beskrivelse av fenomenet *innsatsleders beslutningstaking i utrykningsfasen under en PLIVO-hendelse* og det var det som ble avgjørende for vårt valg innenfor forskningsdesign. Ved små-N-studier går man ifølge Jacobsen (2015) grundig til verks med maks 10 informanter og dette var da i tråd med vårt ønske om å gå i dybden i vår

datainnhenting (Eget arbeid, 2021). Samtidig har vi vært bevisst på at resultatet ikke vil være representativt for alle innsatsledere i politiet, da denne gruppen utgjør langt flere enn 10 stykker på landsbasis. I tillegg er det kun en av våre intervjuobjekter som var innsatsleder på en definert PLIVO-hendelse, mens det to andre hadde var på hendelser før prosedyren ble innført eller på en hendelse som ikke ble definert som PLIVO.

Håpet var at vi kanskje ved å bruke en studie av denne typen som går på tvers av caser, kunne skape et bredere perspektiv på fenomenet. Igjen var tanken at vi gjennom dette studiet kanskje ville komme frem til nye hypoteser eller ideer til teori, som kunne danne grunnlaget for ny forskning senere. I tillegg har vi også forsøkt å fokusere på fenomen sammen med kontekst, slik at vi kanskje kunne få en bedre forståelse for hvordan beslutningstakingen til innsatsleder påvirkes, når konteksten er lang uttrykingsvei under en PLIVO-hendelse. Jacobsen (2015) sier at her vil ønsket for måloppnåelse for forskningen være å kunne si noe om fenomenet vi undersøker på et generelt nivå. Dermed har vi ansett dette som et godt utgangspunkt for videre studier (Eget arbeid, 2021).

3.8 Utvalg av enheter og innsamling av data

Når vi som tidligere nevnt har gjort avgrensninger da det ikke var mulig å gjennomføre dybdeintervju av alle vi ønsket, har vi i stedet tatt et utsnitt fra virkeligheten ved å plukke ut et lite utvalg enheter, i vårt tilfelle tre tjenestepersoner som var innsatsleder under en PLIVO- eller PLIVO-liknende hendelse. En av de sentrale grunnene til en avgrensning som vår, skriver Jacobsen (2015) er at datamengden blir for stor til at man kan analysere funnene på en fornuftig måte. Spørsmålet vårt ble dermed; hvem skulle vi intervju og hvem skulle vi la være å intervju? Der kom vi som tidligere nevnt fram til at vi ønsket en nyanse i det utvalget vi gjorde, hvor vi ønsket et best mulig sammenligningsgrunnlag til tross for få intervjuobjekter.

Jacobsen (2015) sier at mennesker som blir dybdeintervjuet i studier slik som vårt, skilles mellom det som kalles informanter eller respondenter. Mens informanter er personer som har gode kunnskaper om gruppen eller fenomenet, men som selv ikke representerer gruppen det forskes på, er respondenter personer som er representanter for den gruppen det forskes på (Eget arbeid, 2021). For vår del ble dette tjenestepersoner som var innsatsleder i politiet under en PLIVO- eller PLIVO-liknende hendelse, og med vår avgrensning ble det dermed kun respondenter vi valgte å gjennomføre dybdeintervju av.

Videre skriver Jacobsen (2015) at det er ikke antallet som er det sentrale i kvalitative undersøkelser, men hvilken interessant og god informasjon man kan innhente i forhold til problemstilling. Han lister opp 7 ulike kriterier, når man skal velge ut hvem som skal intervju. Disse er tilfeldig utvalg, bredde og variasjon, informasjon, de typiske, de ekstreme, snøballmetoden og til slutt kombinasjon av de ulike metodene. Under vil disse bli presentert nærmere (Eget arbeid, 2021);

Tilfeldig utvalg er når man gjør ett tilfeldig utvalg fra hele listen av enheter. For vår del ville det vært å ta for seg alle som har vært politiets innsatsleder ved en PLIVO-hendelse og gjøre ett tilfeldig utvalg av disse. Ifølge prof. Jacobsen (2015) vil en studie med få enheter med tilfeldig utvalg av enheter, gi stor sjanse for tilfeldige svingninger som følge av et skjevt utvalg (Eget arbeid, 2021).

Bredde og variasjon sier prof. Jacobsen (2015) at man får ved å dele enhetene inn i grupper og gjøre ett tilfeldig utvalg fra disse gruppene. I vår forskning kunne dette vært gjort for eksempel ved å dele enhetsgruppene inn i de ulike politidistriktene og gjøre ett tilfeldig utvalg innenfor hvert distrikt (Eget arbeid, 2021).

Informasjonskriteriet innebærer ifølge Jacobsen (2015) å velge ut enheter som kan gi mye og god informasjon om temaet. Dette kan være kunnskapsrike personer eller noen med god formuleringsevne. Om denne metoden skal benyttes, forutsetter det at man kjenner godt til enhetene man skal intervju. Ved å velge ut godt utdannede innsatsledere med mye erfaring innenfor beslutningstaking og erfaring og/eller kunnskap om PLIVO, ville vi kanskje oppnådd høy grad av kvalitet på informasjonen og større evne for egen refleksjon i intervjusituasjonene blant enhetene (Eget arbeid, 2021).

De typiske sier Jacobsen (2015) er de som er representative for gruppen. For eksempel vil en typisk innsatsleder kunne være en tjenesteperson med mange års erfaring innenfor innsatsledelse, at vedkommende har videreutdanning innenfor fagfeltet og er en som jobber i en stor by. Prof. Jacobsen (2015) påpeker at faren ved denne utvalgsmetoden er at man kan ende opp med ett utvalg av enheter som man tror er typisk, men som ikke er det. Skal en slik metode benyttes, bør det ikke gjøres før etter en diskusjon mellom flere personer (Eget arbeid, 2021).

Snøballeffekten er en mer dynamisk metode ifølge Jacobsen (2015), som vil si at man ikke har noe fast kriterium i starten av undersøkelsen. Dersom man for eksempel starter med en informant som intervjuobjekt, kan man via informasjonen som kommer frem i dette intervjuet

få tips om hvilke andre intervjuobjekter som kan være interessante og relevante. Videre vil neste intervju kunne gi nye ideer og impulser som man tar med seg inn i nytt intervju. Derav kommer begrepet snøballeffekten. Utfordringen med denne metoden er at den krever ressurser og mye tid da man må analysere hvert intervju før man går videre til neste. Samtidig er det heller ikke noen garanti for at intervjuet gir et resultat som kan brukes videre. Dermed kan man si at denne metoden er krevende (Eget arbeid, 2021).

Kombinasjon av ulike metoder beskriver ifølge Jacobsen (2015) seg selv. Ved å bruke denne metoden kombinerer man to eller flere metoder for å få de svarene man er ute etter. I de tilfellene kombinasjonsmetoden brukes er det viktig å spørre seg selv hvilke svar man er ute etter og hvorfor dette kriteriet eller metoden brukes for å få svarene (Eget arbeid, 2021).

Når det gjelder vår masteravhandling, vurderte vi det tidlig som relevant å kombinere innhenting av data gjennom å benytte oss av både informanter og respondenter. Slik problemstillingen vår dog ble formulert, har det i hovedsak vært aktuelt med dybdeintervju av respondenter, da problemstillingen retter seg direkte mot beslutningstakingen til innsatsleder.

Samtidig har vi også korrespondert med informanter i form av ansatte i POD (Politidirektoratet), for innhenting av relevante data, men da datamaterialet som vi ønsket allerede var tilgjengelig i offentlige rapporter, ble denne dataen utelatt fra oppgaven. Rapportene vi leste inneholdt også data som kunne vært relevant å sammenligne og drøfte opp mot vår øvrige empiri, men for å avgrense datainnsamlingen og arbeidet med analyse, valgte vi å ikke inkludere dette i vår masteravhandling.

Vi vurderte også i startfasen at det kunne være interessant å gjennomføre intervju av ledere både på operasjonelt og strategisk nivå i politiet. Dette for å kanskje kunne belyse og si noe om kvaliteten på beslutningene som innsatsleder tar ute i felt. Disse intervjuobjektene ville ifølge Jacobsen (2015) i så tilfelle blitt definert som informanter, da de innehar kunnskap om den gruppen vi har forsket på (Eget arbeid, 2021).

Etter å ha vurdert de ulike kriteriene, kom vi fram til at den beste løsningen for vår del var en kombinasjon av de ulike metodene som er beskrevet over. Som nevnt har vi benyttet oss av respondenter, som kunne gi oss datagrunnlag og bidra til innsikt i PLIVO- og PLIVO-liknende hendelser vi har hatt i Norge både før og etter prosedyren ble innført. I og med at vi selv jobber i politiet, har vi hatt en fordel ved at vi via interne kanaler og kommunikasjonslinjer, har kommet frem til respondenter som kunne belyse problemstillingen og forskningsspørsmålene våre på en god måte.

Siden PLIVO er en sentral del av forskningen vår, var det viktig at enhetene vi skulle intervjuer hadde erfaring fra slike hendelser. Dette er som tidligere nevnt ikke en erfaring mange innsatsledere har, noe som har gjort at utvalget har vært svært begrenset. Vi har derfor tatt utgangspunkt i kjente hendelser, på nasjonalt nivå eller internt i vår egen organisasjon, for å komme i kontakt med de rette respondentene som har mest og best informasjon. Det er ifølge prof. Jacobsen (2015) en forutsetning at vi har god informasjon om enhetene og/eller at man skaffer seg dette før utvelgelsen, noe vi har gjort i vårt forskningsarbeid. På den måten kan vi si at vi har benyttet oss av kriteriet informasjon for å velge ut enheter (Eget arbeid, 2021).

Vi har også ønsket oss bredde og variasjon i enhetene, for å belyse problemstillingen og vinkle forskningen på en best mulig måte. Dette mener vi at vi har benyttet oss av gjennom å velge ut enheter som alle har vært involvert i en PLIVO- eller PLIVO-liknende hendelse, men hvor en av hendelsene var før PLIVO-prosedyren ble innført, en ble til dels håndtert som PLIVO uten å bli definert som det og den siste hendelsen var en fullverdig reell PLIVO-hendelse.

Med andre ord har vi benyttet oss av flere ulike kriterier eller metoder i utvelgelsen av enheter, og på den måten kombinert for å oppnå et best mulig resultat på forskningen vår.

3.9 Analyse av data

Etter å ha samlet inn dataene fra intervjuene, reiste spørsmålene seg om hvordan vi skulle forstå og tolke dataene som kom frem. Videre måtte det avklares hvordan vi skulle systematisere mengdene data, som kunne være uoversiktlig. Vi måtte dermed skaffe oss en forståelse for det som hadde blitt sagt og trekke ut forskjeller og likheter i svarene (Eget arbeid, 2021).

Jacobsen (2015) skriver at det finnes ulike tilnærminger til analyseringen av kvalitative data. Her vises det også til at analysen av kvalitative data har et fellestrekk, det at man veksler mellom å se delene i en større helhet og analysere deler, en tilnærming som kalles for en hermeneutisk analyse. Videre vil all analyse starte med at rådata samles inn, før de deretter blir strukturert slik at helheten i enkeltelemer ble synlige og man ser deretter ser delene i lys av helheten (Eget arbeid, 2021).

For vår del innebar dette at vi i første omgang utarbeidet transkriberte utskrifter av alle intervjuene, hvor vi deretter trakk ut svarene som falt inn under vår problemstilling og forskningsspørsmål, hvor disse ble strukturert og nedskrevet. Vi opplevde da at det var

enkler å sette søkelys på det datamaterialet som var relevant for vår forskning og at det var lettere å se helheten og sammenhenger på tvers av intervjuene.

Ifølge prof. Jacobsen (2015) kan analysen av forskningsdataene deles inn i to kategorier; innholdsanalyse og narrativ analyse. I innholdsanalysen blir dataene delt inn i kategorier eller temaer, hvor det blir forsøkt å finne sammenhenger mellom disse. Ved en narrativ analyse betrakter man dataene som en fortelling, hvor man forsøker å se sammenhengene ved å vurdere de innsamlede dataene som en historie (Eget arbeid, 2021).

Når det gjelder vår oppgave, har vi benyttet oss av innholdsanalyse, hvor vi da har delt dataene inn i temaer/kategorier og analysert disse for å finne sammenhengen. Jacobsen (2015) skriver at det første som gjøres i innholdsanalysen er å renskrive dybdeintervjuene. Innenfor kvalitativ metode vil det være mest ideelt å benytte hjelpemidler som kamera eller båndopptaker. Fordelen med det er at man får registrert alt som kan høres og sees (Eget arbeid, 2021).

I vårt tilfelle gjennomførte vi både fysiske intervju lokalt, og intervju på videolink via Microsoft Teams. Alle intervjuene ble tatt opp på lyd, slik at vi kunne analysere dem i ettertid. Gjennomføringen ble på en slik måte at vi samarbeidet om å gjennomføre intervjuene, mens vi tok notater underveis. I tillegg hadde vi også aktivert transkribering via Word, hvor alt som ble sagt ble nedtegnet. Det ble gjort slik fordi det medførte at vi som intervjuere kunne konsentrere oss om å ha fullt fokus på intervjuobjektet, med minst mulig forstyrrelser.

Når et intervju var gjennomført, ble hovedinntrykkene vi satt igjen med notert ned da dette ifølge prof. Jacobsen (2015) er viktig. I tillegg gjorde vi oss refleksjoner over intervjusituasjonen, noe vi tok med oss inn i neste intervju. Intervjuene ble som nevnt over transkribert via Word underveis i intervjuene, hvor da disse transkriberingene ble renskrevet i ettertid. Jacobsen (2015) sier i sin bok at denne utskriften skal inneholde en utskrift av spørsmålene fra intervjuet, det som er sagt av begge parter underveis og en beskrivelse av intervjuet, noe som ble ivaretatt av oss (Eget arbeid, 2021).

Innholdsanalysen som vi har benyttet er ment for forenkling og berikelse av data. Med dette menes at man forenkler dataen man sitter på for å skape en større og bedre oversikt. Videre beriker man ved å sette dataene i en større sammenheng. Jacobsen (2015) skriver at innholdsanalysen inneholder ulike faser som den følger; tematisering, kategorisering, kategoriene fylles med innhold, tall på hvor ofte et tema nevnes, intervjusammenligning og leting etter forklaringer på forskjeller (Eget arbeid, 2021).

Når det kommer til tematiseringen, sier Jacobsen (2015) at man må finne frem til de viktigste temaene i intervjuet for å kunne forenkle og strukturere dataene. Deretter kategoriseres dataene i fornuftige kategorier, som bidrar til å skape struktur, før temaene blir samlet i grupper. Ved å gjøre denne kategoriseringen, blir det enklere å sammenligne tekstene fra de ulike intervjuene. Prof. Jacobsen (2015) skriver at måten man deler opp i disse kategoriene kan være forskjellige. Idealet innenfor *grounded theory* er at man ikke har noen klar oppfatning av kategorier på forhånd, men man kan også kategorisere på forhånd ved hjelp av en intervjuguide (Eget arbeid, 2021).

Jacobsen (2015) sier at en hovedregel ved kvalitativ metode er at den skal være induktiv, hvor kategoriene skal komme fra data. Samtidig er det å kategorisere til en viss grad på forhånd, ikke nødvendigvis negativt. Når man gjennomfører et åpent intervju, vil det være stor sjanse for at det fremkommer overraskende data, som igjen kan danne grunnlag for nye kategorier eller at man velger å se bort fra de forhåndsplanlagte kategoriene. Kategoriene skal videre fylles med innhold, hvor man velger ut sitater for å se hva respondenten legger i kategorien.

Prof. Jacobsen (2015) skriver videre at dette bør gjøres ved å sette opp en tabell med kategorier på ene siden, hvor man skriver sitatene på den andre. Deretter teller man opp hvor ofte en kategori nevnes, for å kunne vise hva som legges mest vekt på av den som blir intervjuet. Samtidig er det viktig å ha en tanke bak disse tallene, da det ikke nødvendigvis er det som nevnes mest som er det som er viktigst for den respondenten (Eget arbeid, 2021).

Avslutningsvis sier Jacobsen (2015) at man gjennomfører en sammenligning av intervjuene, hvor man leter etter likheter og forskjeller, og deretter forsøker å forklare forskjellene. På den måten vil man se de ulike intervjuene i en sammenheng. Det man til slutt ser etter er om det er kategorier som tas opp i alle intervjuene, hvilke kategorier som ikke tas opp alle, men av noen og hvilke kategorier som bare tas opp av den ene, men ikke de andre. Vi må også se etter faktorer som gi forklaring på funnene våre (Eget arbeid, 2021).

For vår del har vi forsøkt å finne svar på problemstillingen ved å ha dybdeintervju av relevante respondenter, hvor vi deretter har analysert dataene fra intervjuene. Jacobsen (2015) skriver at idealet innen *grounded theory* er at det er dataene som vi avdekker som skal skape teori og ikke omvendt. Derfor har det vært viktig at vi har hatt fokus på at meninger og mønstre har kommet frem i vår innhentede data (Eget arbeid, 2021).

I vår innholdsanalyse valgte vi å utføre denne på i all hovedsak slik Jacobsen (2015) presenterer i sin bok, men hvor vi i større grad la vekt på sammenligning av intervjuene for å

se etter likheter og forskjeller, som igjen vi forsøkte å forklare i drøftings-kapitlet. I og med at vi hadde et begrenset utvalg intervjuobjekter og derav begrensede mengder med data fra intervjuene, valgte vi å ikke sette opp tabell i vår analyse, men i stedet skrev vi sitatene inn i sammenhengende avsnitt hvor vi skrev ut innholdet og markerte den mest vitale informasjonen med ulike farger. Vi opplevde da at dataene ble oversiktlige og at de lot seg fordele under ulike kategorier.

Herunder fikk vi flere kategorier som; *stress*, *PLIVO*, *samarbeidsaktører*, *samvirke* med flere, men når vi fikk sortert ut sitatene som var mest relevante for teorien og problemstillingen, ble de plassert inn under de samme kategoriene som var utarbeidet i intervjuguiden og som ble presentert i teorikapitlet; *beslutningstaking*, *situasjonsforståelse* og *kommunikasjon*.

Vi valgte deretter å samle sitatene i sammenhengende tekster inn under de tre hovedkategorier, hvor vi følte at vi fikk frem essensen i dataene og trukket frem de viktigste elementene relevant for vår forskning.

De hadde heller ikke mulighet til å kommunisere med operasjonsentralen eller andre enheter mens de var på stedet. De måtte kjøre ett stykke unna stedet for å få dekning. Den første tilbagemeldingen de fikk gitt til operasjonsentralen var etter at det var kommet flere ressurser til stedet. En enhet ble da sendt til dekningsområdet for å gi en tilbagemelding.
Alfa sa at i dag ville situasjonen vært helt annerledes. Bare at man har nødmitt er som natt og dag. Du får da kommunikasjon med alle involverte etater og ikke minst en mye mer stabil kommunikasjon, hvor man ikke mister dekning.

Alfa trakk også her frem PLIVO-oppgavet han hadde hatt i nyere tid, etter at PLIVO-prosedyren og nedsettet var innført. Det viste seg å være en falsk melding, men den ble håndtert som PLIVO hørt til patruljene var i søk etter gjerningsperson. Han beskrev de to hendelsene som natt og dag, og sa at under den siste PLIVO-hendelsen så ble det sendt innsatsledder fra Bergen som styrte alle ressursene via samband. Det ble også sendt helikopter og alle enhetene samhandlet med hverandre på tur mot stedet.

BRAVO

I forhold til kommunikasjon og ledelse som innsatsleder, fortalte Bravo at de etter å ha rykket ut fra stasjonen tok kontakt med ambulansen og nødsentralen i BAPS. Her påpekte Bravo at han visste at det i dette oppdraget kom til å bli en utfordring med kommunikasjonslinjene, siden 1/3-del av kjøreruten er uten telefon- og sambandsdekning. Bravo sa at man mister kontakten midt under utrykningen og under denne hendelsen skjedde det faktisk en del ting som Bravo og makker ikke fikk vite om før de kom til siste del hvor de hadde dekning igjen. Her påpekte Bravo at dette gav dem kortere tid til mental forberedelse ut fra nye opplysninger de fikk, i og med at det da var kort tid igjen til de var framme på stedet.

I denne sammenheng trakk Bravo fram viktigheten av PLIVO-prosedyren og den årlige samtreningen som gjennomføres mellom nedsettene. Ved bruk av BAPS får etatene likt situasjonsbilde, og de felles kommunikasjonskanalene er et «godt møtested». Bravo påpekte også at han som innsatsleder ikke har noen myndighet overfor helse eller brann, men i og med at han visste at ambulansen ville være først uansett, så valgte han å bruke det til en fordel.

Figur 6 - Eksempel på analyse av data

3.10 Reliabilitet og validitet – hvilke spørsmål gjør seg gjeldende?

Ifølge Jacobsen (2015) skal man alltid forsøke å minimere problemene knyttet til pålitelighet eller reliabilitet og gyldighet eller validitet, når man gjennomfører en undersøkelse.

Kvalitative metoder må drøftes kritisk for å vurdere om de kan stoles på og kan regnes som gyldige. Man må derfor forholde seg kritisk til kvaliteten på de dataene som blir samlet inn. Herunder må det vurderes om man har fått tak i det som var ønsket, om dataene kan stoles på og om de kan overføres til andre sammenhenger. Disse spørsmålene har vi måttet stille oss underveis, for å øke påliteligheten og gyldigheten i undersøkelsen vår (Eget arbeid, 2021).

Prof. Jacobsen (2015) skriver også at resultatene oppfattes som riktige, dersom noe har intern gyldighet. Hva som er «riktig» kan utdypes nærmere. Opplevelser kan for noen føles riktige for dem, men det betyr ikke at de likevel er riktige. For at påstander som ikke nødvendigvis kan beskrives skal kunne valideres, benytter man seg av det som kalles *intersubjektivitet*. Det innebærer at påstandene testes opp mot andre mennesker. I vårt tilfelle har det betydning at vi har måttet sammenligne svarene som er gitt i intervjuene. Videre kan vi bare argumentere for riktigheten til noe, dersom flere personer er enige om at noe er riktig. Sannsynlighet for at det er riktig blir større jo flere som er enige. Vi har derfor hele tiden hatt i bakhodet at resultatene i undersøkelsene våre, burde testes overfor andre mennesker for å validere svarene (Eget arbeid, 2021).

Prof. Jacobsen (2015) skriver at validering kan gjøres på en rekke ulike måter. Validering kan oppnås gjennom test mot andre, man kan validere ved å ha kritisk gjennomgang av informasjon og kilder, man kan ha en kritisk drøfting av kategorier, fortellinger og metaforer og til slutt kan man validere gjennom sammenhenger. Ifølge prof. Jacobsen vil det å bruke en kombinasjon av disse, være med på å teste om resultatene oppfattes som riktige, kalt den interne gyldigheten (Eget arbeid, 2021).

For å validere funnene våre har vi benyttet oss av flere av valideringene nevnt over, for å kunne si noe om kvaliteten på konklusjonene våre. Prof. Jacobsen (2015) skriver at det finnes flere måter å gjøre dette på, hvor man blant annet kan validere respondentene ved å konfrontere dem med funn fra undersøkelsen, funn fra annen forskning eller be dem kommentere innholdet til intervjuerne. Man kan også validere gjennom å kontrollere funnene man har gjort opp mot annen forskning på det samme området. Dersom det er samsvar, vil det styrke funnene man har gjort. Dersom man har funn fra undersøkelser der det er benyttet

andre metoder som dataene også samsvarer med, er det enda større sannsynlighet for at man har gyldige svar (Eget arbeid, 2021).

Videre sier Jacobsen (2015) kan man validere når man gjennomgår kilder og informasjonen med et kritisk blikk. Da må man spørre seg om man har fått tak i de rette kildene og hvilken informasjon de gir fra seg. For vår del har vi måttet vurdere om våre kilder var de riktige bruke, i tillegg til å redegjøre for de kildene vi valgte borte eller ikke fikk tak i. Vi har stilt oss spørsmål om våre kilder evner å gi fra seg riktig informasjon, som belyser og besvarer vår problemstilling. Herunder har vi spurt oss om de har den relevante kunnskapen, tilstrekkelig nærhet til fenomenet, om de har motiver for å lyve og om de er uavhengige av hverandre. Alle disse spørsmålene har vi kunnet bruke for å validere informasjonen fra kildene våre (Eget arbeid, 2021).

Ifølge Jacobsen (2015) kan kategorier i en innholdsanalyse valideres, hvor man ser om man får samme resultat ved å endre kategoriene. Man splitter kategoriene opp og kan også se om det er samsvar ved å la noen andre sette opp kategoriene. Denne formen for validering av kategorier krever at man må gå gjennom analysen på nytt og er derfor svært tidkrevende. Avslutningsvis må man også må validere sammenhenger for at innholdet skal ha intern gyldighet. Dette gjøres ved at man til de eventuelle sammenhengene vi finner, stiller kritiske spørsmål (Eget arbeid, 2021). Sistnevnte validering, med kritisk drøfting av kategorier, har vi valgt å ikke benytte oss av i denne masteravhandlingen, nettopp på grunn av at den er for tidkrevende og omfattende.

Prof. Jacobsen (2015) skriver videre at når det gjelder den eksterne gyldigheten, så skal den si noe om de funn vi har gjort fra et fåtall dybdeintervjuer, gjør seg gjeldende for andre som ikke har vært med i undersøkelsen, altså andre innsatsledere i norsk politi. Ved en kvalitativ undersøkelse er dette vanskelig å få svar på, noe som gjør at man må være forsiktige med å generalisere som i vårt tilfelle hvor vi kun har plukket ut og intervjuet et fåtall enheter, med mål om å få gode svare. Det kan argumenteres for at funnene som er gjort kan generaliseres og være representativt for andre innsatsledere, men dette kan ikke bevises (Eget arbeid, 2021).

Samtidig kan man se på andre undersøkelser og bruke teori for å argumentere for generalisering av funnene som er gjort. Dersom flere studier kommer frem til de samme funnene som vi, vil man til en viss grad kunne si at våre funn kan generaliseres. I vår sammenheng har dette vært vanskelig, da vi ikke har funnet liknende studier som spesifikt ser

på beslutningstaking i utrykningsfasen under en PLIVO-hendelse. Dermed har det ikke vært mulig for oss å generalisere våre funn.

Resultatenes pålitelighet er det neste som må undersøkes. Ifølge prof. Jacobsen (2015) kan en bevissthet rundt det at undersøkelsesdesignet påvirker dem som undersøkes, bidra til dette. Spørsmålet om den som blir undersøkt påvirkes av undersøker, sier undersøkereffekten noe om. Det må diskuteres hvordan denne effekten kan ha påvirke våre resultater, men kontroll av dette er vanskelig og i vårt tilfelle har vi altså måttet reflektere over problemstillingen vår. En metode som reduserer denne effekten og som vi har gjort i vår undersøkelse, er å bruke to ulike intervjuere i intervjusituasjonen (Eget arbeid, 2021).

Jacobsen (2015) sier at konteksteffekten er en annen effekt som kan påvirke påliteligheten i vår undersøkelse. Denne effekten sier noe om konteksten rundt intervjusituasjonen, dvs. hvilken påvirkning miljøet rundt har på selve intervjusituasjonen. Intervjuobjektene kan for eksempel bli ufokuserte av forstyrrende distraksjoner, eller lydopptaket kan bli dårlig grunnet støy (Eget arbeid, 2021).

Vi var bevisst på dette i intervjusituasjonene våre, hvor vi blant annet var opptatt av å gjennomføre intervjuene på steder det var stille og vi unngikk forstyrrelser. Der opplevde vi en forskjell mellom det fysiske intervjuet og de to som ble gjennomført via Teams, hvor teknikken tidvis var ustabil. Det er usikkert om dette påvirket resultatene på noe vis, men noe ulik kontekst ble det uansett i de ulike intervjuene. Jacobsen (2015) sier ift. det at dersom konteksten er ulik i de ulike intervjuene, men svarene fortsatt er de samme, vil resultatene være mer pålitelige.

Til sist sier Jacobsen (2015) at det er viktig at man er observante i intervjusituasjonen. De korrekte dataene må registreres, slik at det ikke slurves i nedtegning og analyse. Dette er en av grunnene til at vi har benyttet oss av lydopptak i intervjuene våre, samt live transkribering, for å minimere denne problemstillingen. Lydopptak og transkribering gir en fullstendig gjengivelse av det intervjuobjektens forklaringer og på den måten er det ikke våre selektive valg av notater eller vår persepsjon av det som blir sagt, som blir utslagsgivende. Vi har også samarbeidet om å gå gjennom dataene og valgt ut innhold sammen, noe som ifølge prof. Jacobsen (2015) minimerer risikoen for et feil utvalg av sitater (Eget arbeid, 2021).

For å øke påliteligheten og gyldigheten i vår undersøkelse, har vi benyttet oss av en kombinasjon av de overnevnte metodene. Det har da vært viktig at vi har vært kritiske til oss selv, kritiske til intervjuobjektene og kritiske til situasjonen rundt intervjuet. I tillegg har vi

reflektert rundt dette, noe som ifølge prof. Jacobsen (2015) øker sjansen for gyldighet og pålitelighet i vår undersøkelse (Eget arbeid, 2021).

3.11 Refleksjon - Vår rolle som forsker

I og med at vi har foretatt dybdeintervjuer av kollegaer og forsket på enheter i vår egen organisasjon som har samme funksjon som oss selv, har det vært viktig at vi har vært bevisst på at denne nærheten til enhetene og dataene, kan gjøre oss lite kritiske og forutinntatte (Eget arbeid, 2021).

Vi hadde i utgangspunktet ikke et ønske om å foreta intervju av personell fra eget tjenestested vi har en tilknytning til i det daglige, da vi mente dette kunne påvirke resultatet grunnet manglende objektivitet og forutinntatthet. Dette har dog vist seg å være vanskelig da dataene vi er ute etter ikke ligger åpent tilgjengelig og det har vært svært vanskelig å komme i kontakt med de rette enhetene. Når vi da valgte ut at en av våre intervjuobjekter skulle være en nær kollega, var vi ekstra bevisst på hvilken påvirkning dette kunne ha på vår forskning og hvilke fallgruver som forelå.

I tillegg har vi hele veien vært bevisst på at vi forsker på egen etat, noe vi vet kan føre med seg følelsesmessige utfordringer knyttet til våre egne opplevelser. Dette er også noe vi har hatt søkelys på og av den grunn har vi blant annet vært ekstra nøye med utarbeidelsen av intervjuguiden på forhånd. Vi har også diskutert og reflektert oss imellom disse etiske problemstillingene, slik at det alltid har vært med i betraktningene vi har gjort underveis i forskningen (Eget arbeid, 2021).

Videre har det vært viktig når vi har samlet inn data, at vi har vært bevisst på måten vi har gjort dette på og måten vi har møtt andre mennesker på. Et sentralt moment her er at vi har stått i et overmakts forhold overfor intervjuobjektet, fordi vi har hatt kunnskap om temaet vi skulle diskutere og fordi spørsmålene vi ønsket svar på var laget av oss. Brottveit & Del Busso (2018) skriver at man derfor må ta hensyn til dette og legge til rette for den gode samtalen, samt opptre ivaretagende overfor intervjuobjektene. Herunder måtte vi være bevisste på kroppsspråk vårt og tilnærming vi hadde til intervjusituasjonen og intervjuobjektene. Dette løste vi ved å aktivt lytte, gi respons på det intervjuobjektet sa og ved å vise forståelse (Eget arbeid, 2021)

3.12 Etiske problemstillinger ved vår masteravhandling

Videre har det også vært etiske problemstillinger ved vår masteravhandling som vi har måttet ta hensyn til. Herunder har det vært viktig i vår forskning at vi har tatt hensyn til at intervjuobjektene har fortalt om personlige erfaringer fra store, alvorlige hendelser.

«Etiske dilemmaer og problemstillinger relatert til ivaretagelse av deltagerne er en viktig del av det å designe og gjennomføre et kvalitativt forskningsprosjekt» (Brottveit & Del Busso, 2018, s. 118) (Eget arbeid, 2021).

Sett fra et etisk perspektiv sier Brottveit & Del Busso (2018) at man er nødt til å ta hensyn til menneskeverdet og sørge for å ivareta de som skal intervjues på en best mulig måte. Derfor er det viktig at man gir fullstendig og konkret informasjon om studiet og hva det går ut på, samt hva deltagelsen til intervjuobjektet innebærer. Intervjuobjektene skal få beskjed om muligheten til å trekke seg uten at de trenger å oppgi forklaring på dette. I tillegg må intervjuobjektene anonymitet ivaretas gjennom hele studiet, noe som også gjelder når resultatet av studiet foreligger. Møtet med mennesker og egen opplevelse som man får i den kvalitative forskningen, gir utfordringer for den som skal forske (Eget arbeid, 2021).

Dette med anonymisering har vært utfordrende for vår del all den tid vi har valgt ut tre kjente hendelser, hvor intervjuobjektene, samt tredjepersoner, lett kan identifiseres. Denne problematikken drøftet vi grundig oss imellom før utvelgelsen av respondenter og det ble også diskutert med vår veileder. For å minimere ulempen og de negative sidene ved at respondentene og enkelte tredjepersoner vanskelig lar seg anonymisere, valgte vi å utforme spørsmålene i intervjuguiden på en slik måte at de ikke skulle sette de involverte i dårlig lys eller sette søkelys på negative aspekter ved dem sin håndtering av hendelsen. Vi holdt også hovedsakelig fokus på det som ble gjort og besluttet i utrykningsfasen, før innsatsleder fysisk var på plass på åstedet, samt at vi i tillegg var bevisst på å velge ut hendelser som allerede var godt kjent i media både nasjonalt og lokalt.

Videre har vi måttet ha noen tanker opp mot vår problemstilling og intervjuobjektene. I og med at vi har forsket på innsatsleders beslutninger i utrykningsfasen under de mest kritiske og alvorlige hendelsene som skjer, har det vært viktig å ta hensyn til at intervjuobjektene kunne ha fra før eller få psykiske belastninger i etterkant av intervjuet. Beslutninger som tas under en krise baserer seg ofte på lite informasjon og kan få mange uønskede konsekvenser. I ytterste konsekvens kan dette direkte eller indirekte medføre alt fra alvorlig personskade og død, til stor skade på eiendom osv. Slike beslutninger kan ha vært vanskelige å ta og kan ha

vært noe intervjuobjektene har tenkt mye på i ettertid. Vi har derfor måttet være bevisst på de mulig psykiske utfordringene ved å snakke om temaene (Eget arbeid, 2021).

En annen etisk problemstilling vi har måttet ta hensyn til er sensitivitet. Eksempler på dette kan være mange, herunder kjønn, seksualitet, religion, ledelse i en organisasjon osv. Dette er også noe vi har tenkt over i vårt møte med mennesker i intervjusituasjon, at det kan være temaer som er sensitive for den det gjelder. Dette har vi også tatt hensyn til i utarbeidelsen av intervjuguide, hvor vi i størst mulig grad har unngått spørsmål som omhandler noen av disse eller flere av disse temaene. I vårt tilfelle har kanskje den mest sensitive delen vært om beslutningene til innsatsleder har vært gode eller riktige, og om det har ført til ønskelig resultat (Eget arbeid, 2021).

I tillegg sier Brottveit & Del Busso (2018) at man må vurdere om svarene man får er informasjon som man bør ha innsyn i og gjøre gode vurderinger om datamaterialet skal tas med (Eget arbeid, 2021). Dette har i aller høyeste grad gjort seg gjeldende for oss, hvor vi opplevde at det kom en rekke sensitive svar til våre spørsmål som ikke var av relevans, eller hadde høy nok relevans for vår forskning. Av den grunn ble mye av dette utelatt fra datamaterialet.

3.13 Krav og vurdering fra NSD

Norsk senter for forskningsdata (NSD) sin rolle er å vurdere behandlingen av personopplysninger i forskningsprosjekter på vegne av institusjoner. Herunder skal de bidra til at prosjekter som forskere og studenter står bak, er i tråd med personvernreglementet (Henriksen G. , 2021). Skal man behandle personvernopplysninger i et forskningsprosjekt, må dette meldes inn via NSD sitt meldeskjema. Før datainnsamlingen kan starte, er behandlingstiden til NSD ca. 30 dager. (NSD, 2021). Vårt forskningsprosjekt, som alle andre, hadde dermed krav innen personvern som måtte bli oppfylt (Eget arbeid, 2021).

Personopplysninger definerer NSD som «enhver opplysning som kan knyttes til en person» (NSD, 2021). All den tid vi har gjennomført intervjuer med lydopptak, har vi kommet i besittelse av personopplysninger. Før vi kunne sende inn meldeskjema måtte vi dermed tenke over hva vi skulle forske på, hvem utvalget bestod av, hvilke metoder vi skulle benytte oss av og hvilke personopplysninger vi trengte for å få svar på vår problemstilling (Eget arbeid, 2021).

Vår forskning innebar temaet beslutningstaking blant innsatsledere i politiet, i utrykningsfasen av en PLIVO-hendelse. Utvalget vi har hatt, har vært et lite utvalg respondenter i politiet. Vi

har benyttet oss av kvalitativ metode med dybdeintervju, hvor vi har berørt flere ulike personopplysninger ift. respondentene, men også ift. tredjeperson i noen tilfeller. Dette har blant annet blitt tatt opp på lyd og lagret. I tillegg har vi innhentet andre personopplysninger som arbeidssted, grad og arbeidsoppgaver, samt at det ikke har vært mulig å anonymisere samtlige respondenter da hendelsene var av så stor medieinteresse at de er lett gjenkjennbare (Eget arbeid, 2021).

Videre har vi utarbeidet et informasjonsskriv til deltakerne, hvor masteravhandlingen vår ble presentert og de ble orientert om sin rolle. Her benyttet vi oss av malen som ligger på NSD sine nettsider. I prosjektbeskrivelsen vår til NSD la vi også med intervjuguiden vår, som gav informasjon om spørsmålene, temaene og kategoriene vi hadde forberedt. Vi lastet også opp informasjonsskrivet og samtykkeerklæringen som respondentene fikk oversendt før de takket ja til deltakelse.

I den samme prosessen diskuterte vi også tiltak for hvordan vi kunne minimere personvernulempen, hvor vi kom fram til at dette i den vesentlige ble hensyntatt ved at vi kun fokuserte på respondentens rolle og beslutningstaking før vedkommende var fremme på åstedet.

For øvrig satte vi oss inn i retningslinjene for informasjonssikkerhet, og fikk etter søknad de godkjenninger og tillatelser vi trengte fra NSD for å kunne gjennomføre forskningen vår (NSD, 2021).

4. EMPIRISKE FUNN

I denne delen av masteravhandlingen vil vi presentere de funnene vi har gjort gjennom intervjuene, som har relevans opp mot vår problemstilling og våre forskningsspørsmål. Som det ble gjort rede for i metoddelen, har vi gjennomført en innholdsanalyse av dataene fra alle tre intervjuene, hvor vi har tematisert og kategorisert funnene. Dataene er hentet ut fra transkripsjonene som ble utarbeidet fra hvert intervju, hvor vi i tråd med formålet til innholdsanalysen, har forenklet dataene for en større forståelse og oversikt over disse.

I og med at vi har intervjuet tre taktiske ledere fra tre konkrete hendelser, har vi valgt å innledningsvis presentere intervjuobjektene og en oppsummering av deres rolle og opplevelse av hendelsen. Videre har vi plukket ut elementer fra hvert intervju, hvor vi har vektlagt funn som går inn under; *beslutningstaking*, *situasjonsforståelse* og *kommunikasjon*.

4.1 Respondent Alfa – Drapene på Valdresekspressen i november 2013

4.1.1 Presentasjon av respondenten

Respondent Alfa er 38 år og har jobbet i etaten i ca. 10 år. I dag er han politioverbetjent og seksjonsleder i Vest politidistrikt og har både erfaring fra operativ tjeneste og diverse andre fagområder innenfor etaten.

Når hendelsen inntraff hadde respondenten jobbet i ca. 4,5 måned. Han var da ansatt på Årdal lensmannskontor i gamle Sogn og Fjordane politidistrikt. Han hadde ikke formell stilling eller funksjon som innsatsleder, men var eldstemann på patruljen og ble sånn sett taktisk leder på oppdraget vi har tatt for oss. Makkeren hans den gang hadde jobbet i ca. 3 måneder.

Respondenten hadde før han gikk politihøgskolen gått utdanning som tollere. Han hadde ingen annen relevant kursing eller utdanning utover dette.

4.1.2 Respondent Alfa sin rolle og opplevelse av hendelsen

I sitt intervju fortalte Alfa at han bodde i Bergen og pendlet til Lærdal der han jobbet. Denne dagen skulle han ha en kveldsvakt og kjørte fra Bergen tidligere på dagen. Han hadde en fast makker, men hun var sykemeldet, så han hadde dermed en annen makker enn han brukte til vanlig. Den nye makkeren var fra samme årskull fra politihøgskolen som respondenten, men hadde jobbet litt kortere i etaten. Denne vekten hadde de en del etterarbeid etter et større cannabisbeslag som hadde vært helgen før.

De fikk først melding om en trafikkulykke med en buss involvert. Det er verdt å merke seg at på dette tidspunktet fantes det ingen sambandsdekning i Lærdal og all kommunikasjon med operasjonssentralen gikk via mobiltelefon. Det var usikkert hvor hendelsen nøyaktig hadde funnet sted, men de begynte å kjøre i den retningen som operasjonssentralen meldte at ulykken skulle ha skjedd. Respondenten tenkte ikke så mye over oppdraget innledningsvis annet enn at det var en trafikkulykke tilsynelatende uten personskade og at dette var et vanlig oppdrag som han var vant til å håndtere. Det går en europaveg gjennom Lærdal og det var ikke uvanlig at det var trafikkulykker. Det var respondenten som valgte kjørerute mot stedet.

Etter hvert fikk de oppdatering på hvor ulykken var, og det viste seg da at den kjøreruten som respondenten hadde valgt var en lengre kjørevei til der hendelsen faktisk hadde funnet sted. Det var i tillegg dårlig vær og utfordrende føre. De fikk noen oppdateringer underveis fra operasjonssentralen, men situasjonen endret seg ikke noe særlig annet enn at det var mye fra stedet som fremsto uklart. Rett før de kjørte inn i et område uten dekning på telefon eller samband fikk de siste oppdatering fra operasjonssentralen. Da hadde situasjonen endret seg.

De meldte da at en mann var død og at det kanskje var snakk om et drap. Melderen hadde trukket seg vekk fra bussen og de hadde ikke kontroll på hvor gjerningspersonen var. Det var det siste de hørte før de kjørte de fem siste milene mot stedet uten dekning.

På dette tidspunktet var det en instruks i gamle Sogn og Fjordane politidistrikt som sa at dersom en av de på patruljen ikke var operativt godkjent kunne det ikke medbringes våpen i bilene. Makkeren til respondenten var ikke godkjent og hadde de hadde derfor ikke med seg våpen i bilen. Det vil si at vanligvis brukte Alfa å se bort fra instruksene og medbringe våpen uansett, men det ble ikke gjort i dette tilfellet siden det var kun var snakk om en trafikkulykke.

Da de kommer frem til stedet stopper de ved den første ansamlingen av personer som de ser. De ville få svar på om gjerningspersonen var i bussen eller om han var i drift. De kunne se lysene fra bussen der de stanset. Den stansen varte i under ett minutt før de kjørte videre til bussen. Melder hadde bekreftet at siste observasjon av gjerningspersonen var inne på bussen.

Det som møter de da de kommer frem er at det står mange personer rundt bussen. Hydro har en fabrikk i nærheten og har ett eget brannvesen. Hydros brannvesen hadde bare 2-3 mil kjørevei til stedet. De hadde kommet til stedet og fått kontroll på gjerningspersonen. Han hadde kommet ut og de hadde sprayet han med pulverapparat og deretter teipet hendene hans. Alfa påsatte han håndjern og overtok ansvaret for gjerningspersonen.

Når de så bussen la de merke til at det rant blod ut av døren framme og at det lå en person på innsiden med hodet ned mot døråpningen. Det satt en person i ett sete to-tre rader bak sjåførplassen og så lå det en jente i midtgangen bak den bakre inngangen. Alle tre var døde.

4.2 Respondent Bravo - Knivstikking i Bø, Nordland i januar 2021

4.2.1 Presentasjon av respondenten

Intervjuobjektet vi har valgt å gi kallenavnet Bravo, er en erfaren tjenestemann i 50-årene med bred operativ erfaring gjennom mer enn 30 år i politietaten. Han har bakgrunn fra utrykningsenheten (UEH) og som operativ instruktør, og har hatt funksjon som innsatsleder i mange år, en funksjon han også har i dag. Bravo jobber ved Sortland politistasjonen i den geografiske driftsenheten Lofoten og Vesterålen i Nordland politidistrikt, som er en middels stor politistasjon med døgnbemannet vaktordning. Der har de en minimumsbemanning på 2 stk., med ekstra mannskaper på vakt i helgene. Politistasjonen ligger sentralt i det geografiske ansvarsområdet, hvor det er opp imot 101 km utrykningsvei fra stasjonen. Bravo var politiets innsatsleder på det aktuelle oppdraget.

4.2.2 Respondent Bravo sin rolle og opplevelse av hendelsen

I sitt intervju fortalte Bravo at under den aktuelle hendelsen var de to stk. på nattevakt, hvor makkeren til Bravo var en veldig ung og uerfaren tjenestemann, som aldri hadde deltatt på et skarpt oppdrag før. Av den grunn drev de denne natta med tankevirksomhet rundt operativ planlegging, samt utarbeidelser av ordre og slikt.

Tidlig på morgenen fikk de melding fra OPS om en hendelse med knivstikking i Bø, hvor normal kjøretid fra stasjonen er på ca. 50 min. Bravo opplyste at de befant seg inne på stasjonen og at meldingen fra OPS var av en slik karakter at det var usikkerhet på hva de egentlig stod overfor.

I meldingen, som først hadde kommet inn til AMK og hvor OPS var på medlytt, opplyste gjerningspersonen selv at han hadde knivstukket en person. I tillegg fremstod vedkommende tydelig som stresset, ruspåvirket og svært ustabil, hvor han gav uttrykk for at han så ting som ikke var reelle. AMK var usikker på gjerningspersonens sinnstilstand og om han var i stand til å utøve ytterligere voldshandlinger. Vedkommende var også en person som politiet hadde god kjennskap til, grunnet mange rus- og psykiatirelaterte oppdrag, samt at han også tidligere hadde utøvd vold med kniv.

Det ble gitt bevæpning på oppdraget og Bravo og makker rykket da ut mot Bø hvor Bravo var passasjer og innsatsleder på oppdraget. Det ble lagt en plan om livreddende førstehjelp som hovedprioritet, hvor det sekundære målet var kontroll og pågripelse av gjerningspersonen. Hendelsen ble av OPS ikke vurdert som en PLIVO-hendelse, men Bravo anmodet OPS om at personell fra UEH ble utkalt da de kunne ha en gjerningsmann i drift og minst en person skadet. Både UEH og påtroppende patrulje ble kalt ut.

Bravo og makker startet på kjøreturen ut til åstedet og på grunn av at det var vinter så var det ikke ideelle kjøreforhold. Dette medførte at utrykningen tok lengre tid. Kort tid etter at kjøreturen mot Bø startet, fikk Bravo kontakt med ambulansen i BAPS. De kjente godt til både gjerningspersonen og den skadde. På grunn av historikken mente ambulanspersonellet at det var for farlig til å kjøre frem til stedet. Etter ytterligere vurdering og i samråd med Bravo, besluttet ambulanspersonellet at de skulle kjøre nærmere for å etablere en observasjonspost. Brannvesenet var på dette tidspunktet ikke varslet.

Manglende sambands- og telefondekning på deler av veien mot åstedet, medførte at Bravo og makker ikke fikk noen oppdateringer på situasjonen midtveis på tur mot stedet. Når de kom til område dekning igjen, fikk de oppdatering om at gjerningspersonen hadde tatt seg inn i en

annen bolig. I tillegg kom det opplysninger om at personen som var knivstukket prøvde å bryte seg inn på en annen adresse, hvor ei mor med to små barn befant seg.

Ambulansen hadde i mellomtiden kjørt fram mot der den skadde befant seg og hadde observasjon på vedkommende. Når det ble vurdert som trygt nok, tok de seg da fram til den skadde og konstaterte at vedkommende var knivstukket i mageregionen og hadde knivskader i en hånd. Den skadde ble tatt under behandling og på grunn av hans fysiske størrelse ble brannvesenet på dette tidspunktet utkalt for bærehjelp. Brannvesenet visste ingenting om foranledningen og ble kun informert i utalarmeringen at det var behov for dem som bistand til helse.

Parallelt med dette hadde gjerningspersonen tatt seg inn i et annet nabohus, hvor han hadde knust glasset på inngangsdøren slik at han fikk skader. Paret som bodde i huset våknet av at vedkommende stod inne på soverommet med kniv, dekket av blod. De kjente han fra før og klarte å roe han ned til politiet kom til stedet.

Da Bravo og makker ankom åstedet, tok de seg inn på adressen hvor gjerningspersonen befant seg og fikk raskt kontroll på vedkommende. Han var urolig, men etterkom de pålegg han fikk fra politiet.

Den skadde ble fraktet til sykehuset i Tromsø med helikopter og gjerningspersonen ble transportert til sykehus for behandling, og deretter i arrest. Ytterligere politiresurser kom også til, som gjennomførte søk på åstedet etter flere personer, samt at det ble gjennomført etterforskningsarbeid og åstedsundersøkelser.

I ettertid ble det både gjennomført debrief med de involverte mannskapene fra de ulike etatene, samt intern evaluering på stasjonen og med OPS.

4.3 Respondent Charlie - Knivstikking i Nore, Nordland i mai 2022

4.3.1 Presentasjon av respondenten

Respondent Charlie er 49 år og jobber som innsatsleder i Sørøst-politidistrikt. Han gikk ut av politiskolen i 1998 og har jobbet i etaten i 25 år. Charlie har jobbet 13 år i Oslo og har bred operativ erfaring som UEH og skarpskytter. Han har jobbet som operasjonsleder og har vært ansatt som innsatsleder de siste fem årene. Han har innsatsleder-kurs fra Oslo, ellers ikke noen annen relevant utdanning.

4.3.2 Respondent Charlie sin rolle og opplevelse av hendelsen

Charlie sa i sitt intervju at denne hendelsen skjedde på en fredag. Han satt inne på politistasjonen og var i ett møte med forebyggende avdeling da han fikk oppdraget. Den dagen var det mobilisert mye politifolk på jobb i forbindelse med en «Sian-aksjon» som skulle være på Kongsberg den samme dagen. En kollega hadde tatt den faste innsatsleder bilen så Charlie hadde pakket seg på en vanlig patruljebil.

Den første meldingen gikk ut på at en person var knivstukket. Så begynte det å komme flere meldinger om at en person til var knivstukket. Det var blant annet snakk om ett knivstikk i halsen. Charlie begynte da å tenke om dette kunne være en PLIVO hendelse. Det ble etter hvert etterspurt fra ambulansen om dette var PLIVO, og det blir kort tid etter dette lest ut PLIVO-melding fra operasjonssentralen.

Fra der Charlie befant seg og fram til åstedet var det ca. en time og tjue minutter utrykningsvei. Det ble sendt flere patruljer, men den politiressursen som brukte kortest tid var på stedet ca. 50 minutter etter at meldingen kom. Ifølge Charlie falt det derfor mye på det lokale brannvesenet som var først på stedet. Han er imponert over det lokale brannvesenet og hvor handlekraftig de var. De var på jobb rundt omkring i kommunen og var på stedet i løpet av noen minutter. De fikk ganske raskt kontroll på gjerningspersonen og teipet han fast i påvente av at politiet skulle komme og overta ham.

Charlie husket at det i starten var litt fram og tilbake om de hadde fått kontroll på ham eller ikke. Han var inne som beslutningsstøtte til brannvesenet og sa at dette var en PLIVO situasjon og de kunne bruke det som var nødvendig for å få kontroll på gjerningspersonen. Om de så måtte gi han juling for å få kontroll så er hjemmelen til stede for det. Dette gjorde Charlie for at brannvesenet ikke skulle stå i den avgjørelsen alene siden det ikke er dette de først å fremst trener på i det daglige.

Prioritet én for den første patruljen på stedet var å få kontroll på gjerningspersonen. Prioritet to var å starte søk etter flere skadde personer. Bopelen til gjerningspersonen ble også søkt av for å sjekke at det ikke lå noen flere skadde der. Det ble sendt helikopter fra Oslo blant annet med mannskaper fra beredskapstroppen. Det ble sendt flere ressurser fra Sian-markeringen på Kongsberg, så det kom bra med ressurser etter hvert. Charlie styrte ressursene og prioriterte på vei til stedet.

Charlie husker at han ble overasket da han ankom stedet og fikk se hvor komprimert åstedet var. Han hadde sett for seg noe helt annet og han hadde dannet seg et bilde om stedene der

knivstikkingene hadde skjedd var over et større område. Arbeidet på stedet for Charlie besto i å sette i verk de ulike arbeidsoppgavene som trengtes i etterkant av hendelsen.

Etterforskningen og åstedet skulle ivaretas. Det var en videregående skole i nærheten der noen derfra hadde grepet inn i hendelsen i initialfasen, de måtte informeres og ivaretas. I tillegg måtte han etter alt var satt, håndtere media som var på stedet.

Det viste seg heldigvis etter hvert at det ikke var noen som var alvorlig skadet. De tre som hadde skader var gjerningspersonen, gjerningspersonens eks kone og en tredjeperson som hadde grepet inn i hendelsen.

4.4 Tematisering – funn opp mot teori

Med utgangspunkt i problemstillingen og forskningsspørsmålene våre, har vi som beskrevet i metode-kapitlet, gjennomført en analyse av våre datafunn. Dette for å få de viktige poengene i intervjuene av våre respondenter, som belyser fenomenet vi forsker på best mulig. Vi har valgt å dele funnene inn i tre temaer eller kategorier, for å strukturere dataene, få en større oversikt og på den måten ha fokus på de rette elementene i dataene. Temaene vi har valgt ut er *beslutningstaking, situasjonsforståelse og kommunikasjon*.

Vi har som nevnt i metode-kapitlet valgt å presentere de konkrete funnene som gjenfortelling i form av resymé av det respondentene sa i intervjuene, og da samlet sammen sitater fra alle tre respondentene under hvert tema, i sammenhengende tekst.

4.4.1 Beslutningstaking

Alle respondentene tok beslutninger i større eller mindre grad ifb. med hendelsene de var involvert i. I dette underkapitlet presenterer vi de funnene vi har trukket ut fra intervjuene av dem, som har relevans for temaet beslutningstaking.

ALFA

Alfa sa i intervjuet at han ikke ble utpekt som innsatsleder på oppdraget, men i praksis var han det og tok beslutningene i initialfasen på taktisk nivå. Da han fikk lest ut oppdraget om trafikkulykke og hvor den hadde skjedd, tok han den første beslutningen som var hvilken vei de skulle kjøre. Det viste seg etter hvert å bli en lang omvei for å komme seg til dit hendelsen hadde skjedd.

De hadde heller ikke pakket med seg våpen i bilen. Alfa sa i intervjuet at det på det tidspunktet fantes en instruks som sa at patruljen ikke kunne medbringe våpen dersom noen i patruljen ikke var godkjent innsatspersonell (IP-godkjent). I dette tilfellet var ikke makkeren

til Alfa IP-godkjent. Ifølge Alfa brukte de "å gi faen" i denne instruksjonen og ta med seg våpen likevel, men i denne situasjonen gjorde de ikke det. Alfa tenkte at det bare var en trafikkulykke de skulle ut på og dermed ikke trengte våpen, i tillegg hadde de ikke pakket opp bilen på forhånd siden de var opptatt med andre gjøremål.

Når situasjonen endret seg og det plutselig var snakk om mulig drap, innså Alfa at de ikke hadde med våpen for å håndtere en bevæpnet person. Det ble diskutert i samråd med operasjonssentralen om de skal snus for å hente våpen, men det ble vurdert til at det ville ta for lang tid. På dette tidspunktet begynte Alfa å legge en plan for hvordan de kunne håndtere en gjerningsperson. Han kom frem til at det eneste de hadde med utover det de hadde i utstyrsbeltet, var en langkølle og et skjold.

Alfa sa at han hadde lite beslutningsstøtte i situasjonen. Det var en dame på jobb på operasjonssentralen og det var ingen andre patruljer som var i nærheten. I tillegg mistet de etter hvert sambands- og telefondekning og han hadde da kun makker å spille på. Alfa opplevde at han sto alene i beslutningstakingen og ikke fikk kommunisert ut det han besluttet til andre enn makker. Da meldingen endret seg fra trafikkulykke til drap ble det ikke kommunisert ut på noen spesiell måte. Det ble heller ikke sagt noe om hvordan det skulle løses, men de ble bedt om å kjøre til stedet og løse det.

Alfa husker at han la en plan i bilen. Den gikk ut på at de skulle inn på den bussen. De visste ikke hvordan ting var når de kom frem, hvem som var på stedet og hvor mange som var døde. I Alfa sitt hode kom de til å være alene som ressurs og det kom de til å være lenge, så fokuset var da å håndtere det på best mulig måte til de fikk bistand fra andre.

Ifølge Alfa ville situasjonen i dag vært annerledes. Den gangen var han en som tok imot ordrer og gjorde som han fikk beskjed om. I dag ville han stilt flere spørsmål for å sikre at han tok de rette beslutningene. Han ville forsikret seg om kjørerute før de kjørte og sørget for at de hadde hatt med seg rett utstyr. Han er i dag veldig bevisst på å kjøre rett vei og ha med riktig utstyr. Han er bevisst på at meldinger kan endre seg underveis.

Alfa mente at den lange utrykningsveien ikke påvirket beslutningstakingen han gjorde underveis. Han har jobbet i en stor by i ettertid av denne hendelsen og sa i intervjuet at der var snittet av en utrykning på 4-5 minutter. Da rakk de ikke tenke så mye før de sto i situasjonen og måtte løse den. Alfa sa at dersom man har lang utrykningstid, rekker man å tenke mer før man står i oppdraget. Alfa tenker at lang utrykningsvei kan være en liten suksessfaktor når det

gjelder å legge en god nok plan underveis, slik at man er mentalt forberedt på å møte det som måtte dukke opp.

BRAVO

I sitt intervju, sa Bravo, at i og med at oppdraget ikke ble kategorisert som en PLIVO-hendelse, vurderte Bravo at første prioritet var å yte livreddende førstehjelp overfor den skadde. Av den grunn besluttet Bravo at de skulle bytte fra personbil til cellebil, i tilfelle de måtte evakuere den skadde raskt. Den sekundære prioriteten for Bravo var kontroll og pågripelse av gjerningspersonen.

Bravo sa at hans første tanke da de kjørte ut av garasjen var; «Her må vi ha bistand». Han kommuniserte derfor dette og sin plan til OPS, hvor Bravo påpekte at de hadde en skadd person og at de potensielt kunne ha en gjerningsperson i drift ute i et boligfelt. Her trakk Bravo fram poenget med AMK sin vurdering og bekymring, samt at hendelsen fant sted i tettbebygde område. Dette vurderte Bravo som kritisk, og sa i intervjuet at de derfor måtte gjøre knallharde prioriteringer.

Videre snakket Bravo en del om avstanden og tiden det tar å kjøre fra stasjonen til åstedet i Bø. Her påpekte han at det er 50 min til 1 times kjøretid normalt, samt at det på det aktuelle tidspunktet for hendelsen var vinterføre og glatte kjøreforhold. Dette fremhevet Bravo som en fordel, at de måtte ta det litt med ro utover og at de fikk god tid til å forberede seg mentalt, samt planlegge oppdragsløsningen.

Bravo sa at det positive ved lang utrykningsvei er at; «vi får muligheten til å spille oss selv god internt». Med dette mente Bravo at stor avstand og lang utrykningsvei en fordel og positivt opp mot det at man kan lande en del «baller» på tur utover og man har også muligheten til å diskutere fremgangsmåter og hvordan de involverte skal håndteres, samt at du får lengre tid til forberedelse og planlegging. Samtidig påpekte Bravo at kompetanse, evner og ferdigheter ift. håndteringen av slike oppdrag har mye å si. Hadde det bare vært ferske folk på et oppdrag med kniv, hvor personer var skadet og sånt, så ville det nok vært mye mer kaotisk. Bravo påpekte likevel at det var kynisk å se på disse tingene som en fordel i og med at det samtidig tar lengre tid å komme fram.

Det var også en fordel i og med at makkeren til Bravo var en svært uerfaren tjenestemann som aldri hadde vært med på et skarpt oppdrag før. Ifølge Bravo kom det frem under evaluering og debrief i ettertid, at den mentale forberedelsen makkeren fikk underveis til stedet gjennom at

Bravo i detalj gikk gjennom planen, prioriteringer og fokuserte på at de kanskje måtte løse skudd, medførte at makkeren var bedre forberedt og følte seg bedre rustet til å håndtere oppdraget. I tillegg gjorde det at han tok alvoret inn over seg og at han følte seg roligere under oppdragsløsningen.

Samtidig sa Bravo at hans lederrolle ble annerledes enn den hadde vært om makkeren hans var en erfaren tjenestemann. Bravo praktiserer en form for ledelse hvor han har stor tillit til mannskapene sine, men i dette tilfellet hvor det var en kollega som var så ung, uten tidligere referanser fra like oppdrag, ikke var kjent i distriktet og ikke kjente til de involverte, så ble det en ekstra belastning. Derfor måtte Bravo bruke tid og kapasitet på å forberede makkeren på det som skulle skje, noe som da var mulig siden de hadde lang utrykningsvei.

Om det negative sa Bravo at de følte seg rimelig hjelpeløs siden de visste hvor lang tid det kom til å ta før de var på stedet. Bravo sa han kunne uttalt; «faen i hellvette» i bilen i frustrasjon over lang utrykningsvei, men det var ikke så mye man kunne gjøre med det. Han slo seg derfor til ro med at de ikke kunne være der meg en gang og sånn var det. Dermed måtte han bare konsentrere seg om det han kunne gjøre noe med, som var å planlegge, spille sin uerfarne kollega god og gjøre prioriteringer ift. hva de stod overfor.

Der spilte også den manglende telefon- og sambandsdekningen inn, noe som kunne førte til at de hadde fått en helt feil situasjonsvurdering når de var så lenge uten nett. Her trakk Bravo også fram det at hendelsen ikke ble definert som PLIVO og at brannvesenet ikke ble utkalt innledningsvis, samt at de bare var to på jobb, også skapte utfordringer.

Videre sa Bravo at når helsepersonellet hadde fått den skadde under behandling, kunne han og makker endre prioriteringen til å pågripe og få kontroll på gjerningspersonen. De hadde en konkret plan for pågripelsen, med alternative innfallsvinkler ut fra hvordan personen handlet og reagerte. De var dermed forberedt på ulike handlingsmønstre og utviklinger, og de fikk kontroll på vedkommende uten at de måtte utløse skudd eller utøve makt.

UEH-patruljen som hadde blitt kalt ut fikk også et definert oppdrag hos Bravo, hvor de skulle gå gjennom og få kontroll på gjerningsmannens hus i tilfelle flere skadde. Dette var mannskaper med bra kompetanse ift. håndtering av skarpe oppdrag og førstehjelp. Samtidig påpekte Bravo at det var ingen tvil om at det hadde forenklet oppdragsløsningen om de var flere patruljen som rykket ut samtidig. Da kunne han gjort andre prioriteringer og håndtert både den skadde og gjerningsmannen samtidig.

Bravo snakket for øvrig også om fysiologiske reaksjoner som stress under oppdraget. I den sammenhengen sa Bravo at det skjer at han blir stresset og det håndterer han ved å si til seg selv at han må roe ned og puste med dype magadrag. Bravo merker det på pusten når han får en stressreaksjon og sammenlignet i intervjuet følelsen man får under operativ trening i øvelsen «Bøttetesten», hvor man blir «kastet inn» i scenarioer hvor man har bind for øynene og må reagere raskt når bindene blir fjernet.

I forhold til den aktuelle hendelsen hadde ikke Bravo noen slike reaksjoner, da følte han at han hadde kontroll hele veien. Bravo sa at han fikk slike reaksjoner under hendelsen på moskeen, og forklarte det med at det var ulike forutsetninger og informasjonsgrunnlag på de ulike hendelsene. Under moske-hendelsen var det lite informasjon, uavklart, ukjent gjerningsperson og snakk om skytevåpen. Den fysiologiske reaksjonen Bravo kjente på da kom da de var fremme på stedet og en person kom ut av moskeen. Da var det usikkerheten rundt hva de stod ovenfor og tanken på at de her kanskje måtte inn og gjøre et søk med gjerningsperson i bygget. Bravo sa at det var potensialet i trusselen som utgjorde forskjellen.

Samtidig fortalte Bravo at pulsen var høy til å begynne med i begge oppdragene, men at underveis til hendelsen i Bø så ble ting avklart, mens det under moske-hendelsen var uavklart til de var fremme på stedet og gikk i aksjon.

Bravo sa også at stresset han kjente på nok ville påvirket hans lederevne og evne til å ta beslutninger dersom han hadde vært fersk i etaten. Da hadde de nok kjørt «det remmer og tøy kan holde», hvor de kunne risikert å kjøre ut. I stedet sa Bravo til makkeren at de skulle ta det rolig, fordi de skulle komme seg frem og faktisk gjøre en jobb. Bravo anså det som viktig at de ikke stresset seg frem og trekker fram at erfaringen han har mye å si for den håndteringen av oppdraget de gjorde.

CHARLIE

Charlie satt alene i bilen under utrykning mot hendelsen. Hans kapasitet til å lede ble svekket av at han måtte følge med trafikkbildet og kjøre utrykning selv. Han var likevel tydelig på at det var slik det var den dagen og det måtte han forholde seg til.

Charlie sa at når han var så langt unna hendelsen og en av de siste som ville komme frem til stedet, tenkte han at det var de som var på stedet som kunne ta de beste vurderingene om hva som burde gjøres og slik sett ville han heller fungere som en beslutningsstøtte. Dette gjorde han i dette tilfellet. Han var tilgjengelig og de andre enhetene kunne bruke han underveis

dersom de trengte noe. Som innsatsleder la han de store rammene og overlot det til ressursene på stedet å tilpasse disse til situasjonen de sto i.

Charlie besluttet i samråd med operasjonssentralen å benytte noen av ressursene som var avgitt til en SIAN-markeringen i Kongsberg. Han besluttet også at dersom patruljene skulle inn på noen adresser i forbindelse med søk etter skadde personer, skulle de bare bryte seg inn i stedet for å vente på nøkler.

Charlie sa at optimalt sett bør en innsatsleder være på stedet der det skjer. Han sa også at det blir høyere kvalitet på ledelsen om man er på stedet, i motsetning til å være underveis. Charlie sa at han bruker å utpeke en leder på stedet inntil han kommer frem, men han husker ikke om han gjorde det i denne situasjonen.

Han mente at han gjorde en dårligere jobb i bilen underveis enn han gjorde etter at han kom til stedet. Til det sa han at når man er på stedet er det mange ting som faller på plass av seg selv, for eksempel åstedets beskaffenhet og slikt. Charlie sa at det da er lettere å se de gode løsningene.

I den grad det kan sies å være fordeler ved å være langt unna, sa Charlie at han da har god tid til å tenke gjennom de ulike fasene. Han kan planlegge langt framover og ha en plan for de forskjellige fasene som kommer. Charlie mente at det at han var langt unna ikke nødvendigvis påvirket oppdraget nevneverdig, hvert fall ikke med tanke på pasientbehandling.

I ettertid har Charlie tenkt på at han glemte å inndele i soner slik som PLIVO-prosedyren sier. Han trodde ikke dette påvirket resultatet i oppdraget, men han mente at hele prosedyren bør brukes når det først leses ut en PLIVO-melding.

I og med at Charlie kjente godt til de andre politiressursene som ble utkalt til stedet og at han visste at disse hadde stor operativ kapasitet, mente han at det frigjorde hans kapasitet som innsatsleder. Han hadde lave skuldre fordi han visste at det var folk på jobb som leverte. Hadde det vært andre kan det hende at han måtte inn å gi tydeligere føringer, fordi de har større behov for tryggheten fra innsatsleder.

Charlie sa også at han nok utad fremstår som fattet, nesten uansett hva han utsettes for, men han har merket stress han også. Det kan han merke ved at han blir tørr i munnen. Han opplever at han selv har høy terskel for å oppleve stress og i denne hendelsen kunne han ikke huske at stress var en faktor som påvirket ham. Han hadde fokus på å løse oppdraget og å løse det på best mulig måte.

Charlie trodde at dersom han hadde vært nærmere hendelsen, kunne han i startfasen blitt oppslukt av enkeltmannsoppgaver. Det kan i slike tilfeller være en kunst å trekke seg ut av situasjonen, for å få overblikk når man har fått nok påfyll av ressurser. Men dersom man er først på stedet kan man sette strukturen selv og får en tydeligere signatur på oppdraget fra starten av.

4.4.2 Situasjonsforståelse

ALFA

Alfa forklarte i sitt intervju at de fikk lest ut oppdraget initialt som en trafikkulykke. Alfa sa at han hadde et lavt stressnivå siden det "bare" var en trafikkulykke og det ikke var snakk om personskade. De la ikke noen spesiell plan da dette opplevdes som et dagligdags oppdrag som de har håndtert mange ganger før. Dette endret seg som sagt da de var ca. en halv time unna åstedet. De fikk da beskjed om at det kunne være snakk om et drap, men lite informasjon ellers. Alfa opplevde det som en dårlig melder som kom med informasjonen. I dialog med operasjonssentralen fikk de ikke så mye mer informasjon eller beslutningsstøtte. Meldingen ble lest ut over telefon og oppdraget ble at de skal kjøre fram og løse dette.

Alfa sa videre at de hadde ingen informasjon om hva som ville møte dem på stedet, hvor gjerningspersonen befant seg eller hvem eller hvor mange som var skadet eller døde. Etter at de fikk denne meldingen, kjørte de i blinde fram til stedet. Det vil si at de mistet både telefon og sambandsdekning, og at de ikke hadde kommunikasjon med noen andre enn hverandre i bilen.

På det tidspunktet var Alfas situasjonsforståelse at det kunne være snakk om drap. I ettertid av hendelsen har Alfa vært i dialog med psykolog. Han merket da at kroppen reagerte når han begynte å snakke om den siste distansen inn mot stedet, der de fikk oppdatering fra operasjonssentralen om det dreide seg om drap og de mistet alle kommunikasjonsplattformer. Pulsene økte og pustefrekvensen ble høyere. Dette skjedde også i selve hendelsen, hvor han fikk adrenalin i kroppen. Alfa følte at han ble skjerpet av denne fysiologiske reaksjonen.

Alfa sa videre at han ikke hadde erfaring med slike oppdrag fra tidligere. Han hadde jobbet 4,5 måned i politiet og makkeren hadde jobbet 3 måneder. De hadde heller ingen trening utover det som de hadde fra politihøgskolen når det gjaldt pågrepelse av bevæpnet person. PLIVO-prosedyren var ikke innført i politiet på dette tidspunktet.

Alfa nevnte i intervjuet at han i senere tid har blitt sendt på PLIVO-oppdrag i samme området som hendelsen skjedde i 2013. Det viste seg da å være en falsk melding, men det ble håndtert som en PLIVO-hendelse. Ifølge Alfa var det en markant forskjell i håndteringen av dette oppdraget, kontra hendelsen i 2013. I og med at alle ressurser og etater kjente til PLIVO-prosedyren ved PLIVO-oppdraget, var det enklere å skjønne og få en felles situasjonsforståelse tidlig. Det hjalp også å ha en felles kommunikasjonsplattform der man kunne snakke med hverandre fra starten av og dele tidskritisk informasjon i nåtid.

Som nevnt i avsnittet som omhandler beslutningstaking forklarte Alfa at han med erfaringen

BRAVO

I forhold til meldingen som Bravo og makker fikk fra OPS, uttalte Bravo i intervjuet at denne ikke var «krystallklar» og at han tenkte; «hva er dette her for noe?». AMK var den sentralen som hadde mottatt meldingen og snakket med gjerningspersonen. Bravo påpekte at de med sin kompetanse var godt skikket til å vurdere gjerningspersonens sinnstilstand og med bakgrunn i at Bravo hadde god kjennskap til vedkommende, vurderte han at trusselen var stor og at skadepotensialet kunne vært stort.

Bravo kommuniserte det aldri med OPS, men sa i intervjuet at han tenkte på PLIVO med en gang, fordi gjerningspersonen fremstod for AMK som psykotisk og operatørene på sentralen var svært usikker på hva han var i stand til å gjøre. Bravo sa også at det kanskje var her den PLIVO-biten kom inn, fordi AMK mente at han var så psykotisk at han kunne finne på å utøve vold også mot helt tilfeldige. Det var deres største frykt, siden de opplevde han som så psykotisk og så ute av kontroll.

I forhold til sin egen vurdering av hendelsen opp mot PLIVO-prosedyren sa Bravo at det ut fra hans vurdering ikke hadde blitt feil å definere hendelsen som PLIVO. Her påpekte han at AMK, som sitter med en del kompetanse, hadde vurdert gjerningspersonen som så psykotisk at de ikke visste hva han var i stand til.

Da Bravo og makker kom ut av området uten telefon- og sambandsdekning, fikk de oppdatering via samband at situasjonen hadde endret seg. Det forelå da opplysninger om at begge personene forsøkte eller hadde klart å knuse seg inn til naboer. Dette medførte at Bravo ble i tvil om de stod overfor flere gjerningspersoner og dette var heller ikke noe som ble avklart før de var fremme og hadde kontroll på stedet. I intervjuet sa han at det som gikk gjennom hodet hans da var spørsmålet om det var snakk om flere gjerningsmenn. De nye

opplysningene kunne tilsi dette, ved at det var to personer som med stor kraft forsøkte å ta seg inn på andre adresser.

Bravo mente at OPS med fordel kunne ha «trykket på PLIVO-knappen», slik at brannvesenet også hadde blitt kalt ut tidlig og nødetatene kunne samhandlet i henhold til prosedyren. Da ville man ha kommunikasjonslinjen og kommandolinjen på stedet. Man kunne da si; «ok, dette skjer, dette gjør vi». Når ambulanspersonellet på et eller annet tidspunkt ville blitt opptatt med pasienten, så ville utrykningslederen fra brann kunne vært innsatsleders forlengede ledelsesarm ute på stedet. Dette har ifølge Bravo også vært et større fokus under de årlige PLIVO-treningene, hvor øvelsene i større grad fokuserer på at brann kommer først til stedet.

Bravo påpekte mulighetene det ville gitt dersom brannvesenet var tilgjengelig og kunne blitt brukt til observasjon, samt trygging av helsepersonellet og publikum. Bravo sa også på at dersom prosedyren hadde blitt aktivert, så kunne brannvesenet ha isolert gjerningsmannen og i ytterste konsekvens nedkjempet han på et tidligere tidspunkt.

Bravo sa at politiet i Norge stort sett er sentralisert og at man opplever at brannvesenet er kjappere på stedet når det skjer lokale hendelser. Det vil dermed ved slike pågående dynamiske situasjoner, være en fordel å spille på den ressursen brann utgjør, om så bare som en observasjonspost. Bravo påpekte her at dersom man har en gjerningsmann med kniv i drift en halv time, vil det kunne være en katastrofe for politiet, noe som gjør seg spesielt gjeldende ute i distriktet.

Videre sa Bravo at en suksessfaktor ved hendelser hvor alle nødetatene blir kalt ut, er at alle har en felles situasjonsforståelse. Er man i tvil, kan det kommuniseres gjennom BAPS. Bravo mente at rammene for å lykkes blir bedre, ved at man får øyne på målet. Da ville han som innsatsleder følt seg mye tryggere og kunne lagt en mye bedre plan.

Bravo trakk også fram aspektet med bruk av brannvesenet når han snakket om evaluering og debrief etter hendelsen. Da hadde brannvesenet selv ytret et ønske om å bli involvert tidligere, i tillegg til at de etterlyste bedre informasjon og kommunikasjon. Dette da med bakgrunn i at de kun ble rekvirert for bærehjelp og fikk minimalt med informasjon om situasjonen på forhånd.

Dette ble tatt opp i en intern evaluering i ettertid, hvor det overnevnte ble diskutert mellom Bravo og operasjonsleder. Bravo argumenterte i dette møtet at å definere hendelsen som

PLIVO, ville gitt en bedre, tryggere og mer effektiv oppdragsløsning, men det var ikke operasjonsleder enig i. Bravo opplevde at OPS satt med en annen opplevelse av hendelsen og dermed gjorde andre vurderinger enn det Bravo gjorde.

CHARLIE

Respondent Charlie sa at i den innledende meldingen i oppdraget, var det snakk om knivstikking av en person. Etter hvert begynte det å komme inn flere meldinger og det var snakk om flere skadde. Charlie mente det ganske tidlig i oppdraget ble etterspurt av ambulansen om dette var en PLIVO hendelse. Ikke lenge etter dette ble det lest ut som PLIVO av operasjonssentralen.

Ifølge Charlie var det litt forvirring innledningsvis når det gjaldt antall skadde og opplysningene spriket etter hvem som meldte fra om forholdet. I en evaluering i ettertid kom det frem at hadde operasjonssentralen forholdt seg til den første melderer, så hadde de nok hatt en bedre forståelse av situasjonen tidlig.

Charlie opplyste at han hadde hatt flere runder med årlig opplæring i PLIVO-prosedyren, så derfor kjente han denne godt. De siste årene før denne hendelsen hadde noen av disse blitt avlyst på grunn av Korona-pandemien. Charlie husket ikke når han sist hadde trening på PLIVO i forkant av hendelsen, men han mente at PLIVO-prosedyren isolert sett er bra. Han sa at det er enkle prinsipper som alle kan forholde seg til, hvor man kan sette sammen folk fra forskjellige steder og folk har den samme forståelsen og kan samhandle.

Charlie sa; «man er akkurat så god som treningen du har, så da må man jobbe etter det man har». Han mente at det helt klart er en styrke at man har en prosedyre som er enkel og som fungerer på tvers av etater og enkeltpersoner.

4.4.3 Kommunikasjon

ALFA

Alfa sa i sitt intervju at det ved denne hendelsen kun var en operatør på jobb på operasjonssentralen. Hun skulle håndtere alle henvendelser, i tillegg til å styre ressursene i distriktet. Det var også hun som måtte ha dialogen med de andre nødetatene, så Alfa skjønnte at hun ikke hadde kapasitet til å snakke så mye med dem i den situasjonen. All kommunikasjon med operasjonssentralen gikk via mobiltelefon, da det på tidspunktet for hendelsen ikke fantes sambandsdekning i området der Alfa jobbet.

Når situasjonen endret seg til at det var snakk om drap, hadde Alfa en siste telefonsamtale med operasjonssentralen før de kjørte inn i ett område uten dekning i det hele tatt, verken på telefon eller samband. De kjørte i blinde og fikk ingen oppdateringer rundt situasjonen. Den eneste Alfa hadde å kommunisere med var makker. Alfa kommuniserte i bilen på tur til stedet ved å prate høyt om hvordan han tenkte de kunne løse oppdraget. Han fikk lite eller ingen respons fra makkeren.

De hadde heller ikke mulighet til å kommunisere med operasjonssentralen eller andre enheter mens de var på stedet. De måtte kjøre ett stykke unna åstedet for å få dekning. Den første tilbakemeldingen de fikk gitt til operasjonssentralen var etter at det var kommet flere ressurser til stedet. En enhet ble da sendt til dekningsområdet for å gi en tilbakemelding.

Alfa sa at i dag ville situasjonen vært helt annerledes. Bare det at man har nødnett gjør at man har mye bedre muligheter for kommunikasjon. Man har da kommunikasjon med alle involverte etater og ikke minst en mye mer stabil kommunikasjon, hvor man ikke mister dekning.

Alfa trakk også her frem PLIVO-oppdraget han hadde hatt i nyere tid, etter at PLIVO-prosedyren og nødnettet var innført. Det viste seg å være en falsk melding, men den ble håndtert som PLIVO helt til patruljene var i søk etter gjerningsperson. Han beskrev de to hendelsene som natt og dag, og sa at under den siste PLIVO-hendelsen så ble det sendt innsatsleder fra Bergen som styrte alle ressursene via samband. Det ble også sendt helikopter og alle enhetene samhandlet med hverandre på tur mot stedet.

BRAVO

I forhold til kommunikasjon og fjernledelse som innsatsleder, fortalte Bravo at de etter å ha rykket ut fra stasjonen tok kontakt med ambulansen og nødsentralene i BAPS. Her påpekte Bravo at han visste at det i dette oppdraget kom til å bli en utfordring med kommunikasjonslinjene, siden 1/3-del av kjøreruten er uten telefon- og sambandsdekning. Bravo sa at man mister kontakten midt under utrykningen og under denne hendelsen skjedde det faktisk en del ting som Bravo og makker ikke fikk vite om før de kom til siste del hvor de hadde dekning igjen. Her påpekte Bravo at dette gav dem kortere tid til mental forberedelse ut fra nye opplysninger de fikk, i og med at det da var kort tid igjen til de var framme på stedet.

I denne sammenhengen trakk Bravo fram viktigheten av PLIVO-prosedyren og den årlige samtreeningen som gjennomføres mellom nødetatene. Ved bruk av BAPS får etatene likt

situasjonsbilde, og de felles kommunikasjonskanalene er et «godt møtested». Bravo påpekte også at han som innsatsleder ikke har noen beordringsmyndighet overfor helse eller brann, men i og med at han visste at ambulansen ville være først uansett, så valgte han å bruke det til en fordel.

Bravo sa at han opplever at kommunikasjonen mellom nødetatene er bedre, hvor de forstår hverandres roller og har muligheten til å spille hverandre god. Dette erfarte også Bravo på det aktuelle oppdraget, hvor han fikk kontakt med ambulanspersonellet og fikk forståelsen av at de hadde god kjennskap til de involverte og at de vurderte det som for farlig til å kjøre fram til stedet.

Før de mistet telefon- og sambandsdekning kommuniserte Bravo med ambulanspersonellet i BAPS, hvor de diskuterte om de kunne ta seg frem mot stedet i bil for å observere, slik at de hadde mer informasjon om situasjonen og kunne gjøre bedre vurderinger. Dette gjorde ambulanspersonellet og det var noe Bravo trakk fram som en suksessfaktor i det aktuelle oppdraget.

Bravo påpekte at dette ble oppnådd gjennom dialog og det kom ingen ordre eller føringer fra han om at ambulanspersonellet fikk eller ikke fikk lov til å handle, da det i utgangspunktet var et initiativ fra dem selv. Til slutt fikk de direkte observasjon mot den skadde og fikk kommet i gang med behandling av han når situasjonen ble vurdert som trygg nok. Bravo sa at kommunikasjonen og meldingene han fikk fra ambulanspersonellet var til stor støtte for hans beslutningstaking. Det gjorde at situasjonen var mer avklart og når de fikk kontroll på den skadde, så frigjorde det kapasitet for Bravo.

Bravo fremhevet også savnet av kommunikasjon med brannvesenet og nevnte viktigheten av å få den gode kommunikasjonen, med felles uttrykk, muligheten til å konsultere hverandre og det å spille hverandre god. I denne hendelsen ville Bravo kunne kommunisert med dem via BAPS for å avklare hvilke muligheter de hadde hatt til å håndtere situasjonen, hvor han ville kommunisert direkte og fått beskjed når de kjørte frem, hva de så, samt fått situasjonsrapporteringer fortløpende.

CHARLIE

For respondent Charlie sin del var nødnett under hendelsen tatt i bruk og etatene var vant til å kommunisere dagligdags. Charlie mente at det var ambulansen som var nærmest åstedet til hans hendelse, som etterspurte i BAPS om hendelsen var å anse som PLIVO.

Charlie var alene på bilen da han fikk PLIVO-oppgaven, så han måtte da håndtere samband og kommunisere samtidig som han måtte følge med trafikken og kjøre utrykning mot stedet. Han sa at det hadde vært veldig behagelig med en makker slik at han kunne konsentrere seg om å holde oversikten i oppgaven.

Charlie fungerte som tidligere nevnt som beslutningsstøtte på vei mot stedet, og han kommuniserte ut overordna føringer og prioriteringer til de andre etatene. Han hadde også kommunikasjon med operasjonssentralen og alle de interne ressursene som ble sendt til stedet. Charlie kommuniserte for at enhetene på vei til stedet skulle ha den samme situasjonsforståelsen., men han sa at han ikke brukte «mye plass» på «nettet» på vei mot stedet. Dette fordi det var mange på stedet som hadde behov for å bruke samband. I tillegg ønsket han ikke å detaljstyre ressursene på stedet, da han kjente mannskapene og hadde tiltro til at de gjorde riktige vurderinger. Han var tilgjengelig for spørsmål dersom noen hadde det.

Det var ifølge Charlie ikke noen nevneverdige utfordringer med kommunikasjonskanalene. Sambandsbruken fungerte greit og som nevnt utpekte Charlie en leder på stedet. Han ble spurt om hvordan samhandlingen og kommunikasjonen mellom dem pleier å være og til det sa Charlie at han gjerne kjenner godt til de han utpeker. Det vil si at de ikke trenger å si så mye til hverandre for at det skal fungere. Charlie monitorerer da det som skjer på stedet og hører at alt går i orden.

4.5 Oppsummering av kapitlet

I dette kapitlet har vi presentert respondentene og deres egen opplevelse av hendelsene de var med på. Videre har vi trukket ut essensen i intervjuene, og presentert dette under temaene; *beslutningstaking*, *situasjonsforståelse* og *kommunikasjon*. Innholdet i temaene, hvor sitatene er skrevet inn i sammenhengende tekst, vil danne grunnlaget for drøftingen i neste kapittel, hvor det vil bli diskutert sammen med det som ble presentert i teorikapitlet.

5. DRØFTING AV FUNN OPP MOT TEORI

I dette kapitlet vil vi analysere og drøfte de funnene vi har presentert i forrige kapittel, opp mot teorien vi presenterte tidligere. Her vil vi som tidligere nevnt vektlegge de tre hovedtemaene for vår avhandling; *beslutningstaking*, *situasjonsforståelse* og *kommunikasjon*. Alle disse kategoriene går inn i hverandre og henger sammen, hvor kommunikasjon og situasjonsforståelse er faktorer som gjerne påvirker beslutningstakingen. Derfor vil overgangene mellom temaene være noe uklare i enkelte tilfeller. Likevel mener vi at gjennom

å splitte dem opp, så får vi tydeligere frem de sentrale momentene fra intervjuene og drøftet dem grundigere.

De tre respondentene vi har intervjuet har alle forskjellig forutsetning for beslutningstaking. Respondent Bravo og Charlie hadde relativt lang erfaring som taktiske ledere når de håndterte oppdragene vi har intervjuet dem om, mens Alfa hadde kun hadde vært kort tid i politiet. Denne forskjellen i erfaring kan kanskje ha spilt en sentral rolle i ledelsen og løsningen av oppdraget, sammen med det faktum at hendelsen Alfa var med på skjedde før Nødnett og PLIVO-prosedyren var innført. Alle disse tingene vil vi diskutere videre senere i dette kapitlet.

5.1 Beslutningstaking

Alle respondentene tok beslutninger i oppdragene de var involvert i. Dette var beslutninger for seg selv, makker og egne ressurser, eller beslutninger sammen med OPS. Som nevnt tidligere hadde alle tre respondentene våre ulike forutsetninger for beslutningstaking. To av dem hadde lang erfaring i form av år i etaten, erfaring som innsatsledere, erfaring fra utrykningsenheten og annen erfaring fra politiet. I tillegg fikk Bravo og Charlie oppdragene etter at PLIVO-prosedyren var utrullet, noe som vil si at de hadde trening i å løse denne type oppdrag. Vi kan dermed legge til grunn at de hadde mye mer erfaring og trening enn Alfa, som hadde jobbet 4,5 måned i politiet da han ble sendt på oppdraget. Dersom vi ser på figur 4 kan vi se at erfaring og trening er faktorer som påvirker prosessen med beslutningstaking.

Dersom vi ser på teoriene som omhandler beslutningstaking i operativ kontekst kan vi se at det er fire ulike strategier for beslutningstaking alt etter tid man har til rådighet og risiko involvert (Henriksen, Brenden, Hoel, Kruke, & Myhrer, 2022). Både Bravo og Charlie tenkte innledningsvis at det kunne være snakk om PLIVO-hendelser. Det vil si at de har en erfaringsbank der de koblet meldingen til prosedyren. En PLIVO-melding er kritisk og man har da dårlig tid og det er en høy risiko involvert. Utfra teori kan vi da kanskje si at Bravo og Charlie kan ha benyttet seg av intuitiv beslutningstaking i innledningsfasen da de tenkte at det kunne være PLIVO og brukte sine tidligere erfaringer i innledningsfasen for å beslutte handlingsmønster.

Alfa på den andre siden fikk innledningsvis en melding om en trafikkulykke som tilsynelatende var uten personskade. I intervjuet forklarte han at det ikke var uvanlig med trafikkulykker der han jobbet og han anså det "en dagligdags hendelse". Han gjorde noen beslutninger utfra meldingen han fikk. De valgte for eksempel å ikke pakke med våpen siden

det kun var snakk om en trafikkulykke. Man kan kanskje si at dette var en intuitiv beslutning basert på den informasjonen som forelå på det tidspunktet. Alfa hadde erfaring med trafikkulykker og det var ingenting i hans erfaringsbank som tilsa at det skulle bli behov for våpen på oppdraget.

Steigenberger et. Al. (2017) skriver om forskjellen på modne og umodne intuitive beslutninger. Deres teori bygger på at det er forskjell på om de intuitive beslutningene som tas gjøres av en med erfaring eller ikke. Alfa følte kanskje at han hadde mye erfaring med trafikkulykker, men tjenestetiden hans på tidspunktet tilsa at han hadde lite operativ erfaring generelt. Han sa i sitt intervju at han har siden hendelsen, mulig på grunn av den, lært at et oppdrag kan snu og at man burde være klar for alt når man starter en vakt. Derfor pakker han nå alltid bilen opp på starten av vekten og sørger for å ha med alt nødvendig utstyr. Man kan derfor si på grunn av hans erfaring nå, ville han gjort ting annerledes dersom han hadde opplevd det samme på nytt.

Da meldingen til Alfa endret seg fra trafikkulykke til mulig drap, stod Alfa plutselig i en ukjent situasjon. Han hadde ikke noe å basere sine beslutninger på, da han ikke hadde hatt lignende oppdrag tidligere og det var heller ikke en PLIVO-prosedyre som fortalte noe om hvordan slike hendelser skulle håndteres. Man kan da kanskje si at han gikk over til kreativ beslutningstaking, som gjenkjennes av at beslutningstaker står i ukjente og nye situasjoner. I intervjuet sa Alfa at han begynte å snakke høyt i bilen om mulige måter å løse oppdraget på, hvilke hjelpemidler de hadde tilgjengelig og lignende. Dette er med på å vise at han forsøkte å finne på en løsning underveis. Denne formen for beslutningstaking gjenkjennes av god tid og liten risiko (Henriksen, Brenden, Hoel, Kruke, & Myhrer, 2022). Man kan legge til grunn, som over, at man i en PLIVO-hendelse har dårlig tid og at det er høy risiko, men som i de to andre oppdragene skjedde beslutningstakingen i bilen underveis til oppdraget og man kan kanskje si at Alfa på grunn av dette hadde bedre tid og lavere risiko, noe som førte til at han hadde tid til å vurdere.

Alfa trakk også fram dette i intervjuet at avstanden fram til stedet gjorde at han fikk bedre tid til å vurdere situasjonen. Alfa sa at "lang utrykningsvei kan være en liten suksessfaktor når det gjelder å legge en god nok plan underveis, slik at man er mentalt forberedt på å møte det som måtte dukke opp." Igjen kan man si at dette kan ha med erfaring å gjøre. Alfa opplevde at tiden han fikk til rådighet på vei til stedet gjorde at han kunne legge en bedre plan. Vi kan si at han hadde lite utviklede skjema i forhold til situasjonen han stod overfor, så at han hadde god tid gjorde kanskje at han kunne benytte andre beslutningsstrategier enn intuitiv. Med tanke på

Alfas begrensede erfaring på det tidspunktet kan vi kanskje si at det for hans del var større sjanse for å ta gode beslutninger uten risiko og tidspress.

Alfa besluttet også innledningsvis når de fikk meldingen hvilken vei de skulle kjøre. Dette viste seg etter hvert å være feil vei som igjen førte til at de fikk lengre utrykningsvei til hendelsen. Denne beslutningen tok han ut fra den informasjonen som forelå på tidspunktet hvor de fikk meldingen. Han påpekte at det ikke hadde noen utfall på løsningen av oppdraget eller resultatet av hendelsen, men det hadde irritert han i ettertid og har igjen ført til at han i dag forsikrer seg om hvor oppdragene finner sted og hva som er beste vei for å komme seg dit før han kjører. Dette kan også være med på å vise at erfaring spiller inn på beslutningstaking. Når man har tid og det er liten risiko, bør man innhente nok informasjon til å ta gode beslutninger.

Alfa hadde i ettertid av hendelsen dialog med psykolog og identifisert kroppens stressreaksjoner når han fikk meldingen om mulig drap. Han sa i intervjuet at han kjente adrenalinet og at pusten og pulsen økte, noe den gjør den dag i dag dersom han snakker om hendelsen. Han sier at dette kjente han da han snakket med OPS på telefonen. Stress kan påvirke beslutningene man tar ved at man kan få tunnelsyn og dårligere arbeidskapasitet (Henriksen, Brenden, Hoel, Kruke, & Myhrer, 2022), og dette kan kanskje ha gjort seg gjeldende i Alfa sitt tilfelle.

Alfa sa at han i bilen på tur til stedet bestemte seg for at de skulle inn på bussen og få kontroll på gjerningspersonen. Som vi har vært inne på tidligere er PLIVO pågående og man skal da i henhold til prosedyren nedkjempe gjerningspersonen så raskt som mulig. I våre tilfeller er alle tre respondentene langt unna situasjonen. Vi har derfor lagt til grunn at de på vei til stedet fikk tid til å tenke gjennom hvordan de skulle gripe an situasjonen.

Bravo sa i sitt intervju at meldingen ikke ble lest ut som PLIVO selv om han tenkte at det kunne være det. Han valgte på bakgrunn av dette å beslutte at patruljen skulle bytte fra vanlig personbil til cellebil, da fokuset først og fremst var på livreddende førstehjelp overfor den skadde. Han kjente til vedkommende fra før og visste at han var stor og tung i kroppen. Dersom de hadde behov for å evakuere den skadde raskt, ville det være en klar fordel å kunne gjøre dette med en cellebil. Vi kan si at Bravo her benyttet sin erfaring både med de involverte personene, fra lignende hendelser og at han hadde oversikt over tilgjengelig utstyr.

Beslutningen til Bravo kom med en gang og kan kanskje ansees som en intuitiv beslutning. Ved å ta denne beslutningen med bakgrunn i sin erfaring, bedret han muligheten til å kunne

redde livet til den skadde dersom situasjonen skulle bli slik at patruljen måtte evakuere selv. Det fremstår som at Bravo klarte å ha flere tanker i hodet samtidig, da han allerede i fasen før de rykket ut besluttet å prioritere livreddende førstehjelp og dernest kontroll på gjerningspersonen. Samtidig med dette besluttet han at det vil være bedre med cellebil. Det indikerer at Bravo hadde god kapasitet til å ta beslutninger, med dårlig tid som en faktor.

Videre tenkte Bravo i det de kjørte ut av garasjen at de måtte ha bistand fra flere politiresurser. Her klarte Bravo å tenke noen steg fremover i tid. Han vurderte at de ville potensielt både måtte ta hånd om en skadd person og samtidig få kontroll på en gjerningsperson i drift, noe som var vanskelig for en patrulje å gjøre alene. Det at Bravo var så tidlig «på ballen» med tanke på påfyll av ressurser og at han kommuniserte dette til OPS kan igjen tillegges intuitiv beslutningstaking. Han kjente til de lokale forholdene og at det ville ta tid for å få flere ressurser til stedet.

Bravo var inne på i intervjuet at det var ca. 50 minutter kjørevei fra stasjonen til åstedet. Det var på tidspunktet glatte veier og dårlige kjøreforhold. Bravo trakk fram at det positive med lang utrykningsvei var at de kunne spille hverandre gode internt. Bravo forberedte makkeren sin underveis på hva som ventet dem. Det han i praksis gjorde var å legge en plan for oppdraget, altså beslutte hvordan de skulle løse det. Hadde de måttet kjøre rett i aksjon hadde kanskje planen blitt annerledes, men siden de hadde lang utrykningsvei kan vi kanskje si at planen som Bravo la, var basert på en mer analytisk eller regelstyrt beslutning.

Bravo poengterte at de hadde god tid til å legge en detaljert plan for oppdragsløsningen og der kan vi si at han hadde bedre tid og selv ikke var utsatt for noen særlig risiko i bilen på tur til stedet. Han kunne da gjøre nødvendige vurderinger og vurdere alternative handlingsmønstre, noe som er i tråd med teorien vi tidligere har drøftet innenfor beslutningstaking (Henriksen, Brenden, Hoel, Kruke, & Myhrer, 2022). Bravo la til at det var kynisk å se på lang utrykningsvei som en fordel, i og med at det samtidig ville ta lengre tid for dem å komme seg til stedet.

Bravo trakk selv frem i intervjuet at makkeren hans var ung og uerfaren. Han var i motsetning til Bravo ikke kjent med verken distriktet, de involverte personene eller like type oppdrag. Han hadde aldri vært på et væpnet oppdrag tidligere, og vi legger derfor til grunn at han ikke hadde like velutviklede skjema som Bravo. Bravo brukte en del tid og kapasitet på å forberede makkeren sin på hva som ventet dem. Dette var også mulig på grunn av den lange utrykningsveien.

OPS definerte ikke oppdraget som PLIVO, selv om Bravo mente at dette kunne vært lest ut og håndtert som en PLIVO-hendelse. Som vi ser i teorien er det operasjonsleder som beslutter om ett oppdrag er å anse som PLIVO eller ikke. Det kan tenkes at operasjonsleders manglende erfaring på å lese ut og håndtere PLIVO-hendelser, kan ha påvirket dette sett i lys av undersøkelsene gjort av Oslo-politiet (Renå, 2022). Beslutningen om å ikke definere oppdraget som PLIVO fikk ifølge Bravo flere konsekvenser for hans beslutningstaking. Han hadde som nevnt fokus på den skadde foran gjerningspersonen. Det fikk ikke konsekvenser i dette tilfellet, men dersom gjerningspersonen hadde gått til angrep på andre personer mens patruljen drev pasientbehandling, hadde det potensielt kunnet blitt fatale konsekvenser. Dette var en direkte følge av at det i Bravo sitt oppdrag ikke ble definert som PLIVO. I PLIVO sier prosedyren at gjerningspersonen skal stanses så fort det lar seg gjøre og at dette er prioritet nummer en.

Ifølge Bravo ble heller ikke brannvesenet kalt ut til stedet. Dette hadde også innvirkning på oppdraget og beslutningstakingen. Dersom det hadde blitt definert PLIVO ville også brann blitt utkalt i initialfasen. Da hadde Bravo fått flere øyner på stedet tidligere og kunne ha fått bedre beslutningsstøtte basert på situasjonen på stedet. Brannvesenet kunne også grepet inn overfor gjerningspersonen og fått tidligere kontroll på ham. Dette fikk ikke konsekvenser i situasjonen, men som nevnt over ville man kanskje tidligere kunnet avverget et verre utfall ved hjelp av lokalt brannvesen, dersom gjerningspersonen ikke hadde stanset sin handling.

Bravo sa i intervjuet at den lange utrykningsveien frustrerte ham ved at de var så langt unna situasjonen. Han slo seg til ro med at han ikke fikk gjort noe med tiden det tok frem til stedet og valgte heller å fokusere på det å legge en god plan, spille makkeren god, samt å gjøre prioriteringer opp mot situasjonen. Dersom vi kobler dette opp mot teorien om beslutningsstrategier, ser vi at Bravo kunne utføre en del av beslutningene uten at han var i tidsnød eller var utsatt for risiko. Han kunne benytte sine tillærte egenskaper og erfaringer fra lignende situasjoner, for å beslutte hva som måtte og skulle gjøres i situasjonen.

Bravo sa videre at de på ett tidspunkt i utrykningen mistet kommunikasjonen med OPS på grunn av bortfall av dekning på telefon og samband. Vi kommer nærmere tilbake til dette under drøfting av kommunikasjon, men vi kan og drøfte hvilke konsekvenser dette fikk for beslutningstakingen.

Mens de var ute av dekning endret situasjonen seg på stedet. Gjerningspersonen hadde banet seg adgang til ett nabohus og tatt seg inn til de som bodde der. De våknet av at han sto blodig

og med en kniv i hånden på soverommet. Det endret i bunn og grunn ikke beslutningene til Bravo, men det kunne påvirket disse. Dersom gjerningspersonen hadde utøvd vold mot personene han hadde tatt seg inn til uten at Bravo hadde fått melding om dette, ville han ikke kunnet tatt beslutninger basert på «nå-situasjonen». Hadde dette endret seg og blitt lest ut som PLIVO, ville det vært naturlig at fokuset hadde gått over fra den skadde til gjerningspersonen, som vi har vært inne på tidligere. Det er viktig, som teorien sier, at beslutningstakeren har oppdatert informasjon om situasjonen. Vi kan tenke oss til at dersom Bravo hadde vært nærmere eller på stedet, ville han kanskje kunne oppfattet denne situasjonsutviklingen tidligere og kunnet avverget voldshandlingene raskere.

Bravo sa at de endret fokus fra den skadde til gjerningspersonen når de fikk beskjed om at helsevesenet hadde kontroll på den skadde og at han var under behandling. Bravo besluttet da at patruljens fokus skulle være å få kontroll på gjerningspersonen. Bravo hadde lagt en konkret plan underveis, med ulike handlingsalternativer. De fikk kontroll på gjerningspersonen uten dramatikk.

Bravo påpekte at kompetanse, evner og ferdigheter i forhold til slike typer oppdrag har mye å si. Han mente at "ferske" mannskaper nok hadde opplevd situasjonen mer kaotisk. Dersom vi ser på figur 4 kan vi se at trening og erfaring er faktorer som påvirker beslutningstaking. Dermed underbygger dette Bravo sine uttalelser og når vi også vet at intuitiv beslutningstaking fungerer bedre når det gjøres av erfarent personell, er det ikke unaturlig å tenke at Bravo kan ha rett i sine antakelser.

Videre anså Bravo at det hadde vært en fordel om de hadde hatt flere patruljer som rykket ut samtidig. Han fikk mannskaper fra UEH som kom etter hvert og de fikk et definert oppdrag av Bravo når de var på tur mot stedet. De skulle søke gjennom huset til gjerningspersonen etter flere skadde. Dette er mannskaper som har bra kompetanse på skarpe oppdrag og førstehjelp, og det frigjorde kapasitet hos Bravo at han hadde mannskaper som han ikke trengte å detaljstyre. Det vil si at han hadde bedre kapasitet til å se fremover og planlegge videre.

Fysiologisk sett merket ikke Bravo noen stressreaksjoner i den aktuelle hendelsen. Han er godt kjent med at han i visse tilfeller får reaksjoner som raskere pust og puls, noe han håndterer ofte ved å si til seg selv at han må puste rolig og roe ned. Dette viser også at Bravo er en tjenesteperson med mye relevant erfaring. Ikke bare er han kjent med å ta beslutninger under press, men også hvordan han fungerer som person og hvordan han kan håndtere dette

for å stå bedre i en situasjon. Han sa selv at dersom han hadde vært fersk i etaten ville nok stresset påvirket hans evner til å ta beslutninger. Han brukte eksempelet med utrykningsturen til stedet. Her kunne han tenke seg til at dersom han hadde vært ny, ville han ha kjørt det bilen var god for og slik sett utsatt seg for mer risiko enn nødvendig. I stedet ba han makkeren ta det med ro fordi de skulle komme frem og gjøre en jobb.

Bravo viser gjennom sitt intervju at han hele tiden foretok en dynamisk risikovurdering ut fra informasjonen han fikk og at han baserte sine beslutninger på denne. Vi legger også til grunn at han brukte en variasjon av ulike beslutningsstrategier underveis i oppdraget, ut fra hvor god tid han hadde til beslutningstaking. Noen beslutninger ble tatt basert på erfaring og egentlig magesfølelse og vi kan kanskje si at disse nok var intuitive beslutninger. Andre beslutninger, som for eksempel planen han la for pågripelsen av gjerningspersonen var mer analytisk og der benyttet han kanskje beslutningsstrategier hvor han kunne bruke lengre tid.

Charlie på sin side identifiserte også oppdraget tidlig som en mulig PLIVO-hendelse, før at det ble lest ut som PLIVO av OPS. Han hadde, som Bravo, trening og erfaring i å tidlig identifisere alvorligheten i ett oppdrag som dette.

Ut fra funn i intervjuet legger vi til grunn at Charlie skaffet seg tid og rom til å ta gode beslutninger, ved at han tok en mer tilbaketrukket rolle siden han var langt unna hendelsen. Han delegerte en lederrolle til en av dem som var på stedet og sa at han på vei til stedet la noen overordnede føringer og prioriteringer, men at han ellers fungerte som en lederstøtte for egne og eksterne mannskaper. Samtidig hadde han dialog med OPS.

Charlie påpekte i intervjuet at dersom man er nærmere hendelsen kan man fortere bli sugd inn i enkeltmannsoppgaver og slite med å trekke seg ut slik at man kan se det store bildet. Om vi ser på Bravo ville dette kanskje fått enda større konsekvenser i og med at han var på den eneste patruljen og ikke hadde samme muligheten til å trekke seg ut av situasjonen på stedet for å fungere som innsatsleder. Vi kan derfor kanskje si at avstand og lang utrykningsvei til hendelsen, spesielt i distriktet, gir innsatsleder bedre forutsetninger for å fungere som innsatsleder, i og med at han ikke blir direkte sugd inn i situasjonen.

Samtidig sa Charlie at han foretrekker å være på stedet og han mente at man tar bedre beslutninger da enn ved fjernledelse. Dette fordi det ifølge han er lettere å se de gode løsningene. Dette sier oss noe om erfaringen som Charlie innehar i sitt fagfelt. Han har erfaring med å fungere som innsatsleder på større hendelser og han har kurs i innsatsledelse fra Oslo, samt jobbet i ett større distrikt i fem år som innsatsleder.

Det var tydelig for oss i intervjuet at Charlie hadde litt utfordringer med å beskrive og forklare hvorfor han tok de beslutningene han gjorde som innsatsleder, men det fremstår som gode beslutninger sett i ettertid. I teorien snakker man om intuitive beslutninger og at disse ofte kan være vanskelige for beslutningstaker å forklare i ettertid. De kan være basert på "magefølelse", som igjen er basert på de erfaringer og trening beslutningstaker innehar. De er så innøvde eller automatiserte at beslutningstakeren vanskelig kan forklare at beslutninger han har tatt er intuitive.

Charlie opplevde ifølge seg selv lite stress i situasjonen. Det kan være mange grunner til det. Type person, erfaring og at han hadde erfarne folk sammen med seg på jobb, kan være faktorer som påvirket dette for Charlie. Han sa likevel at han har kjent på stressede situasjoner og vet hvordan kroppen reagerer. Det at Charlie opplever liten grad av stress, kan kanskje ha vært med på å gjøre at han tok gode beslutninger i situasjonen. Stress kan i noen tilfeller føre til tunnelsyn og dårligere kapasitet, og dersom man er bevisst på dette eller ikke opplever nevneverdig stress kan det føre til at gode beslutninger tas (Henriksen, Brenden, Hoel, Kruke, & Myhrer, 2022).

Når vi snakker om kapasitet nevnte Charlie i intervjuet at han kjørte alene i bilen. Han sa at selv om han tilpasset seg «de kortene han fikk utdelt» den dagen, ville det nok ha frigjort kapasitet for han om han hadde sluppet å kjøre utrykning og samtidig styre samband, samt holde kommunikasjon og dialog med interne og eksterne ressurser. Det faktum at Charlie har mye erfaring, trening/utdanning og at han sjelden lar seg stresse opp, kan være faktorer som gjør han er godt egnet som innsatsleder i slike situasjoner. At han klarer å holde hodet klart og ikke lar seg stresse tyder på at han er egnet til å være beslutningstaker, selv om han står i utfordrende situasjoner.

Charlie nevnte også at de mannskapene fra politiet som han hadde tilgjengelige i situasjonen, var folk han kjente godt og som han visste hadde god operativ kapasitet. Han skrøt også av det lokale brannvesenet, som viste at de var handlekraftige ved å ta hånd om gjerningspersonen til politiet kom. Dette frigjorde også kapasitet for Charlie og han følte ikke behovet for å detaljstyre siden han visste at mannskapene som kom til stedet før han, var drevne folk som visste hva de holdt på med. Han stolte på at de beslutningene som ble tatt på stedet av folk med oppdatert situasjonsforståelse var gode og vurderte at han heller kunne fungere som sparringspartner dersom noen lurte på noe.

Steigenberger et al. (2017) skriver om moden og umoden intuisjon. Charlie viser at han er en erfaren beslutningstaker ved at han skaffet seg tid og rom til å se helheten i situasjonen og slik sett kunne se fremover og heller koordinere det overordnede. Dette stemmer bra overens med det Crichton og Flin (2017) skriver om at taktisk ledelse handler om å utøve autoritet, samt styre og koordinere ressurser på en effektiv måte slik at beslutningstakeren kan legge en plan videre.

Charlie hadde også noen vanskeligheter med å huske hvilke beslutninger som ble tatt underveis til oppdraget, men han nevnte at han i samråd med OPS besluttet å omprioritere noen av mannskapene som var avsatt til en SIAN-aksjon, til å heller kjøre mot stedet. Det er i tråd med PLIVO-prosedyren som sier at alle tilgjengelige ressurser skal benyttes ved PLIVO-hendelser. Charlie besluttet også at dersom det skulle gjøres søk på adresser etter flere skadde, skulle dørene brytes opp kontra det å vente på nøkkel. Her kan vi legge til grunn at Charlie brukte sin erfaring direkte inn i beslutningstakingen. OPS begynte å snakke om at de måtte innhente nøkler for å slippe å gjøre unødige skader, men Charlie var klar på at dersom de skulle aktivt søke etter skadde, skulle de inn så fort som mulig. Da hadde de ikke tid til å vente på nøkler og han fikk gehør av OPS for denne beslutningen. Beslutningene vitner om at Charlie hadde kapasitet til å tenke fram i tid med tanke på ressurspåfyll og søk etter skadde, selv om de befant seg i initialfasen der første prioritet var å få kontroll på gjerningspersonen.

5.2 Situasjonsforståelse

Som vi ser ut fra figur 4 og 5 er situasjonsforståelse en svært viktig faktor som påvirker beslutningstakingen. Blant våre respondenter kan vi si at alle tre hadde helt ulike forutsetninger for situasjonsforståelse. PLIVO-prosedyren vil vi si er en prosedyre som hjelper de involverte mannskapene med situasjonsforståelsen, noe vi vil komme nærmere tilbake til. Alfa sitt oppdrag var før PLIVO-prosedyren ble innført, mens oppdraget til Bravo og Charlie var etter. Det kan argumenteres for at alle disse kunne vært definert som PLIVO, da alle tre hendelsene oppfyller vilkårene satt for definering av en PLIVO-hendelse, men ulike grunner gjorde at det kun var oppdraget til Charlie som ble det.

Situasjonsforståelse handler om å plukke opp de signalene i en situasjon og forstå hvilken betydning disse har og å forutse veien videre (Henriksen, Brenden, Hoel, Kruke, & Myhrer, 2022). I og med at det er OPS sitt ansvar å vurdere og definere PLIVO, var det for eksempel kanskje i Bravo sitt tilfelle slik at de vurderte situasjonen helt annerledes enn Bravo gjorde. Dermed hadde de kanskje ikke den samme situasjonsforståelsen, som igjen medførte at det

ikke ble vurdert og definert som PLIVO. Dog foreligger det ikke datagrunnlag for å kunne si noe om vurderingene til OPS, så deres rolle vil ikke bli drøftet ytterligere i denne sammenhengen.

Respondent Alfa sa i intervjuet at de innledningsvis fikk melding om en trafikkulykke uten personskade. Slik Alfa forsto situasjonen var det ikke alvorlig og han anså det som dagligdags oppdrag. Vi kan si at det var hans situasjonsforståelse i initialfasen. Ifølge Alfa hadde han gode erfaringer med å løse denne typen oppdrag og han gjorde beslutninger basert på denne situasjonsforståelsen, som viste seg å få konsekvenser senere. De valgte blant annet å ikke ta med våpen og hadde de hatt behov for våpen i situasjonen kunne dette fått konsekvenser som kunne gått ut over liv og helse. Henriksen et al. (2022) skriver at manglende situasjonsforståelse er den største årsaken til menneskelige feil.

Vi kan spørre oss hva som kunne vært gjort for å tidligere få informasjonen om hva som faktisk skjedde på Valdresekspressen. Det var bare en person på jobb på OPS som skulle håndtere all informasjon og sende den videre. Hadde det vært flere på jobb på OPS, kan det tenkes at det også ville vært mer tid og rom for ordentlige meldingsmottak. Dette kunne ha gjort at både OPS og patruljen til Alfa hadde fått en bedre situasjonsforståelse tidlig i oppdraget.

Meldingen endret seg underveis og patruljen fikk beskjed om at dette kunne være snakk om drap. De hadde da ca. en halvtime kjørevei frem til åstedet. Oppdraget var ifølge Alfa å kjøre frem og løse det, og Alfa opplevde ikke mye beslutningsstøtte fra OPS. Informasjonen de fikk var også svært mangelfull, men det er i intervjuet til Alfa uklart hva som var årsaken til dette. Ifølge Alfa fikk de ingen informasjon om hva som ville møte dem på stedet, om gjerningspersonen var i drift eller hvem og hvor mange som var skadd eller døde. De fikk dermed en svært dårlig og manglende forståelse av situasjonen. I tillegg hadde begge i patruljen lite erfaring i etaten og ingen erfaring med lignende oppdrag, noe som førte til at Alfa ikke hadde noen knagger å henge informasjonen han fikk på. Det var heller ingen prosedyre som PLIVO, som kunne hjelpe dem med situasjonsforståelsen.

Alfa sa at han senere har innsett at han opplevde flere stressmomenter når de mottok den nye situasjonsoppdatering, som sa at det dreide seg om drap. I teorien skriver vi om de to faktorene som påvirker hvordan vi oppfatter en situasjon. Dette er oppgave/system faktoren og den individuelle faktoren (Henriksen, Brenden, Hoel, Kruke, & Myhrer, 2022). Det at han opplevde stress i situasjonen var en helt naturlig reaksjon, men likevel noe som kan ha vært

med på å redusere hans kapasitet. Man kan tenke seg at stressfaktoren gjorde at Alfa ikke fikk med seg all informasjonen som OPS kom med, selv om han ikke sa noe spesifikt rundt dette i intervjuet. Det kan også tenkes at stresset gjorde at han ikke etterspurte denne informasjonen selv, da det er påvist at stress kan gi tunnelsyn.

Kommunikasjonen med OPS foregikk over telefon og telefon og samband er ifølge teorien vi har presentert mer uegnet enn direkte kommunikasjon med en person. Viktig informasjon kan bli utelatt, da spesielt med tanke på samband som er egnet for korte beskjeder, men dette kan også gjelde telefon. Dette er et eksempel på en annen oppgave/system faktor som kan ha påvirket hvordan Alfa oppfattet situasjonen.

Ett annet viktig poeng når det gjelder Alfes situasjonsforståelse i oppdraget er bortfall av all kommunikasjon de siste 30 minuttene før de ankom stedet. Som sagt oppfattet Alfa minimalt med detaljer om hva som møtte dem, og de følte at de kjørte i blinde. De hadde ingen muligheter etter dette for å få en oppdatert situasjonsforståelse. Når vi vet at situasjoner gjerne er dynamiske og endrer seg hele tiden, kan vi legge til grunn at Alfa hadde minimalt med situasjonsforståelse for hva som faktisk ble å møte dem på stedet. Det viste seg i ettertid at gjerningspersonen hadde forsøkt å kjøre videre med bussen, men at han ikke hatt fått den i gir. Hadde han klart dette hadde situasjonen på stedet endret seg helt, uten at de hadde fått beskjed om det. Det kunne ha medført at de hadde møtt bussen på tur til stedet uten at de hadde visst at det var den. De mistet dermed helt muligheten til å forutse videre utvikling i situasjonen.

Dersom man går videre med den individuelle faktoren når det gjelder situasjonsforståelse, er dette som beskrevet i teorien, individets evne til å tilegne seg informasjon. Det kan komme med trening, erfaring eller medfødte egenskaper. Som nevnt hadde Alfa begrenset med erfaring fra etaten. Han hadde ingen trening på slike oppdrag og det fantes heller ingen prosedyre som kunne brukes. Det fremkom ikke noe i intervjuet om hans medfødte evner til å oppnå god situasjonsforståelse, men han forklarte at han ofte var leder på oppdrag fordi det følte naturlig for ham. Samtidig dersom vi tar utgangspunkt i treningen og erfaringen Alfa hadde på det aktuelle tidspunktet, kan vi kanskje si at han hadde dårlige forutsetninger for å hente ut all relevant informasjon. Den manglende sambands- og telefondekningen virket nok også inn på det.

Når drapene på Valdresekspressen fant sted i 2013 var det ikke Nødnett der man kunne samhandle med andre etater. I deler av det aktuelle geografiske området var det heller ikke sambandsdekning slik at politiet kunne snakke internt med OPS og egne ressurser. De hadde

derfor ingen mulighet til å skaffe seg felles situasjonsforståelse med de andre etatene eller enhetene som var på vei mot stedet. Da de kom frem til stedet fant Alfa ut at brannvesenet hadde kommet til stedet og fått kontroll på gjerningspersonen. Han hadde ingen kommunikasjon med dem i løpet av utrykningen og visste heller ikke at de var utkalt. Alfa tenkte at han og makker var den eneste ressursen og at de kom til å være det lenge.

Når vi vet at grunnlaget for felles situasjonsforståelse er at man innhenter og bruker informasjon for å utvikle en felles forståelse av arbeidsoppgaver (Henriksen, Brenden, Hoel, Kruke, & Myhrer, 2022), kan man si at det i dette tilfellet ikke var eksisterende opp mot andre enheter på stedet. Frem til de mistet dekning var det mulig å få en felles situasjonsforståelse med OPS, men Alfa følte at denne også var manglende, blant annet på grunn av at OPS var dårlig bemannet og operatøren ikke hadde kapasitet.

Innledningsvis i oppdraget valgte Alfa en kjørevei mot stedet som i etterkant viste seg å være feil, noe som gjorde at utrykningstiden ble lengre. Dette er noe som har irritert Alfa i ettertid selv om det ikke fikk noen direkte konsekvenser for hendelsesforløpet i situasjonen. Alfa trakk frem i intervjuet at han i dag ville ha stilt mange flere spørsmål innledningsvis for å skaffe seg en bedre situasjonsforståelse både når det gjaldt hvor nøyaktig hendelsen hadde skjedd, hvilken kjørevei som ville vært best og etter hvert for å få flere detaljer om hendelsen.

Disse uttalelsene kan vi si er eksempel på at erfaring har noe å si for hvilken informasjon man aktivt er ute og henter for å bedre situasjonsforståelsen. Alfa trakk også frem ett oppdrag han ble sendt på i samme området, men som skjedde etter Nødnett og PLIVO-prosedyren ble innført. Her sa Alfa at oppdraget ble definert som PLIVO og det var tydelig for Alfa at alle kjente PLIVO-prosedyren, noe som medførte at det var enklere å skaffe seg felles situasjonsforståelse. Det at de også kunne kommunisere på tvers av enheter og etater via Nødnett var med på bedre situasjonsforståelsen for alle involverte.

Hendelsen som respondent Bravo snakket om i intervjuet var etter at PLIVO-prosedyren var innført i politiet og de andre nødetatene. PLIVO er en prosedyre som forteller noe om handlingsmønsteret til nødetatene ved pågående livstruende vold. I tillegg til å få opplæring i prosedyren skal alle trene på slike hendelser minst en gang i året. Det er heldigvis ikke ofte at skjer PLIVO-hendelser i Norge, men desto viktigere er det at det blir trent på. Det man trener på kjenner man igjen og vi kan derfor kanskje si at PLIVO-prosedyren har vært med på å bedre situasjonsforståelsen for politiet og de andre nødetatene når det kommer til slike typer oppdrag.

Bravo sa at den innledende første meldingen de fikk på oppdraget ikke var "krystallklar". Likevel tenkte han at siden det var AMK som hadde mottatt meldingen, så var de godt rustet til å vurdere gjerningspersonens sinnstilstand. I tillegg hadde Bravo kjennskap til gjerningspersonen og vurderte det tidlig at det kunne være et stort skadepotensial. Dette viser at Bravo innhentet relevant informasjon i meldingen som bidro til hvordan han oppfattet situasjonen. Han hentet allerede i den første meldingen ut hva som skjedde, satt sammen denne informasjonen slik at han forstod situasjonen og kunne forutse et skadepotensiale. Vi legger dermed til grunn at han da skaffet seg en god innledende situasjonsforståelse.

Bravo tenkte også tidlig at dette kan være PLIVO, selv om det ikke ble kommunisert til eller fra OPS. Grunnen til at Bravo tenkte PLIVO var at AMK fryktet at gjerningspersonen kunne utøve vold mot tilfeldige personer siden han var så psykotisk. Ut fra Bravos vurdering av situasjonen i ettertid, hadde det ikke vært feil å lese denne hendelsen ut som en PLIVO. I og med at ambulanse og brannvesen også kjenner til prosedyren, kunne kanskje utlesning av PLIVO-melding skapt en tidlig felles situasjonsforståelse for hva de stod ovenfor.

På vei til stedet fikk Bravo oppdatert informasjon om at to personer hadde tatt seg inn eller forsøkte å ta seg inn til naboer. Situasjonsforståelsen til Bravo endret seg på dette tidspunktet og han begynte å lure på om det var to gjerningspersoner. De var fortsatt bare en patrulje på tur til stedet. Bravo mente at OPS "kunne ha trykket på PLIVO-knappen". Dette slik at brannvesenet kunne ha rykket ut tidligere og at nødetatene kunne ha samhandlet etter prosedyren. Dette viser kanskje, som tidligere nevnt, at Bravo og OPS hadde forskjellig situasjonsforståelse. Bravo påpekte at brann kunne ha vært hans forlengede arm på stedet inntil patruljen ankom stedet. De kunne bidratt både med observasjon, men også pågripe gjerningspersonen om nødvendig og om det var forsvarlig. Hadde OPS hatt samme situasjonsforståelse som Bravo, ville han kanskje hatt brannvesenet tilgjengelig i hendelsen. Kanskje kunne også Bravo ha bidratt med sine kunnskaper og vurderinger for å få OPS til å tenke i de banene. Spesielt med tanke på at forskning har vist at det å vurdere om en hendelse er PLIVO kan være utfordrende (Renå, 2022).

Bravo sa også at å bruke brannvesenet som observasjonspost i en slik dynamisk situasjon vil være gull verdt for politiet om de er langt unna innledningsvis. Det vil være med på å kunne opprettholde en god situasjonsforståelse i en dynamisk situasjon. I distriktene, som Bravo jobber i, er det ikke uvanlig at lokale brannvesen kan være først på stedet. Bravo mente at rammene for å lykkes vil bli bedre med å ha øyner på målet. Dette er med på å skape en felles

situasjonsforståelse. Ifølge Bravo er felles situasjonsforståelse i en slik situasjon en suksessfaktor. Den felles situasjonsforståelsen skaper man via samhandling i BAPS.

Oppgave/system faktoren sier noe om at sambandsbruk er mindre egnet enn direkte kommunikasjon på grunn av at viktige poenger kan falle bort, da hovedregelen på samband er at man skal opptre kortfattet. I utrykningsfasen er det få andre alternativer for å oppnå den felles situasjonsforståelsen når enhetene er langt unna hverandre.

Brannvesenet ble etter hvert utkalt, men da som bærehjelp. De ytret ønske i en *debrief* i ettertid å bli kalt ut tidligere, samt mer informasjon om hva de ble utkalt på. De hadde fått minimalt med informasjon om dette på forhånd og de savnet derfor en felles situasjonsforståelse. Det framkommer ikke informasjon i intervjuet om bakgrunnen for manglende informasjon til brannvesenet, så dermed vil dette ikke bli drøftet ytterligere.

I evalueringen i ettertid argumenterte Bravo for at hendelsen burde ha blitt definert som PLIVO da den kunne ha blitt løst bedre, tryggere og mer effektivt. Operasjonsleder var ikke enig i dette. Vi legger derfor til grunn at de ikke hadde samme situasjonsforståelse av hendelsen. Det kan tenkes at siden dialogen gikk over korte meldinger på samband, at viktige momenter både fra og til OPS ble utelatt. Dette kan kanskje ha vært med på å føre til ulik situasjonsforståelse mellom Bravo og OPS.

Respondent Charlie hadde i likhet med Bravo en bred erfaring fra politiet. Hendelsen Charlie forklarte seg om skjedde i 2022 og var sånn sett også etter at PLIVO-prosedyren var innført og implementert. Oppdraget han ble intervjuet om er det eneste i vår empiri som faktisk ble lest ut som PLIVO.

I den innledende meldingen som Charlie mottok var det snakk om en knivstikking. Etter hvert begynte det å komme inn meldinger om flere skadde. Charlie tenkte da tidlig på at dette kunne være en PLIVO-hendelse. Det ble etterspurt av ambulansen etter kort tid og hendelsen ble da lest ut som en PLIVO på samband til alle nødetatene. Det at det såpass tidlig ble lest ut som PLIVO kan ha medført at alle de involverte fikk en felles situasjonsforståelse. I og med at nødetatene har opplæring og årlig trening på PLIVO, kan man legge til grunn at de fleste kjenner til prosedyren og vet sitt handlingsmønster ut fra dette.

Innledningsvis var det ifølge Charlie litt forvirringer rundt hvor mange skadde det var og opplysningene spriket da det var flere meldere. Konklusjonen i ettertid var at dersom OPS hadde forholdt seg til samme melder, ville de kanskje fått en bedre forståelse av situasjonen

tidlig. Det kan være utfordrende å innhente relevant informasjon når det er mange meldere på samme forholdet. Teorien sier at individer kan oppfatte samme situasjonen forskjellig ut fra deres egne individuelle attributter (Henriksen, Brenden, Hoel, Kruke, & Myhrer, 2022). Det kan ha vært det som skjedde i innledningsfasen, der den felles situasjonsforståelsen kan ha blitt påvirket av forskjellige individers oppfattelse av situasjonen.

Charlie trakk også fram i sitt intervju at PLIVO-prosedyren er enkel og fungerer på tvers av etater og enkeltpersoner. Den er satt sammen av prinsipper som alle kan forholde seg til, man kan sette sammen folk fra forskjellige steder, folk har den samme forståelsen og kan samhandle. Dette viser kanskje at PLIVO-prosedyren kan være med på å skape en felles situasjonsforståelse tidlig i ett alvorlig oppdrag. Det at man lærer og trener PLIVO sammen med andre er en styrke ifølge Charlie. "Man er akkurat så god som den treningen du har" sa Charlie i intervjuet. Dette støtter opp om teorien at trening og erfaring påvirker hvordan man oppfatter en situasjon.

5.3 Kommunikasjon

Kommunikasjon, eller mangel på sådan, har stått sentralt hos alle tre respondentene i deres håndtering av hendelsen de var med på. I tråd med definisjonen til Phelps, Singh og Larsen (2017), kommuniserte alle tre på et eller annet tidspunkt både internt i egen etat, eksternt ut mot andre etater og til dels også med publikum.

Kommunikasjonen fra meldingen om hendelsen ble mottatt, til de var fremme på stedet, legger vi til grunn at primært var av en verbal karakter, hvor de utøvde både enveis- og toveis-kommunikasjon på en indirekte måte via telefon og samband. Samtidig kan det ikke utelukkes at respondentene også har kommunisert via paraspråk, gjennom måten de kommuniserte verbalt på samband og telefon. Dette var ikke noe noen av respondentene kom inn på i sine intervju, men samtidig er det et interessant spørsmål, om måten de kommuniserte, gjennom for eksempel tonefall og stemmeleie, kan ha vært med på å påvirke kommunikasjonen. Dog vil dette kun bli drøftet i liten grad i denne avhandlingen, da det ikke foreligger datagrunnlag som kan legges til grunn for en slik drøfting.

Respondentene startet alle i sine intervjuer med å redegjøre for sin opplevelse av hendelsene. Likt for dem alle, var at de fikk melding om hendelsen fra sin operasjonssentral, hvor oppdraget allerede da fremstod som alvorlig for Bravo og Charlie sin del. Den første meldingen Alfa fikk sa at det var en trafikkulykke med en buss involvert, uten personskader, og all kommunikasjonen han hadde med OPS gikk via mobiltelefon. Ut fra den meldingen

Alfa fikk, gjorde han og hans makker en vurdering om at det ikke var så alvorlig og som tidligere nevnt baserte de sine beslutninger innledningsvis på det.

Et poeng Alfa trakk fram var at det kun var en operatør på jobb på OPS, som skulle håndtere alle henvendelser i tillegg til ressursstyring. Det medførte at hun ikke hadde kapasitet til å snakke så mye med Alfa. I den sammenhengen kan man kanskje si at konteksten innledningsvis, altså den faktiske situasjonen ved at det var dårlig kapasitet på OPS og det «kun» var snakk om en lite alvorlig trafikkulykke, medførte at den gode kommunikasjonen mellom OPS og Alfa uteble. Den faktoren at operatøren på OPS også hadde dårlig tid til å snakke med Alfa, påvirket kanskje kommunikasjonen mellom dem slik at de ikke oppnådde en god felles situasjonsforståelse. På den måten kan man kanskje si at den begrensede kommunikasjonen som var mellom OPS og Alfa innledningsvis, medførte at situasjonsvurderingen ikke ble rett i forhold til realiteten i hendelsen og dermed indirekte kanskje medførte at Alfa tok beslutninger han har angret på i ettertid.

I tillegg kan det stilles spørsmål ved om Alfa tilegnet seg informasjonen som kom fra OPS på en god måte, om man ser det ut fra meningsdannelseperspektivet. Det at Alfa og makker var opptatt med etterarbeid etter en annen hendelse og at hendelsen innledningsvis ble vurdert som ikke alvorlig og ordinær, medførte kanskje at han ikke var tilstrekkelig oppmerksom på informasjonen som kom fra OPS. Dermed kan det ha medført at Alfa sin tolkning av innholdet ble utilstrekkelig eller feil, noe som igjen kan ha resultert i dårlige eller ikke optimale beslutninger og valg.

Om man ser på meldingen Bravo mottok, så var den av en mye mer alvorlig karakter innledningsvis, men ble likevel ikke definert som PLIVO. Selv om denne hendelsen skjedde i nyere tid, etter at politireformen var gjennomført, samt at PLIVO og Nødnett var innført, kan funn i intervjuet tyde på at det også her var en ulik situasjonsforståelse mellom Bravo og hans operasjonssentral. Slik Renå (2022) beskriver det kan det kanskje være faktorer som ulik bakgrunn, kompetanse og erfaring som har spilt inn i denne sammenhengen, da mellom operatøren på OPS og Bravo. På den måten kan forutsetningene mellom Bravo og operatøren på OPS kanskje ha vært så ulik, at det vanskeliggjorde en felles situasjonsforståelse.

I den faktiske situasjonen, som Phelps, Singh og Larsen (2017) skriver om, kan kanskje faktoren tid også ha spilt inn her. Det at oppdraget hastet og det kanskje var lite tid til kommunikasjon mellom OPS og Alfa, kan har ført til at informasjon gikk tapt eller at man dermed ikke lyktes med kommunikasjonen. I tillegg kan kanskje tidsaspektet ha ført til at det

innledningsvis ble en form for enveis-kommunikasjon mellom OPS og Bravo, slik at det ikke var rom for drøfting og diskusjon om oppdragsløsningen da.

Ifølge Bravo tenkte han umiddelbart PLIVO når han fikk meldingen fra OPS. Sett ut fra meningsdannelseperspektivet kan man kanskje si at opplysningene Bravo fikk via kommunikasjonen fra OPS, ble tolket dit hen at dette var en hendelse med høy grad av alvorlighet. Bakgrunnen for denne tolkningen baserte Bravo på sin tidligere kjennskap til de involverte, AMK sin vurdering av helsetilstanden til gjerningspersonen, samt avstanden for politiet å rykke ut til stedet. Slik Bravo forklarte seg i intervjuet, kan det stilles spørsmål ved om kommunikasjonen innledningsvis mellom OPS og Bravo var vellykket, og som Renå (2022) skriver kan det kanskje ha vært utvekslet så mye informasjon innledningsvis, at det var vanskelig både for OPS og Bravo å trekke ut det mest tidskrisiske og relevante.

I Charlie sitt tilfelle ble oppdraget heller ikke definert som PLIVO i starten, men der var forutsetningene og konteksten en annen, i og med at denne hendelsen skjedde på Østlandet hvor ressurstilgangen var stor sammenlignet med ute i distriktet i Nordland og i Sogn og Fjordane. Charlie tolket i likhet med Bravo tidlig at oppdraget var alvorlig og også han tenkte at dette kunne være en PLIVO-hendelse når det begynte å komme informasjon om blant annet knivstikk i hals.

Sett ut fra meningsdannelseperspektivet kan man kanskje i Charlie sitt tilfelle si at han hadde en bedre forutsetning enn Alfa og Bravo for forståelse for det som ble kommunisert fra OPS til han som innsatsleder. Han har selv jobbet som operasjonsleder tidligere, kjente godt de som var inne på OPS og i den sammenhengen kan man kanskje si at hans potensiale til å forstå på tvers av erfaring og nivå var større enn de andre respondentene. Dette igjen kan kanskje ha medført at situasjonsforståelsen var mer felles med OPS i Charlie sitt tilfelle, at de forsto hverandre bedre, noe vi kan eksemplifisere ved at Charlie i intervjuet uttalte at han ikke selv etterspurte om oppdraget skulle defineres som PLIVO, fordi han stolte på vurderingen til de inne på OPS.

Oppdraget til Charlie ble definert som PLIVO etter at ambulanspersonell på vei til stedet etterspurte dette i BAPS. Charlie var alene på patruljen og måtte kjøre selv til stedet, en utrykning som tok ca. 1 time og 20 minutter. Charlie sa i intervjuet at det hadde vært «veldig behagelig» med en makker, slik at Charlie kunne ha konsentrert seg om å holde oversikten i oppdraget. Her kan man trekke inn konteksten med at Charlie i den faktiske situasjonen måtte kommunisere indirekte internt og eksternt under utrykning til åstedet. Det var en alvorlig

hendelse og dårlig tid, noe som kanskje medførte at Charlie kjørte i høyere hastighet og tok høyere risiko i trafikken enn ved en mindre alvorlig hendelse. Det kan i den sammenhengen tenkes at dette tok opp mental kapasitet hos Charlie, som igjen kanskje kan ha vært kommunikasjonshekkende.

Videre kan det faktum at han befant seg fysisk langt unna de andre ressursene, noe som også var tilfelle for Alfa og Bravo, ha spilt inn på kommunikasjonen. Også det at et kjøretøy i høy hastighet vil kunne generere forstyrrende støy på sambandet, kan kanskje ha medført at forutsetningene for kommunikasjon på vei mot stedet var dårligere og at kommunikasjonen dermed kanskje ble hemmet og mindre vellykket. Dette kan kanskje også ha gjort seg gjeldende for Bravo, som i likhet med Charlie hadde lang utrykningsvei og dårlig tid. Riktignok hadde Bravo makker på bilen, men vedkommende var uerfaren og kunne ifølge Bravo bidra lite som beslutningsstøtte og «sparringspartner» på vei mot stedet.

Charlie opplyste til oss i intervjuet at han bevisst valgte å ikke «bruke mye plass på nettet» på vei mot stedet, men i stedet fungerte som beslutningsstøtte for de øvrige enhetene fra politiet og de andre nødetatene. Ut fra funn som ble gjort i det samme intervjuet, kan det tyde på at hans fokus på toveis-kommunikasjon, for at enhetene på vei til stedet skulle ha den samme situasjonsforståelsen, var vellykket, men det foreligger ikke nok empiri til å kunne bastant fastla dette.

Samtidig kan funnene fra intervjuet av Charlie, hvor han forteller at han er en erfaren innsatsleder som sjeldent blir stresset og rolig som person, kanskje indikere at disse egenskapene lå til grunn for at kommunikasjonen internt og eksternt ble vellykket. Det at Charlie valgte å holde seg litt i bakgrunnen og ikke «ta for mye plass», samt at han delegerte lederansvar til kollega som var nærmere åstedet, kan kanskje ha vært en suksessfaktor for kommunikasjonen på vei mot stedet. Det at Charlie evnet å holde «hodet kaldt» og ikke la seg stresse i situasjonen, gjorde kanskje at han i større grad evnet å tolke informasjonen som kom indirekte via telefon og samband rett, og dermed la til rette for en bedre beslutningstaking og forutsetting for å koordinere innsatsen.

Et annet aspekt vedrørende det at Charlie etter eget sigende evnet å holde seg rolig på vei til oppdraget, kan kanskje også ha påvirket hans paraspråk under kommunikasjonen i BAPS med enhetene fra alle etatene. Herunder kan kanskje hans tonefall og stemmeleie ha blitt oppfattet som rolig og behersket av de andre enhetene som lyttet til han i BAPS, noe som igjen kanskje kan ha påvirket kommunikasjonen i positiv retning. Slik Renå (2022) skriver kan Charlie sitt

lave stressnivå kanskje ha vært med på å motvirke at informasjon som ble kommunisert mellom enhetene på vei til stedet, ble feiltolket eller at informasjon gikk tapt.

Dette aspektet kan også ha gjort seg gjeldende for Bravo, som også er en erfaren tjenestemann med mange års bakgrunn som innsatsleder. Han opplyste i sitt intervju at han tok kontakt med de øvrige enhetene i BAPS med en gang de rykket ut fra stasjonen og at han i likhet med Charlie fungerte som beslutningsstøtte for de andre nødetatene. Bravo opplyste også at han ikke opplevde høy grad av stress på vei til stedet, noe som kanskje på samme måte som for Charlie sin del kan ha hatt en positiv virkning på kommunikasjonen og samhandlingen.

Både Bravo og Charlie gav uttrykk i intervjuene for at de begge slo seg til ro med at de hadde lang utrykningsvei og at de ikke kunne gjøre noe fra eller til for å forhindre dette. De begge var opptatte av å være tilgjengelige og bistå de andre etatene med råd og veiledning, hvor Bravo spilte inn at ambulanspersonellet kunne kjøre frem som observasjonspost og Charlie veiledet brannvesenet i hvordan de skulle ta kontroll på gjerningspersonen. Da kan man kanskje si at til tross for at kommunikasjonen imellom respondentene og de eksterne enhetene i den faktiske situasjonen var preget av at det var dårlig tid og at de var langt fra hverandre, så veide Bravo og Charlie opp for dette ut fra personaspektet, gjennom å være rolige og ha lav grad av stress. Kanskje var dette noe som påvirket kommunikasjonen i positiv retning, noe som kanskje igjen førte til at det ble en bedre koordinering, ledelse og at det ble tatt bedre beslutninger blant de involverte.

Det kan argumenteres for sistnevnte ved nettopp det at innspillet fra Bravo medvirket til at ambulanspersonellet fikk observasjon på den skadde og til slutt fikk iverksatt livreddende førstehjelp på vedkommende. I Charlie sitt tilfelle hadde han riktignok delegert lederansvar til kollega som kom tidligere på stedet, men samtidig sa han i sitt intervju at han veiledet brannvesenet i håndtering av gjerningspersonen. Dermed kan man kanskje si at disse bidragene fra Bravo og Charlie fremmet god beslutningstaking, i tråd med det Renå (2022) skriver i sin bok.

Videre var alle respondentene inne på det faktum at PLIVO-prosedyren og den årlige PLIVO-treningen har vært positiv for samarbeidet mellom nødetatene, også i det daglige. Alfa på sin side var i nyere tid involvert i et oppdrag som ble definert som PLIVO og beskrev forskjellen på dette oppdraget og hendelsen med Valdresekspressen som «natt og dag». Dette utdypet han med at det var langt flere ressurser som ble sendt i initialfasen og at alle enhetene samhandlet med hverandre på tur mot stedet.

Her kan man kanskje igjen trekke inn det Renå (2022) sier om relasjoner mellom de som skal kommunisere. Når ulik bakgrunn, erfaring og kompetanse kan gjøre kommunikasjonen utfordrende, kan kanskje samtreeningen som nødetatene har gjennomført over flere år ha medført at enhetene som samhandler i større grad klarer å trekke ut det som er essensielt og tidskritisk av informasjonen. Det at nødetatene gjennom felles trening kanskje har større forståelse for hverandres roller og derav en bedre forutsetning for å oppnå en felles situasjonsforståelse i reelle hendelser, kan ifølge Renå (2022) redusere risikoen for feiltolkninger.

Både Bravo og Charlie fremhevet også dette i sine intervju, hvor det var Bravo som uttalte seg mest om dette temaet. Han trakk fram at han opplever at kommunikasjonen mellom nødetatene er bedre, hvor de forstår hverandres roller og har muligheten til å spille hverandre god. Renå (2022) fremhevet også viktigheten ved å innarbeide felles begreper og terminologi, samt brukes av felles sambandsreglement. Dette snakket Bravo om med viktigheten av PLIVO-prosedyren og den årlige samtreeningen, samt det at nødetatene gjennom BAPS får et likt situasjonsbilde og at de felles kommunikasjonskanalene er et «godt møtested».

Dette kan da kanskje også ha vært en suksessfaktor i både Bravo og Charlie sin oppdragsløsning, at alle de involverte mannskapene hadde vært igjennom årlig trening, kjente til prosedyren og hadde felles begrepsforståelse og terminologi. Charlie trakk fram at han ikke opplevde noen nevneverdige utfordringer i forhold til kommunikasjonskanalene og sa at sambandsbruken fungerte greit. Kanskje var dette da en nøkkel for at både koordineringen, samhandlingen og kommunikasjonen fungerte så godt som den gjorde, at konteksten var kjent og rammene rundt, til tross for at oppdraget var ekstraordinært, var satt på forhånd.

Charlie nevnte også at han kjente godt til de politimannskapene han samhandlet med på vei til stedet og at de ikke trengte å si så mye for at det skulle fungere. Renå (2022) sier at man som regel blir bedre på det man øver på, og kanskje var det også suksessfaktor for Charlie sin del at han og hans kollegaer tidligere gjennom øvelser hadde trent på kommunikasjon og informasjonsdeling. Akkurat dette momentet blir ikke like gjeldende for Alfa og Bravo, all den tid de var på den eneste patruljen som rykket ut initialt. I tillegg var deres makkere ferske, uerfarne tjenestefolk, hvor graden av samtreening og øvelse dem imellom kanskje var begrenset.

Samtidig er dette interessant om man ser på Bravo sitt intervju i forhold til hvordan han både før oppdraget kom, men også underveis til stedet, hadde stort fokus på å mentalt forberede

makkeren på det som skulle skje. Der trakk makkeren fram i ettertid at dette hadde vært svært viktig for ham, for at han skulle klare å stå i oppdraget og løse sin rolle på en god måte. I den sammenhengen kan man kanskje si at Bravo sitt fokus på å skape en felles situasjonsforståelse mellom han og makker, samt det at de snakket om underveis til stedet og at de i praksis øvde på håndteringen av skarpe oppdrag tidligere på natten, senket stressnivået og minket muligheten for feiltolkning hos makkeren.

Om man ser ut fra meningsdannelseperspektivet gjorde kanskje Bravo sin fremgangsmåte at han og makker fikk en større forståelse for hverandre, til tross for stor avstand i erfaring og kompetanse, i tråd med det Renå (2022) skriver. Kanskje kan også det faktumet at de hadde god tid og lang avstand til åstedet, noe Bravo gjentatte ganger fremhevet som en fordel, ha medført at de tre betingelsene som Renå (2022) trekker frem for at informasjon skal bli tilegnet, ble oppfylt for makkeren sin del. Han fikk kanskje tid og rom til å være oppmerksom på informasjonen Bravo delte med han, han fikk tid til å fortolke informasjonen og til å vurdere den. Her kan det også tenkes at makkeren stilte Bravo oppfølgingsspørsmål for ytterligere å unngå feiltolkninger og dermed kanskje fikk en situasjonsforståelse som var enda tettere opp til den Bravo hadde.

For Alfa sin del hadde han også en uerfaren makker, hvor et i intervjuet fremkom at han forsøkte å kommunisere med vedkommende ved å snakke høyt om hvordan han hadde tenkt å løse oppdraget. I og med at han fikk liten eller ingen respons fra sin makker, kan man kanskje si at dette ble en form for enveis-kommunikasjon hvor den sosiale prosessen med utveksling av budskap som Phelps, Singh og Larsen (2017) snakker om, uteble. Selv om Alfa kan ha vært avsenderen som sendte et budskap og mottakeren var makkeren som mottok budskapet passivt, så var begge to nyutdannede uerfarne tjenestefolk som kanskje hadde behov for en større grad av kommunikasjonsutveksling for å danne seg en felles situasjonsforståelse, for igjen å oppnå god beslutningstaking.

Man kan dermed kanskje legge til grunn at kommunikasjonen mellom Alfa og makker på vei mot stedet ikke var god, hvor det i empirien fra intervjuet ikke fremkom tydelig hvilke faktorer som eventuelt hemmet den gode kommunikasjonen. Kanskje hadde de, selv om de hadde vært politiansatte i omtrent like lang tid, ulik bakgrunn, erfaring og kompetanse til å løse oppdraget de ble sendt på. Det kan kanskje i denne sammenhengen ha ført til at informasjonen som makkeren til Alfa fikk ble for mye for vedkommende og at det dermed kanskje førte til det Renå (2022) beskriver som stressreaksjoner som gjorde at vedkommende ikke fikk med seg all informasjonen, eller feiltolket situasjonen.

Her kan det også kanskje ha spilt inn, som diskutert over, at mangel på erfaring fra øvelse og reelle hendelser, samt at det ikke fantes noe Nødnett eller felles prosedyre, kan ha hemmet kommunikasjonen mellom Alfa og makker. Konteksten som endret seg når oppdraget gikk fra en trafikkulykke til mulig drap, hvor det hastet, men de fortsatt var langt unna, kan kanskje også preget kommunikasjonen i den faktiske situasjonen de stod i. Det at oppdraget gikk fra en ordinær gjenkjennbar hendelse til en krise med mange usikkerhetsmomenter, kan kanskje påvirket hvor god kommunikasjonen var dem imellom. Her kan også en faktor som tidligere har vært diskutert for Charlie sitt tilfelle ha gjort seg gjeldende, ved at et utrykningskjøretøy i høy hastighet støyer. Dette kan kanskje også ha påvirket miljøet slik at verbal kommunikasjon mellom Alfa og makker ble vanskeligere.

For Alfa sin del så endret oppdragets karakter seg da de fikk beskjed via telefon fra OPS at det dreide seg om drap. Det var siste samtalen Alfa hadde med OPS før de kjørte inn i et område på flere mil uten telefon- eller sambandsdekning. Renå (2022) skriver at teknologien er med på å gjøre at man kan kommunisere informasjon til de som ikke er i umiddelbar nærhet, noe som vil si at man må ha dekning og teknologien tilgjengelig.

For Alfa sin del skjedde hendelsen i 2013 som var før både PLIVO-prosedyren var implementert og Nødnett var ferdig utbygd. Alfa uttalte i sitt intervju at de heller ikke hadde sambandsdekning på kontoret han jobbet, noe som medførte at all kommunikasjon måtte gå via telefon. Det var heller ingen felles teknologi for kommunikasjon mellom nødetatene, noe som gjorde at Alfa kun kommuniserte med makker i bilen og med OPS via telefon, frem til de var fremme på stedet. Når da de i tillegg kjørte store deler av strekningen uten noen som helst dekning, kan man i tråd med det Renå (2022) skriver si at det gav uønskede konsekvenser og at informasjonsflyten stanset opp. Alfa uttalte i intervjuet at de kjørte i blinde og ikke fikk noen som helst situasjonsoppdatering.

Denne problemstillingen gjorde seg også gjeldende for Bravo, hvor 1/3-del av strekningen de kjørte utrykning på manglet telefon- og sambandsdekning. Dermed manglet både Alfa og Bravo teknologien eller den tilgjengelighet på vitale tidspunkt i deres utrykning til stedet. Ifølge Bravo skjedde det en del mens de var utenfor dekning, og i den sammenhengen kan man trekke inn igjen rollen hans opp mot ambulanspersonellet på stedet. Når kommunikasjonen bortfalt, forsvant også hans beslutningsstøtte overfor dem og tillegg fikk verken han eller Alfa noen oppdateringer som kunne bygge opp under en felles situasjonsforståelse.

Samtidig var i det Bravo sitt tilfelle fortsatt slik at Nødnett var innført, så på den måten hadde ambulansespersonellet dialog i BAPS med OPS og sin egen AMK-sentral. Dermed kan man kanskje si at Bravo sin rolle som beslutningsstøtte ble ivaretatt av dem. Hvordan dette fungerte i Alfa sitt tilfelle sier empirien ingenting om, men i og med at Alfa aldri hadde noen kommunikasjon med de andre nødetatene før han var fremme på stedet, kan man kanskje si at en felles situasjonsforståelse ikke var mulig i hans tilfelle. Dette støttes og opp av Alfa sine uttalelser i intervjuet, hvor han pekte på at situasjonen på stedet var helt annerledes enn hva han hadde sett for seg under siste samtale med OPS.

Renå (2022) poengterer at kommunikasjon er essensielt for at etater og ledelsesnivåer skal få til en felles situasjonsforståelse, samt lykkes med god beslutningstaking og koordinering under kriser. Under hendelsen med Valdresekspressen i 2013 hadde Alfa ingen kommunikasjon med andre enn makker i lang tid på vei mot stedet. Dermed kan man kanskje ut fra meningsdannelseperspektivet si at Alfa manglet informasjon for å kunne tolke og vurdere situasjonen. Han hadde derfor dårlige forutsetninger for å kunne ta beslutninger og heller ingen mulighet til dette eller koordinering, da han ikke hadde kommunikasjonslinjer med helse og brann som var på stedet.

Ingen av betingelsene Renå (2022) nevner i krisekommunikasjon ble således oppfylt for Alfa, ved at han ikke hadde noen, eller svært begrenset med informasjon som han kunne tolke og vurdere innholdet i. Det kan kanskje derfor ha medført at Alfa feiltolket situasjonen og gjorde valg, som for eksempel lengre utrykningsvei, basert på manglende informasjon og kommunikasjon.

Alle respondentene fremhevet at kommunikasjonen har blitt langt bedre de siste årene, spesielt etter at Nødnett ble innført. Alfa sa i sitt intervju at om hendelsen hadde skjedd i dag, så ville det vært helt annerledes. Her trakk han frem poenget med kommunikasjonskanal med alle involverte etater og en mye mer stabil kommunikasjon. Denne uttalelsen er i tråd med Renå (2022) sine tanker rundt teknologiens viktighet for å kunne kommunisere med de som ikke er i umiddelbar nærhet, samt at teknologien fungerer og er tilgjengelig for at man i det hele tatt skal kunne kommunisere. Fraværet av denne teknologien kan man kanskje si var en vital mangel under hendelsen med Valdresekspressen, i forhold til Alfa og makker sin situasjonsforståelse og kommunikasjon.

5.4 Oppsummering av kapitlet

I dette kapitlet har vi drøftet funnene vi gjorde under intervjuene med teorien vi presenterte tidligere i avhandlingen. Vi har sett på de tre ulike temaene; *beslutningstaking*, *situasjonsforståelse og kommunikasjon*, hvor vi har forsøkt å spisse dette opp mot de ulike teoretiske perspektivene mens vi har forsøkt å vinkle det inn mot avslutningen og konklusjonen på masteravhandling.

I det neste kapitlet vil vi forsøke å trekke de store linjene, hvor vi vil redegjøre for de funn vi har gjort i drøftingen, sett opp mot problemstillingen vår og forskningsspørsmålene våre. Her vil vi avslutningsvis også redegjøre for våre tanker videre og hvilken eventuell ny forskning som kan gjennomføres basert på vår masteravhandling.

6. KONKLUSJON OG AVSLUTNING

I det siste kapitlet i denne masteravhandlingen vil vi presentere funnene vi har gjort i drøftingskapitlet, hvor vi har trukket ut det som er mest sentralt opp mot problemstillingen og våre forskningsspørsmål. I tillegg vil vi også trekke fram noen funn som vi har gjort, som er på siden av det vi har forsket på. Funnene som er gjort i denne forskningen gir ingen bastante svar, da datagrunnlaget er for mangelfullt til å trekke ubetingete konklusjoner. Dermed vil det vi presenterer kun være indikasjoner på ulike fenomen og kan gi grunnlag for videre forskning på området.

Under har vi valgt å først presentere funnene opp mot forskningsspørsmålene, før vi i neste del går inn på de konkrete funnene vi har gjort i forhold til problemstillingen. Før vi avslutter kapitlet og denne masteravhandlingen, vil vi også redegjøre for andre funn vi har gjort på siden av forskningen vår, før vi til sist vil avslutte hvor vi også skisserer noen ideer til videre forskning på området.

6.1 Funn opp mot forskningsspørsmål

Har PLIVO-prosedyren medført at det er enklere å ta beslutninger enn det var før den ble introdusert?

PLIVO-prosedyren har blitt grundig presentert og diskutert i denne masteravhandlingen, både av kandidatene selv og gjennom intervjuene av respondentene. Både Alfa, Bravo og Charlie hadde kjennskap til og opplæring i prosedyren, hvor to av dem også hadde konkret erfaring fra oppdrag som var blitt definert som PLIVO. Det som skilte Alfa fra de øvrige respondentene, var at drapene på Valdresekspressen skjedde før prosedyren var innført og det

er dermed et interessant perspektiv om man ser på forskningsspørsmålet. Funnene vi har gjort opp mot forskningsspørsmålet vil vi redegjøre for under, hvor vi også vil argumentere kort for funnets relevans.

Forskningen vår antyder at PLIVO-prosedyren og dens innhold gjør det lettere å få til en bedre situasjonsforståelse tidlig i en kritisk situasjon. En kjent prosedyre man har øvd på sammen med samarbeidspartnere, kan gjøre at en PLIVO-hendelse vil være gjenkjennbar, hvor man raskt klarer å identifisere roller, ansvarsforhold og arbeidsoppgaver i en kritisk situasjon. Det igjen vil kunne føre til at man får frigjort kapasitet til å ta beslutninger.

På en annen side kan funnene våre tyde på at selv om PLIVO-prosedyren hjelper innsatsleder og mannskaper på taktisk nivå med å ta beslutninger, gjelder ikke nødvendigvis det samme på operasjonelt nivå. Uttalelser fra respondentene gir indikasjon på at selv om det foreligger en prosedyre, så er det ikke nødvendigvis enklere for politiets operasjonssentral å ta beslutninger opp mot PLIVO – herunder å definere oppdrag som dette.

Dette støttes opp under uttalelser respondentene kom med i sine intervju, hvor samtlige fremhevet viktigheten av PLIVO-prosedyren og betydningen opplæringen og treningen på denne, har for felles situasjonsforståelse, samvirke og beslutningstaking. Her påpekte spesielt Alfa, at dersom drapene på Valdresekspressen hadde skjedd i dag, så ville det vært håndtert på en helt annen og bedre måte.

Videre tyder funn fra empirien på at ny teknologi som Nødnett og PLIVO-prosedyren, med det den innebærer av felles terminologi, felles øvelser og felles erfaringer, kan tilrettelegge for enklere og bedre kommunikasjon på tvers av enheter og etater. Innsatslederne og øvrige mannskaper på taktisk nivå kan samhandle og kommunisere via samband på vei til en PLIVO-hendelse og innsatsleder har mulighet for å ta beslutninger selv om han ikke er fysisk til stede på åstedet.

Dette underbygges av spesielt Bravo og Charlie, som eksemplifiserte dette ved at de på vei til stedet var inne på samband og fungerte som beslutningsstøtte for brann og ambulanse, hvor PLIVO-prosedyren lå som et bakteppe. Alfa på sin side påpekte mangelen på kommunikasjonslinjer og at man ikke hadde noen felles prosedyre eller handlingsbeskrivelse som kunne benyttes i oppdragsløsningen. Alfa sin mangel på erfaring, tilgjengelige kommunikasjonslinjer, relevante prosedyrer og tidskritisk informasjon, fremstår som hemmende for beslutningstakingen.

Etter PLIVO-prosedyren ble innført, antyder funn at det er enklere for innsatsleder å prioritere gjøremål i utrykningsfasen. Retningslinjene i prosedyren fremstår som tydelige, hvor det i liten grad legges opp til alternative løsninger eller fremgangsmåte. Herunder eksempelvis ved at gjerningsmannen skal nedkjempes først, før livreddende førstehjelp. Svar i intervjuene argumenterer for at prosedyren frigjør kapasitet til å tenke fremover i situasjonen, ved at prioriteringer er satt og at man ikke trenger å tenke så mye selv.

Dette underbygges spesielt i intervjuet av Bravo, hvor han fremhever at oppdraget både kunne vært løst raskere og bedre, dersom det hadde blitt definert som PLIVO. Charlie er også inne på samme tema, i forhold til at ressursene fra politiet som sendes til stedet vet hva de skal gjøre og at det ikke var behov for han å gå inn med detaljstyring.

Medfører innsatsleders manglende fysiske tilstedeværelse i initialfasen dårligere beslutningstaking?

Gjennom drøftingen av teori og empiri har vi forsøkt å finne ut om innsatsleders manglende fysiske tilstedeværelse i initialfasen gir grunnlag for dårligere beslutningstaking. Nedenfor har vi trukket ut noen av funnene som kan være med på å besvare dette forskningsspørsmålet som vi stilte oss på forhånd.

Under drøftingen kom vi fram til at det kan være både fordeler og ulemper med avstand for innsatsleder. En av ulempene med avstand kan være at man ikke klare å opparbeide seg en oppdatert og korrekt oppfattelse av situasjonen i nåtid, altså en bedre situasjonsforståelse som igjen gir grunnlag for riktige og gode beslutninger. Dersom vi får informasjon om situasjonen fra en melder, vil denne informasjonen kunne påvirkes av individets oppfattelse av situasjonen der viktige momenter kan bli utelatt. Charlie poengterte at han foretrekker å drive innsatsledelse på stedet for å kunne få ett riktigere bilde av situasjonen. En av fordelene med avstand kan være at det gir bedre tid og mindre risiko ifm. beslutningstakingen noe alle respondentene var inne på i sine intervjuer.

PLIVO-prosedyren og teknologi kan være med på å motvirke ulempene ved avstand til situasjonen. Dette forutsatt at det blir definert, er tilgjengelig og virker. Ved å gjennom PLIVO-prosedyren kunne få ut andre etater som for eksempel brannvesen og ambulanse for observasjoner og eventuelt pågrep vil man ikke nødvendigvis tape tid eller informasjon. Det at man gjennom felles samband kan ha en dialog med disse vil gjøre at man kan ta beslutninger som er basert på en bedre forståelse av situasjonen. Alle tre respondentene trekker frem viktigheten av samhandling i sine intervjuer. Ved bortfall av

kommunikasjonsplattformer vil disse fordelene likevel ikke gjøre seg gjeldende, noe spesielt Alfa og Bravo opplevde på sine oppdrag.

Andre fordeler med avstanden som respondentene nevnte var muligheten for bedre tid til å tenke gjennom beslutningene, bedre tid til å mentalt forberede både seg selv og makker, samt at de var ikke underlagt samme press med tanke på tid til rådighet og risiko under utrykning mot stedet. Funn kan tyde på at det spesielt for uerfarne beslutningstakere kan være en fordel å få denne ekstra tiden til å tenke gjennom sine beslutninger da de ikke har samme utviklede skjema for å håndtere slike situasjoner. Alfa nevnte i sitt intervju at han ikke hadde noen erfaringer med slike typer oppdrag og heller ikke trening på dette. Det at det var lang kjørevei gjorde at han fikk tid til å tenke på hvilket utstyr de skulle bruke og hvordan de skulle gripe an situasjonen når de ankom stedet. Dette kan kanskje ha vært med på at beslutningene Alfa gjorde var bedre enn om han måtte ha tatt dem under tidspress og høy risiko.

En ulempe i initialfasen kan være det som både Bravo og Charlie var inne på når det gjaldt og ha med seg en makker. Bravo hadde bevisst satt seg på passasjerplass i bilen for å kunne håndtere samband og bruke sin kapasitet på beslutningstaking. Charlie hadde ikke makker denne dagen og merket at det å kjøre utrykning og samtidig skal holde oversikt, svare på samband og ta beslutninger var ekstra utfordrende. Da kan avstanden spille negativt inn på beslutningstakingen.

I drøftingen var vi også inne på dette med felles situasjonsforståelse og viktigheten av dette. Samband og telefon kan være mindre egnet enn det å stå sammen og prate med hverandre og ved lang avstand mellom enhetene vil dette være den mest naturlige måten for kommunikasjon. Dette kan føre til at viktig informasjon kan forsvinne i korte meldinger over samband. Det kan være lettere å oppnå en felles situasjonsforståelse når enhetene er samlet og innsatslederne kan være fysisk samlet med lederne fra de andre etatene. Funn kan tyde på at manglende felles situasjonsforståelse kan virke negativt på beslutningstakingen. Et eksempel på dette kan være det som Bravo trekker fram i sitt intervju at han og operasjonsleder vurderte situasjonen forskjellig og Bravo mente det burde vært utlest som PLIVO mens operasjonsleder var uenig.

6.2 Funn opp mot problemstilling

«Hvordan kan beslutningstakingen til politiets innsatsleder påvirkes når det er stor avstand og lang utrykningsvei under en PLIVO-hendelse?»

- Beslutningstakingen til innsatsleder under en PLIVO-hendelse vil kunne bli påvirket i negativ retning dersom Nødnett og telefon ikke har dekning. Når innsatsleder er langt unna hendelsen, må teknologien fungere for at kommunikasjon for felles situasjonsforståelse, samvirke og god beslutningstaking skal fungere.
- Når utrykningsveien er lang og det tar tid å komme frem til en PLIVO-hendelse, kan innsatsleders rolle som beslutningsstøtte for de øvrige enhetene styrkes. God tid kan gi innsatsleder kapasitet til mental forberedelse og planlegging, som igjen kan føre til bedre støtte, koordinering og beslutningstaking i utrykningsfasen på oppdraget.
- I distriktsområder med kun en patrulje på vakt, kan stor avstand og lang utrykningstid under PLIVO-hendelser, gi innsatsleder mer rom og tid til å fungere som leder og ta beslutninger. Ved bare en patrulje vil den fort bli spist opp av arbeidsoppgaver, hvor innsatsleder også vil måtte gå direkte inn i aksjon. I utrykningsfasen kan innsatsleder dermed få tid til å være leder og ta beslutninger for både egne enheter og mannskapene fra de øvrige nødetatene.
- Innsatsleder bør ha makker og ikke kjøre alene på patrulje. Under en PLIVO-hendelse og lang utrykningsvei, vil faktorer som utrykningskjøring, navigering, betjening av samband og telefon, samt mangelen på en makker å spille på, kunne medføre mindre kapasitet til beslutningstaking.
- Innsatsleder bør ha utdanning og trening på PLIVO-prosedyren, samt lang og bred erfaring i politiet. Under en PLIVO-hendelse med lang utrykningsvei, vil mangelen på trening og erfaring kunne medføre dårligere beslutninger, som igjen kan ha innvirkning på utfallet i hendelsen.
- I en PLIVO-hendelse er det naturlig å kjenne på stress og dette kan igjen påvirke beslutningstakingen til innsatsleder. Avstanden kan både være med på å fremme og dempe stress. Man har bedre tid til å redusere stresset, men stresset kan også øke ved at man er langt unna stedet.
- Dersom man isolert sett ser på innsatsleders beslutningstaking under en PLIVO hendelse, kan også lang avstand påvirke beslutningstakingen i positiv retning ved at

det blir mer tid og rom til å gjennomføre analytiske beslutninger. Det er samtidig et paradoks siden lang utrykningsvei kan føre til større skade ved at det tar lang tid før politiressurser er på stedet.

- Det er ikke nødvendigvis tid og avstand som påvirker innsatsleders beslutningstaking mest under PLIVO-hendelser, men det at innsatsleder har en oppdatert og god situasjonsforståelse hele veien i oppdraget.
- Det at man har en fastsatt PLIVO-prosedyre og at man trener på denne sammen med andre nødetater årlig, fremmer god kommunikasjon og felles situasjonsforståelse. Det igjen kan gjøre det enklere for innsatsleder å ta gode beslutninger selv med lang utrykningsvei.
- PLIVO-prosedyren gjør det enklere for innsatsledere uten mye erfaring å ta gode beslutninger på vei til stedet da denne utvikler en forståelse av situasjon, handlingsmønster og prioriteringer. Dette kan frigjøre kapasitet for innsatsleder til å foreta bedre beslutninger i utrykningsfasen.

6.3 Øvrige funn

Forskningen vår har også gitt andre funn som er på siden av problemstillingen og forskningsspørsmålene våre. De to mest sentrale funnene vil vi presentere under, men de vil ikke bli utdypet noe ytterligere. Samtidig kan de være aktuelle for videre forskning.

- Brannvesenet kan være en nyttig ressurs under skarpe oppdrag hvor skytevåpen ikke er involvert, også utenfor PLIVO. Dette gjelder kanskje spesielt ute i distriktet, hvor politiets ressurstilgang er dårlig og avstandene er større. Brannvesenets bistand vil kunne bidra til mer effektiv oppdragsløsning og en bredere felles situasjonsforståelse, som igjen kan føre til bedre beslutningstaking.
- PLIVO-prosedyren kan ha ført til bedre samarbeid og samhandling mellom nødetatene, også i ordinære dagligdagse oppdrag. Prosedyren med felles begreper og samtrening, kan ha positiv innvirkning på oppdragsløsningen, samt innsatslederens samhandling og beslutningstaking.

6.4 Avslutning og videre forskning

Vi har i denne masteravhandlingen tatt for oss innsatsleders beslutningstaking i utrykningsfasen under en PLIVO-hendelse, når det er lang utrykningsvei og det tar tid å komme frem til stedet. Vi har gjennom dybdeintervju av innsatslederne som var involvert i tre alvorlige hendelser, fått interessante data og funn, som igjen har gitt innsikt og større forståelse for fenomenet beslutningstaking i konteksten PLIVO og lang utrykningsvei.

Forskningen har resultert i en rekke funn, hvor flere av disse danner grunnlag for ny forskning eller mer omfattende studier innenfor samme tema. Herunder kan det være aktuelt med en bredere datainnsamling innenfor feltet vi har forsket på, hvor man for eksempel kan intervju respondentene fra andre nødetater og også representanter fra operasjonelt nivå.

Videre kan det også være interessant å se nærmere på brannvesenets rolle i den nasjonale beredskapen, om bredere fullmakter til dem vil kunne føre til bedre og mer effektiv oppdragsløsning i distriktet. Det er også interessant å se nærmere på om PLIVO-prosedyren fremmer samarbeid og samhandling mellom nødetatene også utenom PLIVO-hendelser.

For øvrig kan det være en ide å se på hvilke konsekvenser politiets responstid får for utfallet i PLIVO-hendelser, samt hvilken betydning erfaring, trening og medfødte egenskaper for innsatsleders beslutningstaking i slike hendelser.

Referanser

- Allot, N. (2023, Mars 9). *snl.no*. Retrieved from Kommunikasjon:
<https://snl.no/kommunikasjon>
- Andersen, B. (2021, Januar 31). *www.nrk.no/nordland*. Retrieved from Knuste vindusrutene hos naboen for å varsle om knivstikking: https://www.nrk.no/nordland/bo-i-vesteralen_-knuste-vindusruter-hos-naboene-for-a-varsle-om-knivstikking-1.15353083
- Aune, J. (2021, Oktober 13). *www.vol.no*. Retrieved from To års fengsel for knivskade i Bø:
<https://www.vol.no/nyheter/i/y4X8Ea/to-ars-fengsel-for-knivskade-i-bo>
- Brottveit, G., & Del Busso, L. (2018). *Vitenskapsteori og kvalitative forskningsmetoder*. Oslo: Gyldendal.
- Crichton, M., & Flin, R. (2017). Command Decision Making. In R. Flin, & K. Arbuthnot, *Incident Command: Tales from the Hot Seat* (pp. 201-238). Routledge.
- Dholakia, U. M. (2017, Juli 9). *PsychologyToday.com*. Retrieved from What is a good decision: <https://www.psychologytoday.com/us/blog/the-science-behind-behavior/201707/what-is-good-decision>
- DSB. (n.d.). *nodnett.no*. Retrieved from Sambandsreglement:
<https://www.nodnett.no/opplaring/sambandsreglement/>
- DSB Nødnett. (2023, Mai 18). *www.nodnett.no*. Retrieved from Hva er nødnett?:
<https://www.nodnett.no/om-nodnett/hva-er-nodnett/>
- Eget arbeid. (2020, Mai 11). LED-5001. Bodø: Eget arbeid.
- Eget arbeid. (2021, April 30). ME303E - Anvendt metode. *Beslutningstaking hos taktiske ledere i politiet under hasteoppdrag i Koronapandemien*. Bodø, Nordland, Norge: Eget arbeid.
- estudie.no. (2019, September 22). *Estudie.no*. Retrieved from Samfunnsvitenskapelig metode:
<https://estudie.no/samfunnsvitenskapelig-metode/>
- Five, M. L., Dale, K. H., Drægni, I., Mellingen, M., & Fossheim, K. (2022, Mai 20). *www.tv2.no*. Retrieved from - Hun skrek så høyt. Like etter så jeg at hun blødde kraftig.: <https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/hun-skrek-sa-hoyt-like-etter-sa-jeg-at-hun-blodde-kraftig/14806463/>

- Flaaten, G. (2014, Juli 16). *Aftenposten.no*. Retrieved from Sør-sudaner tiltales for overlagt trippeldrap i Årdal: <https://www.aftenposten.no/norge/i/4dVe9/soer-sudaner-tiltales-for-overlagt-trippeldrap-i-aardal>
- Fosse, A. L., Ighoubah, F., Lepperød, T., & Ertesvåg, E. R. (2022, Mai 20). *Nettavisen.no*. Retrieved from To personer til Ullevål etter knivstikking i Nore i Numedal: <https://www.nettavisen.no/nyheter/to-personer-til-ulleva-etter-knivstikking-i-nore-i-numedal/s/5-95-497025>
- Heir, T., Stang, L., Ryste, M. E., Njølstad, O., Refsdal, N. O., & Kärki, F. U. (2021, Juli 20). *Store norske leksikon*. Retrieved from www.snl.no: https://snl.no/terrorangrepene_i_Norge_22._juli_2011
- Helsedirektoratet. (2020, April 30). *Helsedirektoratet.no*. Retrieved from Respons og kommunikasjon: <https://www.helsedirektoratet.no/faglige-rad/tidlig-oppdagelse-og-rask-respons-ved-forverret-somatisk-tilstand/rutiner-for-rask-respons-ved-forverret-tilstand/virksomheter-bor-sikre-at-muntlig-kommunikasjon-mellom-helsepersonell-er-systematisk-og-struktur>
- Helsedirektoratet, Politidirektoratet, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. (2015, Februar 16). *Nasjonal prosedyre for nødetatenes samvirke ved pågående livstruende vold - Versjon 1.0*. Retrieved from www.eidsvoll.kommune.no: <https://www.eidsvoll.kommune.no/SysSiteAssets/20-pdf-dokumenter/beredskap/nasjonal-prosedyre-for-nodetatenes-samvirke-ved-pagaende-livstruende-vold.pdf>
- Henriksen, G. (2021). Personvern i student- og forskningsprosjekter. NSD.
- Henriksen, S. V., Brenden, T., Hoel, L., Kruke, B. I., & Myhrer, T.-G. (2022). *Evaluering av PSTs og politiets håndtering i tilknytning til Kongsberg-hendelsen 13. oktober 2021*. Oslo: Politihøgskolen.
- Inderhaug, E., & Aarseth, O. (2021, Oktober 27). *www.politiforum.no*. Retrieved from Bli med på innsiden av Norges farligste politioppdrag: <https://www.politiforum.no/plivo-sor-ost-politidistrikt/bli-med-pa-innsiden-av-norges-farligste-politioppdrag/219589>
- Jacobsen, D. I. (2015). *Forståelse, beskrivelse og forklaring*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

- Jacobsen, H. B., Tønnessen, M. S., & Akre, S. (2022, Mai 20). *Tv2.no*. Retrieved from <https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/krever-bedre-opplaering-slik-svarer-justisministeren/14807201/>
- Knutsen, E., & Andersen, R. R. (2023, Mars 20). Spørsmål til POD. (M. E. Jacobsen, Interviewer)
- NAOB. (2023, Mai 24). *Det norske akademis ordbok*. Retrieved from Medlytt: <https://naob.no/ordbok/medlytt>
- Nordlund, W. (2020, September 22). *www.vol.no*. Retrieved from Når liv og helse teller kommer politiet i Nordland stadig senere: <https://www.vol.no/nyheter/vesteraalensavis/i/Xqndpg/nar-liv-og-helse-teller-kommer-politiet-i-nordland-stadig-senere>
- Nordvåg, H. B., & Føleide, A. (2019, Mai 14). *www.nrk.no/tromsogfinnmark*. Retrieved from Gisli blødde ihjel - ambulansearbeidere måtte vente i over 40 minutter på å gi hjelp: https://www.nrk.no/tromsogfinnmark/gisli-blodde-i-hjel-_ambulansearbeidere-matte-vente-i-over-40-minutter-pa-a-gi-hjelp-1.14546960
- NSD. (2021, April). *www.nsd.no*. Retrieved from Norsk senter for forskningsdata: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger>
- Phelps, J. M., Singh, M., & Larsen, N. M. (2017). *Kommunikasjon og konflikthåndtering i operativt politiarbeid*. Oslo: Universitetsforlaget.
- POD, DSB, Helsedirektoratet. (2015). *Nasjonal prosedyre - Nødetatenes samvirke ved pågående livstruende vold*. POD, HDIR, DSB.
- Politidirektoratet. (2020). *Politiets beredskapssystem del 1*. Oslo: Politidirektoratet.
- Politidirektoratet. (2020). *Politiets beredskapssystem 1 - PBS1 - Retningslinjer for politiets beredskap*. Retrieved from www.politiet.no: <https://www.politiet.no/globalassets/05-om-oss/03-strategier-og-planer/pbsi.pdf>
- Politiet. (2020). *www.politiet.no*. Retrieved from Politiets beredskapssystem del 1: <https://www.politiet.no/globalassets/05-om-oss/03-strategier-og-planer/pbsi.pdf>

- Politiet. (2022, Januar 30). *www.politiet.no*. Retrieved from Responstid:
https://www.politiet.no/om-politiet/tall-og-fakta/responstid/#o94nf-lxNUaP_XWEduplEg
- Politiforum. (2015, Oktober 25). *Politiforum*. Retrieved from Samvirke mellom nødetater:
"Mange hadde problemer med å forklare hva samvirke er":
<https://www.politiforum.no/fagartikler-nyttig-nodetater/samvirke-mellom-nodetater-mange-hadde-problemer-med-a-forklare-hva-samvirke-er/126178>
- PolitiHøgskolen. (2022). *Evaluering av PSTs og politiets håndtering i tilknytning til Kongsberg-hendelsen 13. oktober 2021*. Oslo: PolitiHøgskolen. Retrieved from
<https://www.politiet.no/globalassets/04-aktuelt-tall-og-fakta/evaluering-rapporter/evaluering-av-psts-og-politiets-handtering-i-tilknytning-til-kongsberg-hendelsen-13.-oktober-2021.pdf>
- Renå, H. (2022). *Krisehåndtering i et organisasjonsperspektiv*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Sander, K. (2020, Oktober 25). *Induktiv og deduktiv*. Retrieved from *estudie.no*:
<https://estudie.no/induktiv-deduktiv/>
- Sander, K. (2021, 04 06). *estudie.no*. Retrieved from Hva er en krise?: <https://estudie.no/hva-er-en-krise/>
- Skeie, J.-E., & Breivoll, T. (2021, Mai 18). *Politiets respons ved pågående livstruende vold til sjøs*. Retrieved from Nord universitet: <https://nordopen.nord.no/nord-xmlui/bitstream/handle/11250/2785992/SkeieogBreivoll.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Stolt-Nielsen, H., Foss, A. B., Olsen, T., Mauren, A., & Espedal, J. T. (2022, 05 20). *Politiet brukte 48 minutter på å komme frem. I mellomtiden grep privatpersoner inn*. Retrieved from *www.aftenposten.no*:
<https://www.aftenposten.no/norge/i/oWgxeK/politiet-brukte-48-minutter-paa-aa-komme-frem-i-mellomtiden-grep-privatpersoner-inn>
- Stranden, A. L. (2020, Juni 23). *www.forskning.no*. Retrieved from Nærpolitireformen ga et mer sentralisert politi: <https://forskning.no/politi/naerpolitireformen-ga-et-mer-sentralisert-politi/1698329>

- Tranøy, K. E. (2019, Februar 18). *Store norske leksikon*. Retrieved from Induktiv og deduktiv metode: https://snl.no/metode#-Induktiv_og_deduktiv_metode
- VG Spesial. (2021, 4 12). *www.vg.no*. Retrieved from Coronaviruset - nøkkeltall for Norge: https://www.vg.no/spesial/corona/?utm_source=coronav-new-front&utm_term=norway
- Walden, T. (2016, Mai 1). *Nødetatenes prosedyre PLIVO - Mot terror - Beslutningstaking - Team*. Retrieved from www.uis.brage.unit.no: https://uis.brage.unit.no/uis-xmlui/bitstream/handle/11250/2414854/Walden_Tore.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Weisæth, L. (2019, Oktober 14). *www.snl.no/debrief*. Retrieved from Debriefing: <https://sml.snl.no/debriefing>
- Wikipedia. (2022, Juli 31). *Politireformen i Norge 2015*. Retrieved from wikipedia.org: https://no.wikipedia.org/wiki/Politireformen_i_Norge_2015
- Wikipedia. (2022, Desember 12). *www.wikipedia.no*. Retrieved from Masseskyting i Oslo 2022: https://no.wikipedia.org/wiki/Masseskytingen_i_Oslo_2022
- Wikipedia. (2022, August 22). *www.wikipedia.no/amk*. Retrieved from Akuttmedisinsk kommunikasjonsentral: https://no.wikipedia.org/wiki/Akuttmedisinsk_kommunikasjonsentral
- Wikipedia. (2023, Mai 3). *www.wikipedia.no/politiet*. Retrieved from Politiet (Norge): [https://no.wikipedia.org/wiki/Politiet_\(Norge\)](https://no.wikipedia.org/wiki/Politiet_(Norge))
- Wordify. (2023, Mai 24). *Wordify*. Retrieved from Initialfase: <https://wordify.no/initialfase>
- Wordify bokmålsordbok. (2023, Mai 23). *Wordify.no*. Retrieved from Initialfase: <https://wordify.no/initialfase>
- Zondag, M. H., Krekling, D. V., Auestad, G. E., Honningsøy, K. H., Sandvik, S., Riise, H. B., & Vartdal, Å. (2012, August 14). *Dette gikk galt for politiet 22. juli*. Retrieved from www.nrk.no: <https://www.nrk.no/norge/derfor-gikk-det-galt-1.8279906>

LISTE OVER VEDLEGG

1. Vurdering fra NSD
2. Korrespondanse med Politidirektoratet
3. Informasjonsskriv med samtykkeerklæring (usignert kopi, signerte originaler ligger lagret og kan fremskaffes ved behov)
4. Intervjuguide

[Meldeskjema](#) / [Master i beredskap og kriseledelse \(MASIK\) - Hvilken betydning har st...](#) / Vurdering

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer
121340

Vurderingstype
Standard

Dato
29.03.2023

Prosjekttittel

Master i beredskap og kriseledelse (MASIK) - Hvilken betydning har stor avstand og lang utrykningsvei på beslutningsprosessen til politiets innsatsleder under PLIVO-hendelser?

Behandlingsansvarlig institusjon

Nord Universitet / Handelshøgskolen / Marked, organisasjon og ledelse

Prosjektansvarlig

Bjørn Tallak Bakken

Student

Morten Engen Jacobsen

Prosjektperiode

01.11.2022 - 24.05.2023

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 24.05.2023.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

OM VURDERINGEN

Sikt har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket.

IKKE BEHOV FOR DPIA

Prosjektet behandler personopplysninger:

- som er sensitive (særlige kategorier, strafferettslige eller av svært personlig karakter)
- på en slik måte at de registrerte hindres i å utøve sine rettigheter

Vanligvis krever dette en mer omfattende vurdering (DPIA). Vi mener det likevel ikke er høy risiko for personvernet og at prosjektet derfor ikke trenger en DPIA. Dette fordi:

- Varigheten av behandlingen er kort
- Særlige kategorier personopplysninger hentes utelukkende fra offentlige kilder (bredt omtalte mediesaker)
- Data har høy grad av forventet offentlighet
- Formålet for innsamlingen er ikke kartlegging av tredjepersoner, men å studere hendelser som intervjudeltakerne har vært delaktige i, men som grunnnet medieomtale vil indirekte omfatte tredjepersoner

OM TREDJEPERSONER

ALLMENNHETENS INTERESSE – strafferettslige personopplysninger

Behandlingen av personopplysninger er nødvendig for formål knyttet til vitenskapelig forskning, jf. personvernforordningen art. 10, jf. art. 9 nr. 2 bokstav j, jf. personopplysningsloven § 9, jf. § 11 første ledd. Prosjektet gjør nødvendige tiltak for å ivareta de registrertes rettigheter og friheter, jf. art. 89 nr. 1. I vår vurdering har vi lagt vekt på at:

- omfanget av personopplysninger er relativt lite
- hendelsene har vært bredt omtalt i media og ingen ytterligere informasjon blir samlet inn i forbindelse med prosjektet enn det som allerede er kjent gjennom mediedekning
- fokus ligger på innsatsledernes beslutninger, ikke personene som var involvert i hendelsene

Så lenge tredjepersoner kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter, jf. personvernforordningen: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18) og protest (art. 21).

Tredjeperson får ikke informasjon fordi det vil innebære en uforholdsmessig stor innsats å informere, sett opp mot nytten av å bli informert (art. 14 nr. 5 b). Personopplysningene behandles til forskningsformål, og behandlingsansvarlig gjør egnede tiltak for å verne den registrertes rettigheter og friheter. I vår vurdering har vi lagt vekt på:

- Forsker har ikke kontaktinformasjon
- Det innhentes ikke ytterligere informasjon enn det som allerede er kjent gjennom media

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Vi har vurdert at du har lovlig grunnlag til å behandle personopplysningene, men husk at det er institusjonen du er ansatt/student ved som avgjør hvilke databehandlere du kan bruke og hvordan du må lagre og sikre data i ditt prosjekt. Husk å bruke leverandører som din institusjon har avtale med (f.eks. ved skylagring, nettspørreskjema, videosamtale el.)

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Se våre nettsider om hvilke endringer du må melde: <https://sikt.no/melde-endringer-i-meldeskjema>

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet. Lykke til med prosjektet!

POLITIET

Norwegian Police

Morten Engen Jacobsen
Nordland Politidistrikt
GDE-Lo/Ve – Vesterålen Patruljeseksjonen

Deres referanse: Vår referanse: e-post 25.1.2023 23/18645 - 3

Sted, dato:

Oslo, 15.3.2023

Vedrørende anmodning om statistikk på PLIVO hendelser

Det vises til e-post datert 25.1. 2023. Under er svare på spørsmålene

Sp. 1: Finnes det noen oversikt over antallet PLIVO-hendelser som er registrert siden prosedyren ble implementert?

Svar: I perioden 2015 – mars 2023 er det registret 19 hendelser i arts kategori PLIVO. Statistikken er hentet fra PO. Det er viktig å poengtere at noen distrikter bruker forholdets art PLIVO selv om PLIVO ikke er definert. Noen distrikt fjerner heller ikke forholdets art PLIVO når oppdraget avsluttet. Enkelte distrikt mener at det må stå på denne måten slik at det fremkommer hva politiet trodde hendelsen var innledningsvis. Derfor er det vanskelig å kunne gi helt korrekte data på dette spørsmålet.

Sp. 2: Finnes det tall på hvor mange PLIVO-liknende hendelser det var i Norge i moderne tid forut for prosedyren?

Svar: Spørsmålet er litt diffust, når begrepet "moderne tid" skal være avgrensning. Forut for innføringen av PLIVO, var det ikke en ensartet koding i PO for hendelser tilsvarende PLIVO. Det krever uforholdsmessig tid og ressurser å gå gjennom PO for å lage en statistikk som svarer ut spørsmålet.

Sp. 3: Er det ført noen statistikk eller oversikt over hvor mange hendelser politiet var først på stedet, samt i hvor mange av hendelsene de øvrige nødetatene var først fremme?

Svar: Dette registreres ikke.

Politidirektoratet

Post: Postboks. 2090 Vika, 0125 Oslo (+47)23 36 41 00 Org nr: 982531950 politi@politiet.no / www.politiet.no

Sp. 4: Forefinnes det noen rapporter, skriv eller annen litteratur hos POD som kan falle innunder temaet for vår masteravhandling?

Svar: Det henvises til evalueringene etter hendelsen i Bærum 10. august 2019 ved AlNoor moskeen og hendelsen i Kongsberg 13. oktober 2021. I tillegg henvises det til rapporten fra 22-juli kommisjonen. Hendelsen under Pride- paraden sommeren 2022 er ikke ferdig evaluert.

Med hilsen

Rune Rydland Andersen *politiinspektør*

Fra: [Elin Knutsen](#)
Til: [Morten Engen Jacobsen](#)
Emne: SV: Vedrørende forespørsel om statistikk på PLIVO.
Dato: mandag 20. mars 2023 13:48:25

Hei,

Her er en presisering til teksten du fikk av Rune Rydland Andersen torsdag sist uke. Det føres ingen offisiell statistikk over antall PLIVO eller PLIVO lignende hendelser i politiet. Hendelsene registreres i PO. Men det er mange forbehold å ta ved å bruke data fra PO. PO er først og fremst et operativ styringsverktøy, ikke et verktøy for statistikk. Ved å hente ut data fra PAL for PO får man ikke det riktige reelle bildet av antall hendelser som ble definert til å være PLIVO. For å få en viss oversikt over hva distriktene har definert som PLIVO har vi måttet innhente informasjon fra politidistriktene. Det er registrert 22 hendelser fra 2015 til mars 2023 som ble definert til å være PLIVO enten innledningsvis i oppdraget eller underveis. Noen av disse hendelsene er i grenseland for å kunne betegnes som PLIVO, og viste seg nok i ettertid å ikke være en PLIVO hendelse. Men det ble agert på hendelsen som PLIVO. Andre hendelser viste seg å være PLIVO men det ble ikke besluttet av operasjonsleder innledningsvis da det ikke var tilstrekkelig informasjon så tidlig. For nærmere informasjon om de enkelte hendelsene må dere kontakte distriktene selv. For å få mer kunnskap om prosessene som skjer ved operasjonssentralen omkring beslutningstaking generelt, og beslutning om PLIVO spesielt vil det være mer hensiktsmessig å f.eks. intervju operasjonsledere fra ulike distrikt.

Mvh

Elin Knutsen

Politiinspektør

Politidirektoratet

BA-Politioperativ seksjon

Mobil: 91689918

E-post: elin.knutsen@politiet.no www.politiet.no

Fra: Elin Knutsen <>

Sendt: fredag 17. mars 2023 09:14

Til: Morten Engen Jacobsen <Morten.Engen.Jacobsen@politiet.no> **Emne:**

SV: Vedrørende forespørsel om statistikk på PLIVO.

Viktighet: Høy

Hei

Har du anledning til å ringe meg i dag etter kl. 12? Dersom du ikke jobber i dag og først ser denne mailen til uka, ring bare da.

Jeg må presisere litt rundt det svaret dere fikk fra POD i går. Det er litt viktig opp mot hvordan dere bruker tallene.

Mvh

Elin Knutsen

Politiinspektør

Politidirektoratet

BA-Politioperativ seksjon

Mobil: 91689918

E-post: elin.knutsen@politiet.no

www.politiet.no

Fra: Rune Rydland Andersen <Rune.Rydland.Andersen@politiet.no>

Sendt: torsdag 16. mars 2023 15:51

Til: Morten Engen Jacobsen <Morten.Engen.Jacobsen@politiet.no>

Kopi: Elin Knutsen <elin.knutsen@politiet.no>; Cathrine Kveseth Sylju <cathrine.kveseth.sylju@politiet.no>

Emne: Vedrørende forespørsel om statistikk på PLIVO.

Hei,

Vedlagt er svar på forespørselen om statistikk på PLIVO. Beklager at dette har tatt litt tid.

Med vennlig hilsen
Rune Rydland Andersen
politiinspektør

Politidirektoratet

BA-Politioperativ seksjon

Mobil: 92805043

E-post: Rune.Rydland.Andersen@politiet.no www.politiet.no

Vil du delta i forskningsprosjektet

«Innsatsleders fjernledelse under PLIVO-hendelser»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å se på hvilken betydning stor avstand og lang utrykningsvei har på beslutningsprosessen til politiets innsatsleder under PLIVO-hendelser.

I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Bakgrunn for valg av oppgave og formål

Årsaken til at vi har valgt dette temaet er at vi selv jobber innenfor taktisk ledelse i politiet og har et sterkt engasjement og ønske om å lære mer om beslutningstaking under kritiske hendelser. Samtidig må det nevnes at vår rolle i denne masteravhandlingen er som forskere og ikke taktisk leder i politiet.

Vårt formål med forskningen er å undersøke om lang utrykningsvei, hvor det tar lang tid å komme frem, påvirker situasjonsbevisstheten, beslutningstakingen og kommunikasjonen i utrykningsfasen til politiets innsatsleder ved PLIVO- eller PLIVO-liknende hendelser. Vi vil se på hvordan innsatsleder koordinerer og leder en slik aksjon når vedkommende ikke selv er fysisk på stedet og hvor andre nødetater griper inn før politiets tilstedeværelse.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Nord universitet er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

I vår forskning vil vi intervjuere flere personer som har vært innsatsleder på oppdrag som enten ble definert som PLIVO, ville blitt definert som det i dag eller som ble håndtert som PLIVO. Du er en av disse personene og vi ønsker å benytte oss av dine erfaringer, kunnskap og refleksjoner i vår masteravhandling.

Hva innebærer det for deg å delta?

Vi ønsker å foreta et intervju av deg digitalt via Microsoft Teams, hvor intervjuet blir tatt opp på lyd og det blir tatt notater underveis. Varigheten er estimert til 1-2 timer og fokuset vårt vil være den aktuelle hendelsen du var innsatsleder på, hvor vi primært vil stille spørsmål rundt utrykningsfasen

Funnene fra intervjuet vil bli analysert og drøftet i vår masteravhandling, for om mulig å besvare problemstillingen og forskningsspørsmålene vi har utarbeidet.

Vi vil også kunne innhente data fra andre kilder hvor din rolle er omhandlet, herunder evalueringsrapporter, rettskraftige dommer med mer.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- *De som vil ha tilgang til datamaterialet er masterkandidatene på denne oppgaven og vår veileder ved Nord universitet, førsteamanuensis Bjørn Tallak Bakken, som er tilknyttet Nord universitet og Høgskolen på Innlandet.*
- *Personopplysningene vil bli anonymisert fortløpende og kryptert under lagring. Det vil være adgangsbegrensning og føres en adgangslogg.*

Selv om alle opplysningene som fremkommer vil bli behandlet konfidensielt og du ikke vil bli identifisert eller navngitt i masteravhandlingen, vil det ikke være mulig å fullstendig anonymisere deg og din rolle. Dette da hendelsen var av nasjonal interesse og du var profilert i media under/etter hendelsen.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes våren 2023. Etter prosjektslutt vil datamaterialet med dine personopplysninger slettes.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Nord universitet har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Nord universitet v/veileder førsteamanuensis Bjørn Tallak Bakken på tlf. 90196149 eller epost bjorn.bakken@inn.no. Forsker Morten Engen Jacobsen på tlf. 48109503 eller epost morten.engen.jacobsen@politiet.no. Forsker Stig Håkon Hansen på tlf. 48065524 eller epost stig.hakon.hansen@politiet.no.
- Vårt personvernombud: Toril Irene Kringen. Tlf. 74 02 27 50 eller epost personvernombud@nord.no.

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen som er gjort av personverntjenestene fra Sikt, kan du ta kontakt via:

- Epost: personverntjenester@sikt.no eller telefon: 73 98 40 40.

Med vennlig hilsen

Morten Engen Jacobsen
Stig Håkon Hansen
Prosjektansvarlig

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Innsatsleders fjernledelse under PLIVO-hendelser* og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- at opplysninger om meg publiseres slik at jeg kan gjenkjennes jf. Beskrivelse over

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

Dato:

INTERVJUGUIDE

Navn:

Dato:

- **Innledning**
- Kontaktetablering med presentasjon av masterkandidatene og vår oppgave.
- Kort presentasjon av problemstilling og målet for intervjuet.
- Gjennomgang av infoskriv og samtykkeerklæring.
- **Informasjon om respondenten**
- Alder/ansiennitet i etaten
- Stilling/funksjon
- Utdanning/kursing
- Erfaring
- Evt. annen relevant bakgrunn
- **Beskriv din opplevelse av hendelsen**
- Respondenten gir en fri redegjørelse for sin rolle og opplevelse under den aktuelle hendelsen
- **Organisering**

- Hvordan er din enhet organisert?
- Hvor stort geografisk område dekker dere?
- **PLIVO**
- Ble oppdraget erklært som en PLIVO hendelse?
- Ble oppdraget løst som en PLIVO hendelse?
- Hvilken opplæring/kjennskap hadde du til PLIVO prosedyren i forkant av oppdraget?
- Når ble oppdraget definert som PLIVO og hvem gjorde dette?
- Hvilke tanker har du om PLIVO prosedyren?
- **Situasjonsforståelse**
- Hvordan oppfattet du den første meldingen fra operasjonssentralen? (situasjonsforståelse)
- Hvor lang utrykningsvei hadde du fram til stedet fra da meldingen kom?
- Hvordan sørget du for felles situasjonsforståelse for de involverte mannskapene?
- **Beslutningstaking**
- Hvilke beslutninger gjorde du på vei til oppdraget og hvordan kommuniserte du ut disse?

- Hvilken innvirkning hadde lang utrykningsvei på innsatsledelsen i utrykningsfasen?
- Hvordan kommuniserte du med interne og eksterne ressurser på vei til og underveis i oppdraget? Hva fungerte og hva fungerte ikke?
- Påvirket tid og avstand til åstedet beslutningstakingen? På hvilken måte?
- Hvilke tekniske/taktiske hjelpemidler hadde du tilgjengelig på vei til stedet?
- Hvilke ressurser hadde du å spille på under oppdraget? Interne og eksterne? (Hvordan vurderte du kompetansen til å løse oppdraget?)
- På hvilket grunnlag fattet du beslutningene? Alene? I samråd? I så fall med hvem?
- Hvilke vurderinger gjorde du rundt dine egne beslutninger når disse ble fattet? (Hvordan vurderte du kompetansen deres til å løse oppdraget?)
- **Evaluering**
- Hvordan har oppdraget blitt evaluert i ettertid?
- Hvilke læringsmomenter sitter du igjen med?
- Hva ville du eventuelt gjort annerledes i dag?